

NO PIRMSSKOLAS UZ SKOLU: VEIKSMĪGAS PĀREJAS NODROŠINĀŠANAS ASPEKTI

Rokasgrāmata pirmsskolu un sākumskolu
pedagogiem un citām ieinteresētajām personām

Saturs

1.	Par projektu un projekta dalībniekiem	5
2.	Izglītības sistēmu salīdzinājums atbilstošajā līmenī visās trijās valstīs	10
3.	Par veiksmīgas pārejas nozīmīgumu	20
4.	Trīs nepārtrauktības veidi vienmērīgas pārejas nodrošināšanai	25
4.1.	Attīstības nepārtrauktība	26
4.1.1.	Vairāk par attīstības nepārtrauktību	26
4.1.2.	Ieskats pašreizējā situācijā attīstības nepārtrauktības nodrošināšanā	32
4.1.3.	Labas prakses piemēri attīstības nepārtrauktības nodrošināšanā	38
4.1.3.1.	Pirmsskolas izglītības iestāde Horvātijā	38
4.1.3.2.	Pirmsskolas izglītības iestāde Latvijā	44
4.1.3.3.	Pirmsskolas izglītības iestāde Slovēnijā	48
4.1.3.4.	Sākumskola Horvātijā	52
4.1.3.5.	Sākumskola Latvijā	58
4.1.3.6.	Sākumskola Slovēnijā	62
4.2.	Pedagoģiskā nepārtrauktība	68
4.2.1.	Mazliet vairāk par pedagoģisko nepārtrauktību	68
4.2.2.	Ieskats pašreizējā situācijā pedagoģiskās nepārtrauktības nodrošināšanā	70
4.2.3.	Labas prakses piemēri pedagoģiskās nepārtrauktības nodrošināšanā	76
4.2.3.1.	Pirmsskolas izglītības iestāde Horvātijā	76
4.2.3.2.	Pirmsskolas izglītības iestāde Latvijā	80
4.2.3.3.	Pirmsskolas izglītības iestāde Slovēnijā	84
4.2.3.4.	Sākumskola Horvātijā	92
4.2.3.5.	Sākumskola Latvijā	96
4.2.3.6.	Sākumskola Slovēnijā	100

4.3.	Profesionālā nepārtrauktība	104
4.3.1.	Vairāk par profesionālo nepārtrauktību	104
4.3.2.	Ieskats pašreizējā situācijā profesionālās nepārtrauktības nodrošināšanā.	106
4.3.3.	Labas prakses piemēri profesionālās nepārtrauktības nodrošināšanā	114
4.3.3.1.	Pirmsskolas izglītības iestāde Horvātijā.....	114
4.3.3.2.	Pirmsskolas izglītības iestāde Latvijā.....	120
4.3.3.3.	Pirmsskolas izglītības iestāde Slovēnijā	124
4.3.3.4.	Sākumskola Horvātijā.....	128
4.3.3.5.	Sākumskola Latvijā.....	134
4.3.3.6.	Sākumskola Slovēnijā.....	138
5.	Svarīgākās vadlīnijas veiksmīgas pārejas tālākai attīstībai	142
5.1.	Vadlīnijas pirmsskolas pedagogiem un sākumskolas skolotājiem	144
5.2.	Pirmsskolas izglītības iestāžu un skolu administrācijai	150
5.3.	Politikas veidotājiem	154

1

PAR PROJEKTU UN PROJEKTA DALĪBNIEKIEM

Šī publikācija tika izstrādāta trīs gadus ilga starptautiska projekta „Atbalsts pedagogiem kvalitatīvas pārejas no pirmsskolas uz sākumskolu organizēšanai” jeb „*Transition is Our Mission*” (turpmāk tekstā TIM) noslēgumā. TIM ir starptautisks projekts, kurš darbojas Slovēnijas Izglītības Pētniecības institūta (ERI) paspārnē un apvieno 8 partnerus no Slovēnijas, Horvātijas un Latvijas. Ar šo iniciatīvu mēs vēlamies veicināt pirmsskolas izglītības iestādēs un skolās strādājošo profesionāļu izpratni par to, cik svarīga ir vienmērīga pāreja no pirmsskolas uz skolu, un paaugstināt pirmsskolas izglītības iestāžu un skolu pedagogu kompetences šajā jomā. Projekts norisinājās no 2019. gada septembra līdz 2022. gada augustam, un to līdzfinansēja Erasmus+ programma Eiropas Savienībā.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Pedagoški
inštitut
www.pei.si

Sadarbībai projektā tika izvēlētas trīs vadošās organizācijas, pa vienai no katras valsts:

- 1) Starptautiskā konsorcijs līderis - *Educational Research Institute*, Slovēnija (turpmāk tekstā ERI),
- 2) *Open Academy Step by Step*, Horvātija (turpmāk tekstā OASbS) un
- 3) Izglītības iniciatīvu centrs - *Center for Education Initiatives*, Latvija, tekstā IIC.

Visas trīs vadošās organizācijas ir Starptautiskās asociācijas Soli pa solim - *International Step by Step Association* (turpmāk tekstā: ISSA) dalībnieces, un tika izvēlētas pamatojoties uz labu un ilgstošu sadarbību dažādu iniciatīvu ietvaros. Galvenā visu vadošo nacionālo organizāciju misija ir nodrošināt kvalitatīvu izglītību pirmsskolas izglītības iestādēs un skolās. To panāk ar apmācību un cita veidu atbalstu pirmsskolas iestāžu un skolu pedagogu profesionālajai attīstībai (novērojumi, ekspertu tikšanās, konferences, profesionālo materiālu publikācijas, utt.). Vēl viena iespēja uzlabot izglītības kvalitāti ir piedaloties dažādās nacionālās un starptautiskās iniciatīvās un projektos, kas skar izglītības kvalitātes jautājumus, iekļaujot pāreju no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu kā vienu no kvalitatīvas prakses aspektiem.

Katras valsts vadošā organizācija izvēlējās vienu pirmsskolas izglītības iestādi un vienu skolu (kurā skolēni no konkrētās pirmsskolas iestādes turpina mācības) savā valstī kā partneri šajā projektā. Tika izvēlētas sekojošas pirmsskolas izglītības iestādes un skolas:

- 1) Slovēnijā - Varoņa Janesa Hribarjas vārdā nosauktā sākumskola un pirmsskolas izglītības iestāde Polhek, kura darbojas Varoņa Janesa Hribarjas vārdā nosauktās sākumskolas paspārnē;
- 2) Horvātijā - Sisaka Novi pirmsskolas pedagogiskā iestāde un sākumskola "Braca Bobetko" Sisak;
- 3) Latvijā - Valmieras 5. vidusskola un Valmieras PII „Ezītis”.

Visas šīs mācību iestādes sniedza vērtīgu ieguldījumu projektā, daloties ar praktisko pieredzi un pārdomām par dažādajām stratēģijām un citiem sekmīgas pārejas elementiem.

Projekta mērķis ir veicināt pirmsskolas un skolas profesionāļu izpratni, interesi un kompetences, lai nodrošinātu pāreju no pirmsskolas uz skolas vidi.

Lai dalītos pieredzē un sniegtu ieskatu dažādās veiksmīgas pārejas no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu nodrošināšanas praksēs, projekta pirmajā posmā tika veikts pētījums par pašreizējo situāciju pārejas nodrošināšanas jomā. Projektā tika iesaistītas PII un skolas no visu triju valstu visiem reģioniem (SLO, HR un LV). Dati tika iegūti, izmantojot e-anketas, kurās uz jautājumiem atbildēja pirmsskolas pedagogi, kuri strādāja ar bērniem pēdējā pirmsskolas gadā, un sākumskolas skolotāji, kuri strādāja ar pirmās klases bērniem. Vēl vērtīgāki šie dati bija tādēļ, ka tie ietvēra arī nelielu vecāku grupu un bērnu no tām pašām pirmsskolas izglītības iestādēm un skolām viedokļus. Tos ieguva fokusa grupās vai individuālās intervijās visās trijās projektā iesaistītajās valstīs. Visi galvenie pētījuma rezultāti ir apkopoti starptautiski izstrādātā brošūrā, kas satur Horvātijas, Latvijas un Slovēnijas rezultātu apkopojumu (https://drive.google.com/file/d/1W9u9abMfwnRCh5p2feSQ-MAhMH13_qdY/view?usp=sharing).

Otrajā projekta posmā, kurš tāpat bija balstīts uz šajā pētījumā iegūtajiem datiem, tika izstrādāts pedagogiem paredzēts pilotmodulis apmācību vadīšanai par pārejas nodrošināšanu. Modulis ietver mērķus, saturu, procesus un darbības formas, kā arī laika grafiku un visus nepieciešamos materiālus apmācību vadīšanai. Modulis varētu būt noderīgs jebkurai ieinteresētajai organizācijai, kura vada apmācības pirmsskolas un sākumskolas pedagogiem. Modulis ir pieejams <https://drive.google.com/file/d/1Mh4i1xDdUToNf9qzsEzCrjVVZtOaZ0m/view?usp=sharing>

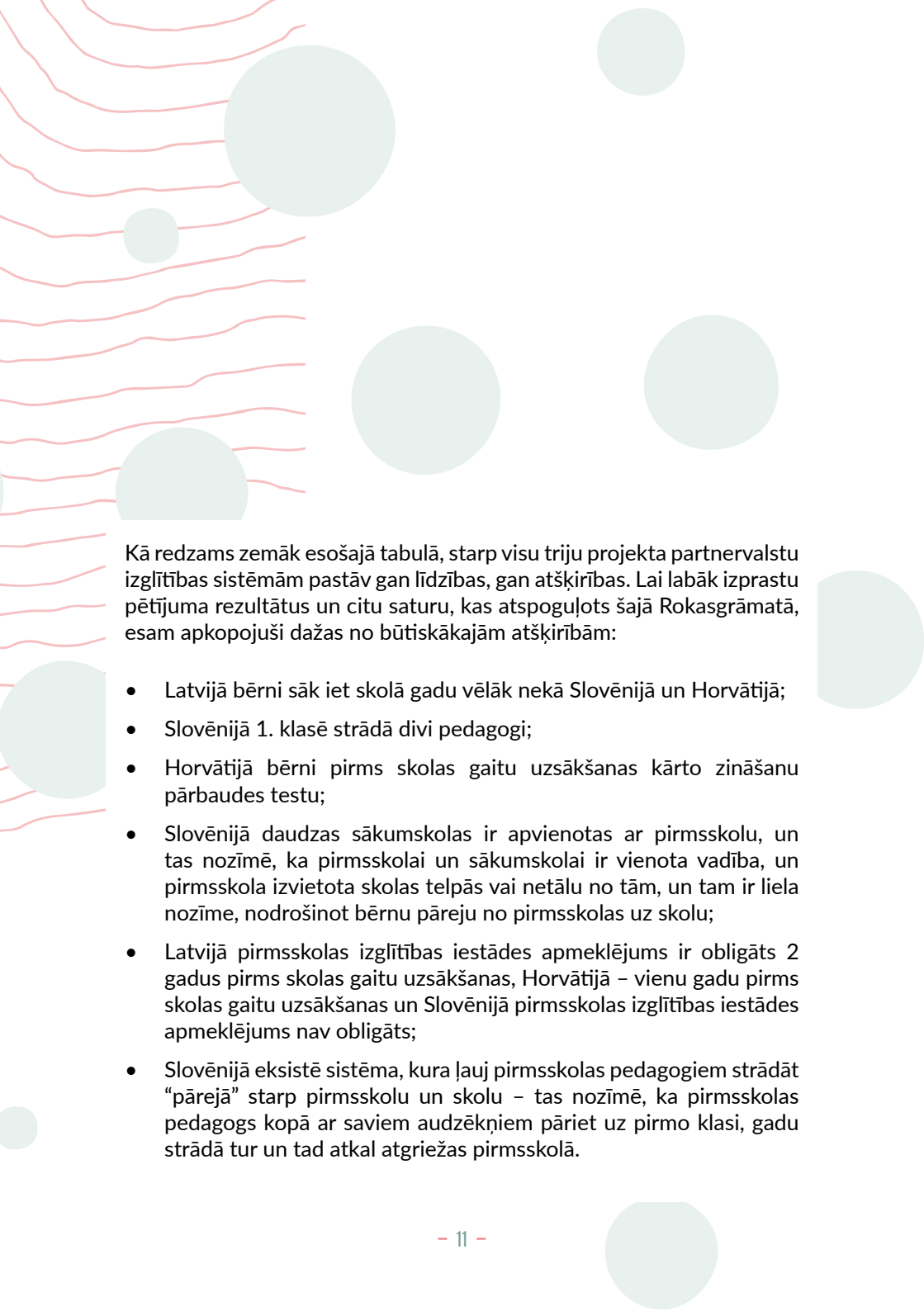
Trešajā projekta posmā, balstoties uz iepriekš aprakstīto pilotmoduli, notika kopīgas apmācības pirmsskolas izglītības iestāžu un skolu pedagogiem. 120 dalībnieki katrā valstī apmeklēja 5 dienu apmācības par veiksmīgas pārejas nodrošināšanu. Uzaicinājumi vispirms tika nosūtīti pirmsskolu un skolu pedagogiem, kuri bija piedalījušies aptaujā un atbildējuši uz jautājumiem projekta pirmajā posmā. Interese par apmācībām bija ļoti liela, un tajās piedalījās profesionāļi no mācību iestādēm visās trijās valstīs. Kopīgās apmācības pirmsskolas un sākumskolas skolotājiem ļāva viņiem dalīties savā praksē, pārrunāt ekspektācijas, dilemmas un izaicinājumus, kas saistīti ar pāreju, kā arī radīja vienotu izpratni par veiksmīgas pārejas no pirmsskolas uz skolu nozīmīgumu un stratēģijām šādas pārejas nodrošināšanai.

Balstoties uz veikto apmācību, tika izstrādāta Rokasgrāmata pirmsskolas un skolas pedagogiem, kuru jūs šobrīd lasāt. Rokasgrāmata sastāv no trim daļām:

- 1) Izglītības sistēmu salīdzinājums visās trijās valstīs
- 2) Veiksmīgas pārejas nodrošināšanas nozīme
- 3) Trīs nepārtrauktības veidi vienmērīgas pārejas nodrošināšanai:
 - a. Attīstības nepārtrauktība
 - b. Pedagoģiskā nepārtrauktība
 - c. Profesionālā nepārtrauktība
- 3) Svarīgākās vadlīnijas veiksmīgas pārejas tālākai attīstībai:
 - a. Pirmsskolas izglītības iestādes un skolas pedagogiem
 - b. Pirmsskolas izglītības iestādes un skolas vadībai
 - c. Politikas veidotājiem

2

**IZGLĪTĪBAS SISTĒMU
SALĪDZINĀJUMS
ATBILSTOŠAJĀ LĪMENĪ
VISĀS TRIJĀS VALSTĪS**

Kā redzams zemāk esošajā tabulā, starp visu triju projekta partnervalstu izglītības sistēmām pastāv gan līdzības, gan atšķirības. Lai labāk izprastu pētījuma rezultātus un citu saturu, kas atspoguļots šajā Rokasgrāmatā, esam apkopojuši dažas no būtiskākajām atšķirībām:

- Latvijā bērni sāk iet skolā gadu vēlāk nekā Slovēnijā un Horvātijā;
- Slovēnijā 1. klasē strādā divi pedagogi;
- Horvātijā bērni pirms skolas gaitu uzsākšanas kārto zināšanu pārbaudes testu;
- Slovēnijā daudzas sākumskolas ir apvienotas ar pirmsskolu, un tas nozīmē, ka pirmsskolai un sākumskolai ir vienota vadība, un pirmsskola izvietota skolas telpās vai netālu no tām, un tam ir liela nozīme, nodrošinot bērnu pāreju no pirmsskolas uz skolu;
- Latvijā pirmsskolas izglītības iestādes apmeklējums ir obligāts 2 gadus pirms skolas gaitu uzsākšanas, Horvātijā – vienu gadu pirms skolas gaitu uzsākšanas un Slovēnijā pirmsskolas izglītības iestādes apmeklējums nav obligāts;
- Slovēnijā eksistē sistēma, kura ļauj pirmsskolas pedagogiem strādāt “pārejā” starp pirmsskolu un skolu – tas nozīmē, ka pirmsskolas pedagogs kopā ar saviem audzēkņiem pāriet uz pirmo klasi, gadu strādā tur un tad atkal atgriežas pirmsskolā.

	SLOVĒNIJA
Pirmsskolas izglītības iestādes, kuras nodrošina izglītību un aprūpi bērniem vecumā no 0 līdz 6 gadiem	Nav obligāti Neatkarīgas (valsts un privātas) pirmsskolas. Valsts pirmsskola skolā (1 iestāde).
Iesaistes attiecība pirmsskolas izglītībā 2020./21. mācību gadā	Vecumā 1–5: 82.5% bērnu (93.7% bērnu vecumā 4–5)
Obligātās izglītības uzsākšanas vecums	6
Vecums, kādā bērni uzsāk mācības skolā	6

HORVĀTIJA	LATVIJA
Nav obligāti Pirmsskolas: valsts (Horvātijas Republikas vai vietējo pašvaldību dibinātas), reliģiskas (reliģisko kopienu dibinātas) vai privātas (citu juridisku personu vai privātpersonu dibinātas). Pirmsskolas programma: obligāta vienu gadu pirms obligātās sākumskolas uzsākšanas, veido daļu no regulārās pirmsskolas programmas vai ir kā atsevišķa programma pirmsskolas izglītības iestādēs vai skolās.	Nav obligāti Valsts/ pašvaldību un privātas pirmsskolas izglītības iestādes. Pirmsskolas izglītības programmas grupas vispārējās izglītības iestādēs. Obligāts apmeklējums no 5 gadu vecuma divus gadus pirms mācību uzsākšanas sākumskolā.
Vecumā 0–3: 21.20% Vecumā 3–5: 36.43% Vecumā 5–7: 42.37%	Vecumā 1–5: 86% Vecumā 5–7: 99.9%
5	5
6	7

	SLOVĒNIJA
Bērnu skaits pirmsskolas grupās	2 vecuma grupas: 1. vecuma grupa: bērni vecumā 1–3 9–14 bērnu (vienāda vecuma bērnu grupa) 7–10 bērnu (dažādu vecumu bērnu grupa) 2. vecuma grupa: bērni vecumā 3–6 14–19 bērnu vecumā 3–4 (vienāda vecuma bērnu grupa) 14–24 bērnu vecumā 4–6 (dažādu vecumu bērnu grupa) 14–21 bērnu vecumā 3–6 (dažādu vecumu bērnu grupa)
Pedagogu un personāla skaits pirmsskolas grupās	1 pirmsskolas pedagogs un 1 asistents katrā grupā. 6 stundas reglamentēts kopdarbs grupā katru dienu.

HORVĀTIJA	LATVIJA
6–12 mēnešu vecumā (max. 5) 13–18 mēnešu vecumā (max. 8) 19–24 mēnešu vecumā (max 12) 3. dzīves gadā (max. 14) 4. dzīves gadā (max. 18) 5. dzīves gadā (max. 20) 6. dzīves gadā (max. 23) 7. dzīves gadā – uzsākot skolas gaitas (max. 25) Dažāda vecuma bērnu grupas: 1–2 gadi (max. 10) 1–3 gadi (max. 12) 3 - (max. 20) 4 – uzsākot skolas gaitas (max. 22)	Pašreizējie normatīvi nenosaka bērnu skaitu grupā pirmsskolas izglītības iestādē. Taču tas nenozīmē, ka grupu var apmeklēt neierobežots bērnu skaits. Pirmsskolas izglītības iestādei jāievēro higiēnas prasības – katram bērnam, kas jaunāks par trim gadiem jānodrošina 2.5 m2 telpa grupā un 1.8 m2 guļamtelpa, bet katram bērnam, kurš vecāks par trim gadiem ir nepieciešami 3.0 m2 grupiņā un 2.0 m2 guļamtelpa. Tāpat jānovērtē arī iespējas īstenot augstas kvalitātes pirmsskolas izglītības programmu.
3 agrīnās bērnības izglītības un aprūpes praktiķi grupās ar bērniem vecumā no 6 mēnešiem līdz 1 gadam. 2 agrīnās bērnības izglītības un aprūpes praktiķi grupās ar dažāda vecuma bērniem (lielāko daļu dienas grupa pavadā kopā ar 1 agrīnās bērnības izglītības un aprūpes speciālistu). Stunda vai vairāk divu praktiķu kopdarba (programmām, kuru ilgums ir 7–10 stundas dienā).	2 pedagogi un 1 asistents katrā grupā (parasti vienlaicīgi grupā uzturas 1 pedagogs un 1 asistents). Nereglamentēts pedagogu kopdarba laiks.

	SLOVĒNIJA
Pirmsskolas grupās strādājošo pedagogu izglītība	Pirmsskolas pedagogi: Maģistra grāds pirmsskolas izglītībā vai vidējā profesionālā pirmsskolas pedagoga izglītība Pirmsskolas skolotāja palīgs: vidējā profesionālā izglītība pirmsskolas izglītībā vai jebkāda vidējā izglītība ar profesionālo pārkvalifikāciju pirmsskolas izglītībā.
Pieaugoša tendence atlikt skolas gaitu uzsākšanu par vienu gadu	2010: 4.5% (809 bērni) 2017: 8.3% (1,846 bērni) 2018/2019: 9.7% (2,096 bērni)
Pedagogu skaits pirmajās sākumskolas klasēs	2

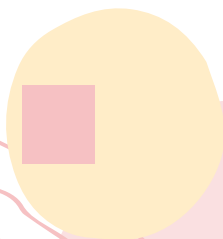
HORVĀTIJA	LATVIJA
Pirmsskolas pedagogi: Ne zemāka par bakalaura grādu pirmsskolas izglītībā (profesionālā vai akadēmiskā studiju programma). Cita profila speciālistus var pieņemt darbā par pirmsskolas pedagogiem tikai uz noteiktu laika periodu, ja darba tirgū ir pirmsskolas pedagogu deficīts.	Augstākā pedagogiskā vai augstākā izglītība un pirmsskolas skolotāja vai sākumizglītības skolotāja kvalifikācija. Pirmsskolas skolotāja palīgam nepieciešama vismaz vidējā vai profesionālā izglītība.
2013/14: 6.11% (2,459 bērni) 2014/15: 6.58% (2,686 bērni) 2015/16: 6.75% (2,825 bērni) 2016/17: 7.77% (3,149 bērni) 2017/18: 7.76% (3,105 bērni) 2018/19: 9.00% (3,464 bērni) 2019/20: 7.18% (2,727 bērni)	Bērns uzsāk mācības pirmsskolā kalendārajā gadā, kurā sasniedz 7 gadu vecumu. Atkarībā no veselības stāvokļa un psiholoģiskās gatavības pakāpes saskaņā ar vecāku vēlmēm bērns var sākt apgūt pamata izglītību vienu gadu ātrāk vai, balstoties uz ģimenes ārsta slēdzieniem, vienu gadu vēlāk. Oficiāli dati par mācību gaitu uzsākšanas atlikšanu Latvijā nav pieejami.
1	1

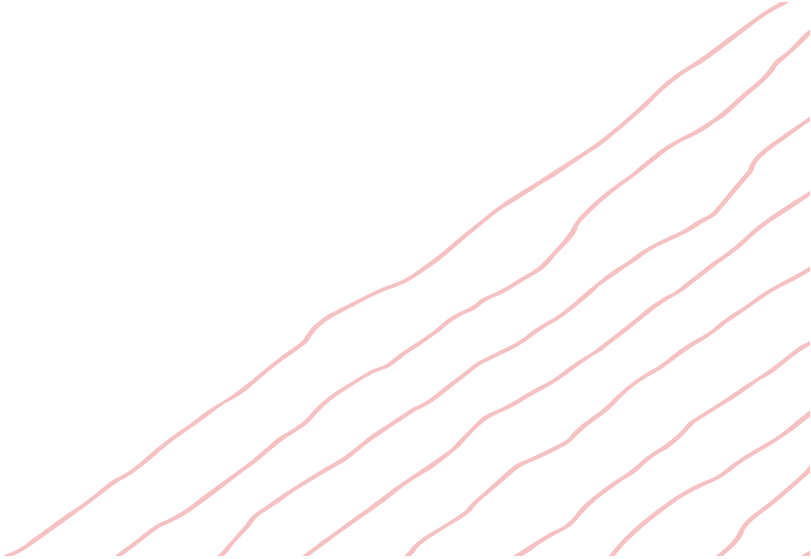
	SLOVĒNIJA
Stundu skaits nedēļā, kad profesionāļi pirmajās klasēs sadarbojas ar citiem pedagogiem	10 stundas nedēļā (15–23 bērni) 15 stundas nedēļā (24–28 bērni) Ja klasē mācās romu tautības bērni: 15 stundas nedēļā (10–14 bērni) 20 stundas nedēļā (15–21 bērni) Klasē ar dažādu vecumu bērniem: 10 stundas (12 skolēni no 2 dažādām klasēm) 10 stundas (10 skolēni no 3 vai vairāk klasēm)
Pirmo klašu pedagogu izglītība	Pirmais pedagogs: Sākumskolas skolotāja izglītība Otrais pedagogs: Maģistra grāds pirmsskolas izglītībā vai vidējā profesionālā pirmsskolas vai sākumskolas skolotāja izglītība

HORVĀTIJA	LATVIJA
Nav piemērojams	Nav piemērojams
Sākumskolas skolotāja izglītība	Sākumskolas skolotāja izglītība

3

PAR VEIKSMĪGAS PĀREJAS NOZĪMĪGUMU

Ikviens bērns savas dzīves laikā saskaras ar dažādām pārejām, un arī izglītības joma nav izņēmums. Ikviens pāreja rada izaicinājumus bērnam un visiem tajā iesaistītajiem, un tai ir nozīmīga loma bērna attīstībā un personiskajā izaugsmē. Jebkurām izmaiņām ir potenciāls kļūt par veiksmes faktoru bērna attīstībā vai neveiksmes gadījumā - par traumatisku, bērna attīstību kavējošu pieredzi.

Pāreja no pirmsskolas uz skolu ir viena no pirmajām un nenoliedzami vissvarīgākā pāreja bērna dzīvē. Tieši tāpat kā pāreja "sākas krietni pirms bērni uzsāk skolas gaitas un turpinās, līdz bērni un viņu ģimenes jūtas piederīgi skolā, un skolotāji atzīst šo piederības sajūtu", (Hayes, 2011)¹, arī pārejas ietekme uz bērna attīstību - vienalga, pozitīva vai negatīva - turpinās daudz ilgāk par pašu pārejas procesu.

Pāreja no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu ir ļoti komplicēta un ietver vairākas bērnam nozīmīgas izmaiņas - ne tikai pielāgošanos jaunajai sociālajai lomai, jaunu draugu iegūšanu un sastapšanos ar jauniem skolotājiem, bet arī pielāgošanos jaunajai mācību videi, jaunam dienas režīmam un jauniem noteikumiem, citādam mācīšanas stilam, paaugstinātas ekspektācijas mācību procesā, utt.

¹ Dumcius, R., Peeters, J., Hayes, N. (2014). Study on the effective use of early childhood education and care in preventing early school leaving- Final Report. https://www.academia.edu/29044807/Study_on_the_effective_use_of_early_childhood_education_and_care_in_preventing_early_school_leaving_Final_Report

Atbalstoša un no stresa brīva pieredze šajā posmā, visticamāk, ietekmēs to, vai bērni skolā varēs pilnībā attīstīt savu potenciālu akadēmiskajā un sociālajā jomā.² Veiksmīga un vienmērīga pāreja var bērniem ilgtermiņā dot pozitīvus rezultātus gan attiecībā uz panākumiem izglītībā, gan sociālās un emocionālās attīstības ziņā (Margetts, 2009; Centre for Excellence and Outcomes in Children and Young People's Services (C4EO), 2010).³ Tajā pašā laikā negatīva pieredze var radīt ilgstošas grūtības, kā rezultātā rodas uzvedības problēmas un tiek gūti zemāki akadēmiskie rezultāti (Niesel & Griebel, 2005; Woodhead & Moss, 2007; Moss, 2013).⁴ Tas jo īpaši attiecas uz bērniem no nelabvēlīgām ģimenēm.

Tāpēc ir īpaši svarīgi identificēt vienmērīgu un pozitīvu pāreju uz vispārējo izglītību kā vienu no faktoriem, kurš neitralizē sociālo un ekonomisko nevienlīdzību un attīsta bērnu pielāgošanās spējas (A. Hayes, 2011). Bērni, kuri skolas gaitas uzsāks pozitīvā gaisotnē, visticamāk, uztvers skolu kā svarīgu vietu, viņiem būs pozitīva attieksme pret mācīšanos un pozitīvas ekspektācijas attiecībā uz viņu spējām skolā gūt panākumus (Dockett & Perry, 2007; Fabian & Dunlop, 2006; Margetts, 2007; Peters, 2010). Veiksmīga pāreja ir nozīmīgs faktors bērnu emocionālajai labklājībai un viņu kognitīvajai attīstībai. Pāreja var arī veicināt dažādu sociālo grupu agrīno integrāciju, tādējādi kļūstot par nepieciešamu sociālās iekļaušanas elementu. Pozitīva pārejas pieredze var mazināt negatīvās pārmaiņu sekas, piemēram, fobijas no skolas attīstību, funkcionālo analfabētismu, mācību pārtraukšanas risku, utt., tādējādi neitralizējot nevienlīdzīgu iespēju negatīvo ietekmi obligātās izglītības sākumā. (Vrinioti, Einarsdottir, & Broström, 2010).⁵

Vienmērīgas pārejas nodrošināšanai jābūt labi sagatavotai un vērstai uz bērnu. Tāpat kā ikvienā attīstības posmā saglabājas daži aspekti no iepriekšējiem posmiem un tie asimilē jaunus kognitīvos un nekognitīvos modeļus (Piaget, 1953), izglītības līmenim jāseko bērna attīstības nepārtrauktībai un pakāpeniskai pārejai no viena līmeņa nākamajā.⁶ Pretējā gadījumā, ja pāreja nav labi sagatavota, ir ļoti iespējams saskarties ar "izbalēšanas efektu", kad pirmsskolas izglītības pozitīvā ietekme izbalē vai pilnībā izzūd (Magnuson et al., 2007; Barnett and Hustedt, 1995; Woodhead, 1998).

Veiksmīgu pāreju pirmsskolas un skolas pedagogi var nodrošināt mērķtiecīgi sadarbojoties. Tikai šāda pāreja palielina iespējamību, ka starp pirmsskolu un skolu tiks nodrošināta profesionāla, pedagogiska un attīstības pēctecība un pirmsskolas izglītības pozitīvā ietekme turpināsies gan sākumskolā, gan ārpus tās.

Visbeidzot, jāpiemin vēl viens ne mazāk svarīgs aspekts, kas norāda uz vienmērīgas pārejas nozīmīgumu – sistēmas īpašību ziņā veiksmīgas pārejas parasti ir rentablākas un, iespējams, var samazināt nepieciešamību pēc kompensējošas izglītības atbalsta politikas vēlāk (Fabian & Dunlop, 2006).⁷

² OECD (2017), Starting Strong V: Transitions from Early Childhood Education and Care to Primary Education. https://read.oecd-ilibrary.org/education/starting-strong-v_9789264276253-en#page17

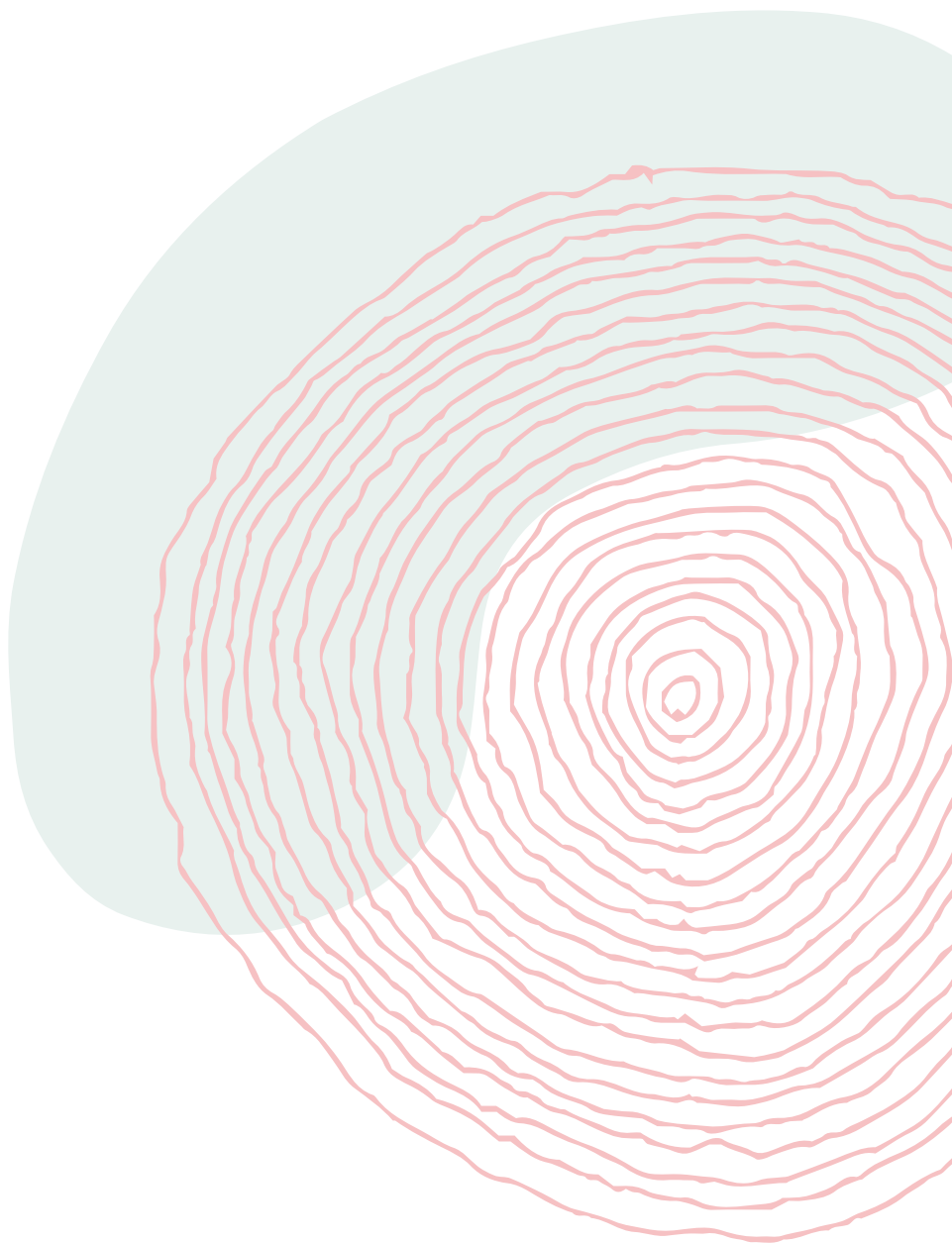
³ Dr.Mary O’Kane (2016). Research report No 19: Transition from Preschool to Primary School, NCCA. <https://ncca.ie/media/2471/transition-research-report-no-19.pdf>

⁴ Dumcius, R., Peeters, J., Hayes, N. (2014). Study on the effective use of early childhood education and care in preventing early school leaving- Final Report. https://www.academia.edu/29044807/Study_on_the_effective_use_of_early_childhood_education_and_care_in_preventing_early_school_leaving_Final_Report

⁵ Dumcius, R., Peeters, J., Hayes, N. (2014). Study on the effective use of early childhood education and care in preventing early school leaving- Final Report. https://www.academia.edu/29044807/Study_on_the_effective_use_of_early_childhood_education_and_care_in_preventing_early_school_leaving_Final_Report

⁶ Dumcius, R., Peeters, J., Hayes, N. (2014). Study on the effective use of early childhood education and care in preventing early school leaving- Final Report. https://www.academia.edu/29044807/Study_on_the_effective_use_of_early_childhood_education_and_care_in_preventing_early_school_leaving_Final_Report

⁷ Fabian, H., Dunlop, A.W., (2006) Outcomes of good practice in transition processes for children entering primary school. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000147463>

4 TRĪS NEPĀRTRAUKTĪBAS VEIDI VIENMĒRĪGAS PĀREJAS NODROŠINĀŠANAI

Mēs nenodrošinām bērniem vieglu pāreju ar vienreizēju kultūras vai sporta pasākumu skolā, kuru apmeklē pirmsskolas vecuma bērni kopā ar pirmsskolas skolotāju, vai ar vienreizēju pasākumu, kura ietvaros bērni apmeklē skolu. Plānojot pāreju, jāņem vērā trīs nepārtrauktības veidi: profesionālā, pedagogiskā un attīstības nepārtrauktība (OECD, 2017).⁸ Nākamajā nodaļā mēs aprakstīsim katru nepārtrauktību raksturojošos lielumus. Tomēr visu triju nepārtrauktību elementi ir savstarpēji saistīti; tas ļauj mums gūt holistisku priekšstatu par pāreju, kā arī ļauj vieglāk noteikt, kas jau darbojas praksē un kuras ir tās jomas, kuras varētu uzlabot, lai bērniem nodrošinātu vienmērīgāku pāreju no pirmsskolas uz skolu.

⁸ OECD (2017). Starting Strong V: Transitions from Early Childhood Education and Care to Primary Education, Starting Strong. OECD Publishing: Pariz. <https://doi.org/10.1787/9789264276253-en>

4.1. Attīstības nepārtrauktība

4.1.1. Vairāk par attīstības nepārtrauktību

Attīstības nepārtrauktība nozīmē jaunu prasmju tālāku attīstību, balstoties uz tām prasmēm, kas iegūtas iepriekšējās mācīšanās pieredzē. Citējot Djūiju, “tas, ko bērns ir apguvis zināšanu un prasmju veidā vienā situācijā, kļūst par instrumentu, lai saprastu un efektīvi risinātu turpmākās situācijas.”.

Attīstības nepārtrauktība attiecas uz visu ieinteresēto pušu iesaistīšanos un sadarbību ar mērķi atbalstīt bērnu. Šādā kontekstā attīstības nepārtrauktība ietver:

- bērna iesaistīšanos,
- pirmsskolas un skolas sadarbību ar vecākiem pārejas jautājumos,
- pirmsskolas un skolas sadarbību, apmainoties ar informāciju par bērnu, un
- sadarbību ar ārējiem dienestiem (piem., veselības dienestiem) (OECD, 2017).⁹

⁹ OECD (2017). Starting Strong V: Transitions from Early Childhood Education and Care to Primary Education, Starting Strong. OECD Publishing: Paris. <https://doi.org/10.1787/9789264276253-en>

Ja mēģinām paraudzīties uz to konkrētāk, varam izdalīt 5 attīstības nepārtrauktības aktivitāšu kategorijas:

(1)

Aktivitātes bērniem, lai iepazītos ar pedagogiem un bērniem, kuri jau mācās skolā, kā arī ar skolas vidi, skolas dzīves ikdienu, utt.

Tās ietver tādas aktivitātes kā:

- Skolas pedagogs apmeklē pirmsskolas bērnus viņu nodarbībās;
- Skolas pedagogs kopā ar pirmās klases skolēniem apmeklē pirmsskolas bērnus viņu nodarbībās;
- Skolas pedagogs kopā ar saviem audzēkņiem apmeklē pirmsskolas bērnu iestudētu leļļu izrādi/koncertu, u.c.;
- Skolas pedagogs un pirmās klases skolēni apmeklē pasākumu pirmsskolas mācību iestādē, kurā iesaistās un piedalās gan pirmsskolas bērni, gan pirmās klases skolēni;
- Pirmsskolas pedagogs runā ar bērniem par skolu (par to, ko viņi sagaida no skolas, no kā baidās, utt.);
- Pirmsskolas pedagogs kopā ar pirmsskolas bērniem apmeklē viņu nākamo skolotāju un bērnus, kuri mācās pirmajā klasē;
- Bērni var kopā ar pirmsskolas pedagogu apmeklēt skolu, lai iepazītos ar skolas vidi;
- Bērni kopā ar pirmsskolas pedagogu var piedalīties kādā skolas pasākumā (kultūras/sporta u.c.), ko rīko skolēni;
- Bērni kopā ar pirmsskolas pedagogu var apmeklēt pasākumu/sapulci skolā, kurā piedalās gan pirmsskolas bērni, gan pirmās klases audzēkņi.

(2)

Aktivitātes vecākiem, lai iepazītos ar skolas pedagogiem, skolas vidi, to, kā norit darbs skolā, pārrunātu iespējamās problēmas, to, ko viņi sagaida no skolas, utt.

Tās ietver:

- Pirmsskolas pedagogs un/vai pirmsskolas konsultants individuāli organizē atklātās stundas vecākiem par pārejas tēmu;
- Pirmsskolas izglītības iestāde organizē vecākiem paredzētu lekciju par pārejas tēmu (uz kuru var uzaicināt arī ārējos ekspertus, skolas pārstāvjus, u.c.);
- Neformālas vecāku tikšanās, piemēram, tējas vakari, par pārejas tēmu, ko organizē pirmsskolas pārstāvji, kurās var piedalīties arī skolas pārstāvji;
- Svarīgas ir arī vecāku sapulces par pārejas tēmu, ko organizē skolas pārstāvji;
- Skolas pedagogs un/vai konsultants var skolā individuāli organizēt atklātās stundas nākamo pirmklasnieku vecākiem par pārejas tēmu;
- Skolas pedagogs un/vai konsultants var skolas līmenī noorganizēt lekciju vecākiem par pārejas tēmu;
- Skolas līmenī var organizēt arī neformālas vecāku tikšanās (piemēram, tējas vakarus) par pārejas tēmu;
- Pedagogs un/vai konsultants skolas līmenī organizē tikšanos vecākiem par pārejas tēmu (iepazīstina ar darba kārtību pirmajā klasē, noorganizē skolas apmeklējumu, u.c.).

(3)

Papildus aktivitātēm bērniem un vecākiem, attīstības nepārtrauktībā tiek iekļautas arī aktivitātes, kas paredzētas vecākiem un bērniem vienlaikus ar tādu pašu mērķi, kādu jau minējām divās augstāk minētajās kategorijās.

Tās ietver:

- Skolas pedagogs un/vai konsultants organizē kultūras, sporta u.c. pasākumu, uz kuru tiek aicināti (tikai vai arī) nākamie pirmklasnieki un viņu vecāki (kastaņu pikniks, kultūras pasākums, u.c.);
- Skolas pedagogs vienlaicīgi organizē vecāku sapulces un darbu grupās nākamajiem pirmklasniekiem;
- Skolas pedagogs / konsultants / vadība var visiem vai atsevišķām ģimenēm noorganizēt prezentāciju par skolu;
- Bibliotekārs var skolas bibliotēkā organizēt lasīšanas stundas bērniem un viņu vecākiem (saikne ar skolu var veidoties arī tādā veidā), utt.

(4)

Pirmsskolas un skolas pedagogu sadarbība, lai nodotu informāciju par bērniem. Šī sadarbība kalpo par būtisku pamatu, lai bērniem, iestājoties pirmajā klasē, radītu visatbalstošāko un rosinošāko mācību vidi. Bērna portfolio ir viens no noderīgu rīku piemēriem, ar kuru palīdzību šāda informācijas apmaiņa ir iespējama.

(5)

Pirmsskolas un skolas sadarbība ar ārpakalpojumu sniedzējiem vai iestādēm, piemēram, veselības dienestu, kas veic topošo pirmklasnieku profilaktisko medicīnisko apskati. Turklāt ir svarīgi arī veidot pirmsskolas izglītības iestādes/skolas saikni ar citām ieinteresētajām pusēm vietējās sabiedrības līmenī, lai nodrošinātu optimālu atbalstu bērnu attīstībai. Šeit mēs īpaši domājam par bērniem no nelabvēlīgas vides. Spēļu centri ir viens no sadarbības piemēriem.

(Vairāk par Spēļu centriem)

Spēļu centru darbības pamatā ir „TOY for inclusion” pieeja, kas sekmē iekļaujošu neformālo agrīnās bērnības izglītību. To ir izstrādājusi organizācija International Child Development Initiatives (ICDI) sadarbībā ar nevalstiskajām organizācijām un vietējām varas iestādēm 8 valstīs, ieskaitot Latviju, Slovēniju un Horvātiju. Spēļu centri ir elastīgs risinājums, kurš nodrošina izglītības iespējas visiem tiem bērniem, kuriem bieži vien tiek liegti formālās izglītības pakalpojumi. Spēļu centri ne tikai piedāvā iespēju rotaļāties un mācīties uz vietas, bet arī ļauj aizņemties spēli vai rotaļlietu, lai rotaļātos mājās. Šo pakalpojumu īpaši novērtē ģimenes, kuru finansiālā situācija neļauj bieži iegādāties jaunas rotaļlietas vai grāmatas, jo šajos centros viņu bērniem tiek nodrošināta iespēja rotaļāties un mācīties, izmantojot Spēļu centru piedāvātos materiālus. Sadarbībā ar skolām un pirmsskolas izglītības iestādēm tiek organizētas sapulces un informatīvas tikšanās vecākiem, kuru laikā drošā un pazīstamā atmosfērā viņiem ir iespēja saņemt atbildes uz daudziem interesējošiem jautājumiem, Spēļu centri sniedz atbalstu pārejā no pirmsskolas uz skolu. Vietējās iniciatīvas grupas dalībnieki, kas pārstāv dažādas nozares, sniedz atbalstu Spēļu centra izveidošanā un to darbības nodrošināšanā.

Ir svarīgi, lai katrai bērnu un vecāku paaudzei tiktu piedāvātas pēc iespējas dažādākas sadarbības un aktivitāšu formas, kas var tikt nodrošinātas attīstības nepārtrauktības ietvaros gan pirmsskolā, gan skolā!

Ir svarīgi nodrošināt katrai bērnu un vecāku paaudzei pēc iespējas vairāk un daudzveidīgākas sadarbības un dažādu ieinteresēto pušu iesaistes formas gan pirmsskolas, gan skolas līmenī. Turklāt, ir ļoti svarīgi, lai pirmsskolas un skolas līmenī šī iesaiste būtu līdzsvarota un, lai pirmsskolas izglītības iestāde un skola būtu pēc iespējas ciešāk saistītas tās īstenošanā.

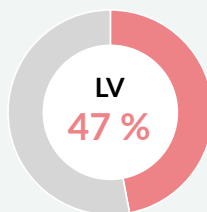
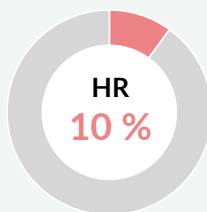
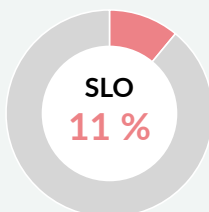
4.1.2. Ieskats pašreizējā situācijā attīstības nepārtrauktības nodrošināšanā

Zemāk atrodamajās tabulās esam apkopojuši dažus mūsu veikto pētījumu rezultātus attiecībā uz attīstības nepārtrauktību.

Pirmsskolas pedagogi

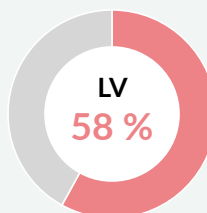
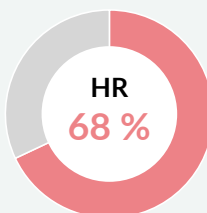
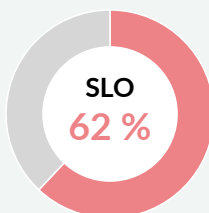
Vai iepriekšējā mācību gadā (2018./2019.) skolas pedagogs apmeklēja jūsu pirmsskolas izglītības iestādi un satikās ar nākamajiem pirmklasniekiem, lai pastāstītu par dzīvi skolā?

■ JĀ

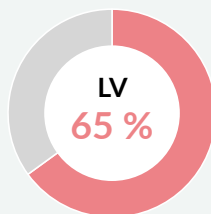
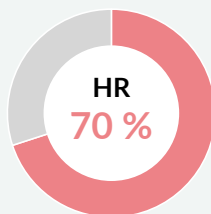
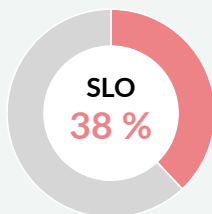
Vai iepriekšējā mācību gadā (2018./2019.) organizējāt kādu tikšanos vai skolas apmeklējumu nākamajiem pirmklasniekiem?

■ JĀ

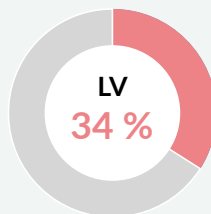
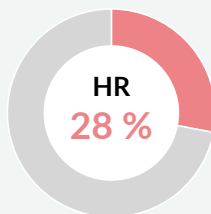
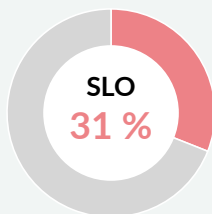
Vai iepriekšējā mācību gadā (2018./2019.) organizējāt jebkāda veida individuālu vai grupas sadarbību ar nākamo pirmklasnieku vecākiem ar mērķi atbalstīt bērnus (un vecākus), pārejot no vecās uz jauno mācību vidi?

■ JĀ

Vai iepriekšējā mācību gadā (2018./2019.) sadarbojāties ar sākumskolas skolotājiem, kuri šajā mācību gadā strādā ar bērniem no jūsu vadītās pirmsskolas grupiņas, lai apmainītos ar informāciju par viņiem?

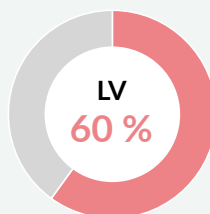
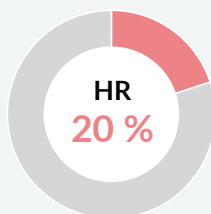
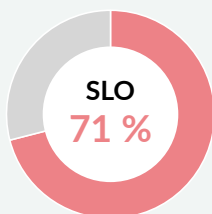
■ JĀ

Skolas pedagogi

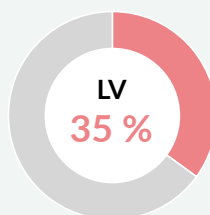
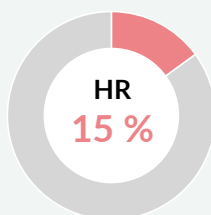
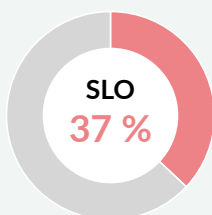
Vai iepriekšējā mācību gadā (2018./2019.) jūs sadarbībā ar pirmsskolas izglītības iestādi organizējāt skolā kādu tikšanos/skolas apmeklējumu nākamajiem pirmklasniekiem?

■ JĀ

Vai iepriekšējā mācību gadā (2018./2019.) jūs noorganizējāt kopīgas sapulces / kultūras, sporta vai kādus citus pasākumus, uz kuriem uzaicinājāt arī nāamos pirmklasniekus un viņu vecākus?

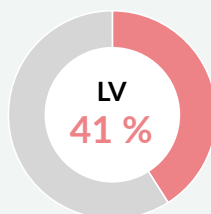
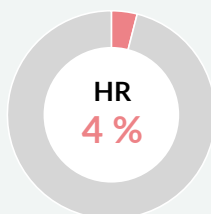
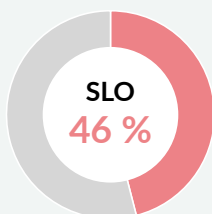
■ JĀ

Pētījums liecina, ka sadarbība ar vecākiem pārsvarā notiek individuālu vecāku un skolotāju tikšanos veidā un ir biežāk sastopama pirmsskolas nekā skolas sistēmā, savukārt Viskovičs (2018) atzīst, ka pārejas praksē biežāk ir jāiesaista vecāki (piemēram, kopā ar bērniem) (Viskovičs, 2018).

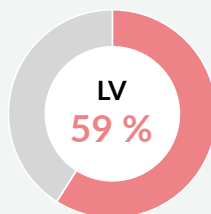
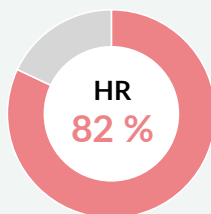
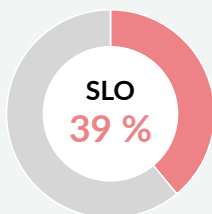
Vai iepriekšējā mācību gadā (2018./2019.) jūs organizējāt jebkādu individuālu vai grupu sadarbību ar nākamo pirmklasnieku vecākiem, lai atbalstītu bērnus (un vecākus) pārejot no vecās mācību vides uz jauno?

■ JĀ

Vai iepriekšējā mācību gadā (2019./2020.) jūs sadarbojāties ar pirmsskolas pedagogu, kurš strādāja ar jūsu šī gada pirmklasniekiem, un apmainījāties ar informāciju par bērniem?

■ JĀ

Turklāt prakse rāda, ka, vienai sistēmai sadarbojoties ar vecākiem, sadarbībā reti tiek iesaistītas citas ieinteresētās personas, lai gan tādējādi varētu sekmēt vienmērīgāku pāreju (piemēram, iesaistot citu sistēmu profesionāļus, citu institūciju speciālistus).

Visbiežāk sastopamie iemesli, kāpēc netiek īstenota attīstības nepārtrauktība (piemēram, kāpēc skolas pedagogi nerīko tikšanās nākamo pirmklasnieku vecākiem vai kāpēc pirmsskolas pedagogi neorganizē skolas apmeklējumu) ir šādi:

- šāda prakse nav nepieciešama,
- ir organizatoriskas problēmas,
- vadība īpaši nevēlas to darīt,
- neviens nav gatavs uzņemties iniciatīvu.

Padomājiet par attīstības nepārtrauktību jūsu valstī/jūsu mācību iestādes līmenī/jūsu praksē:

- Vai skolas pedagogs apmeklē jūsu pirmsskolas bērnus grupiņā?
- Vai bērni kopā ar pirmsskolas pedagogu apmeklē skolu, lai iepazītos ar skolas vidi?
- Vai pirmsskolas pedagogs un/vai pirmsskolas konsultants organizē individuālas atklātās stundas vecākiem par pārejas tēmu?
- Vai jūs organizējat vecākiem neformālas, pārejas tēmai veltītas tikšanās, piemēram, tējas vakarus, ko organizē pirmsskolas izglītības iestādes pārstāvji, bet kurās var piedalīties arī skolas pārstāvji?
- Vai skolas pedagogs un/vai konsultants organizē kultūras, sporta u.c. pasākumus, uz kuriem tiek uzaicināti (tikai vai arī) nākamie pirmklasnieki un viņu vecāki (kastaņu pikniks, kultūras pasākums, u.c.)?
- Vai bērniem un viņu vecākiem ir iespēja apmeklēt pirmsskolas bērniem un viņu vecākiem noorganizētas lasīšanas stundas skolas bibliotēkā?
- Vai notiek sadarbība starp pirmsskolas izglītības iestādes un skolas pedagogiem, lai nodotu informāciju par bērniem, tādējādi liekot būtiskus pamatus, lai bērniem iestādoties 1. klasē, viņi nonāktu visatbalstošākajā un rosinošākajā mācību vidē?
- Kas vēl nav paveikts, bet būtu ļoti svarīgi to izdarīt?
- Ar ko vēl jūs varētu sadarboties?

4.1.3. Labas prakses piemēri attīstības nepārtrauktības nodrošināšanā

4.1.3.1. Pirmsskolas izglītības iestāde Horvātijā

Aktivitātes nosaukums

Pirmsskolas pedagogu, bērnu un viņu vecāku kopīgs skolas apmeklējums

Iestādes nosaukums

Sisak Novi pirmsskolas izglītības iestāde

Kāpēc mēs nolēmām to prezentēt?

Tā ir ļoti efektīva prakse.

Nolūks

Bērnu pāreja uz sākumskolu var radīt stresu gan bērnam, gan vecākiem, īpaši tad, ja viņiem šajā jomā nav pieredzes vai arī viņi nav pietiekoši labi informēti. Pirmsskolas pedagogu, bērnu un viņu vecāku kopīgam apmeklējumam jaunajā vidē ir nozīmīga loma bailu no nezināmā kļiedēšanā.

Mērķi

1. Vecāki un bērni interesantā veidā iegūst informāciju par skolu un to, ko skola viņiem var piedāvāt
2. Vecāki un bērni iepazīstas ar skolas telpām
3. Bērni un vecāki iepazīstas ar skolotājiem, kuri nākamajā gadā mācīs šos bērnus (ja iespējams)

Biežums

Reizi gadā

Laika periods, kurā tiek īstenota aktivitāte

Februārī / martā (pirms dokumentu iesniegšanas skolā)

Īstenošanas ilgums

1,5 stundas

No-līdz

17.00–18.30 (ierastākais vecāku – skolotāju tikšanās laiks)

Aktivitātes iniciators

Pirmsskolas konsultants

Aktivitātes organizēšanā, plānošanā un īstenošanā iesaistītie cilvēki un viņu uzdevumi

Pirmsskolas konsultants (sazinās ar skolas vadību un vienojas par apmeklējuma laiku, vecāku un bērnu skaitu – viena vai vairākas pirmsskolas grupas – atkarībā no skolas organizatoriskajām iespējām un īpašiem apstākļiem, kuri jāņem vērā (piem., pandēmijas laiks)

Pirmsskolas pedagogs (sagatavo bērnus apmeklējumam un informē vecākus ar vecāku stūrītī izvietotu plakātu starpniecību un/vai nosūtīt uzaicinājumus e-pastā)

Skolas vadība (sazinās ar skolotājiem un aicina viņus sagatavot prezentācijas)

Skolotāji (kopā ar saviem audzēkņiem sagatavo prezentācijas)

Skolnieki – 2., 3., 5. klases audzēkņi (savu skolotāju vadībā sagatavo programmu: 2. un 3. klases skolēni – sagatavo un novada viktorīnu un simbolu sudoku mīklu pirmsskolniekiem, 5. klases skolēni – sagatavo robotikas demonstrējumus).

Mērķa grupas

- Pirmsskolas audzēkņi pēdējā gadā pirms skolas gaitu uzsākšanas
- Vecāki
- Pirmsskolas izglītības iestādes pedagogi

Īstenošanai nepieciešamie materiāli

- Interaktīvā tāfele
- Dators
- Izglītojošie roboti, materiāli radošajām darbnīcām
- Drukāta brošūra, kurā ietverta svarīgākā informācija par skolu

Darba metodes un formas

- Prezentācija
- Demonstrācija un mēģinājumi redzēto pielietot praksē

Kas jāpaveic pirms aktivitātes īstenošanas (plānošana)

1. Jānoorganizē tikšanās (apmeklējuma laiks, dalībnieku skaits, kuri piedalīsies, kas tiks prezentēts)
2. Jāsadala pienākumi
3. Jāzaicina vecāki
4. Jāsagatavo apmeklējumam pirmsskolas bērni
5. Skolas pedagogiem un skolniekiem jāpagatavo prezentācijas
6. Skolai jāpagatavo bērniem nelielas dāvanīņas ar saldumiem un skolas piederumiem

Solī aktivitātes īstenošanai praksē

1. Skolas direktora uzruna
2. Skolas telpu apskate (klašu telpas, bibliotēka, Spēļu centrs un rotaļlietu bibliotēka, sanitārās telpas)
3. Skolnieki demonstrē dažas skolas aktivitātes, kuras bērnu dārznieki pēc tam var paši izmēģināt
4. Tikšanās ar nākamā gada pirmās klases pedagogiem (ja iespējams), 4. klases skolnieku apsveikuma video noskatīšanās, pilnas skolas somas pielaikošana
5. Laiks jautājumu uzdošanai

Īss stāstījums/bērna, vecāka apgalvojums, kas apliecina aktivitātes noderīgumu

Vecāka teiktais: Šī ir pirmā reize, kad apmeklēju skolu pēc tam, kad pats to biju pabeidzis. Pa šo laiku skola ir ļoti izmainījusies. Apmeklējums pārspēja visas manas cerības, ar nepacietību gaidu, kad mans bērns sāks iet skolā.

“Šodiena bija labākā diena manā mūžā. Man skola patiešām patika. Vislabāk man patika skolas tāfele un tas, ka varēju rotaļāties ar LEGO robotu.” (Luka, 6 gadi)

“Man vislabāk patika skolotāja, jo viņa kopā ar mums dziedāja dziesmas un ļāva mums pielaikot skolas somas. Un viņa mums uzdeva jautājumus, un mēs zinājām visas atbildes!” (Petra, 6 gadi)

Rekomendācijas

Mūsaprāt, šajā apmeklējumā svarīga loma ir pirmsskolas pedagogam, jo tieši viņai ir visciešākā saikne ar bērniem un viņu vecākiem. Šāds apmeklējums liecina arī par to, ka viņu interesē bērnu nākotne.

Pēc aktivitātes īstenošanas mēs sapratām, ka būtu vērts apmeklējuma laiku pagarināt līdz 2 stundām.

Aktivitāti aprakstīja

Tihana Barač, pirmsskolas pedagogs

Marija Ščetko, skolas konsultants

4.1.3.2. Pirmsskolas izglītības iestāde Latvijā

Aktivitātes nosaukums

Individuālas pārrunas ar bērna vecākiem par bērna attīstību un sasniegumiem.

Iestādes nosaukums

Valmieras PII "Ezītis"

Kāpēc mēs nolēmām to prezentēt?

Tāpēc, ka tā ir ļoti efektīva prakse

Nolūks

Pirmsskolas izglītības posma noslēgumā informēt vecākus par bērna attīstību un sasniegumiem un sniegt padomus turpmākai zināšanu un prasmju attīstīšanai.

Mērķi

1. Vecāki ir pilnībā informēti par bērna attīstību un sasniegumiem.
2. Vecāki saņem rekomendācijas par to, kas jāņem vērā un pie kā jāturpina strādāt, lai bērns varētu veiksmīgi uzsākt skolas gaitas.

Biežums

Pirmsskolas izglītības posma noslēgumā

Laika periods, kurā tiek īstenota aktivitāte

Aprīlis – maijs

Īstenošanas ilgums

Apmēram 1 stunda

No-līdz

~8.00–8.40, 14.00–15.30, 17.00–18.00 (atkarībā no vecāku izvēles un atbilstoši grafikam)

Aktivitātes iniciators

Pirmsskolas pedagogs

Aktivitātes organizēšanā, plānošanā un īstenošanā iesaistītie cilvēki un viņu uzdevumi

Abi vienas pirmsskolas grupiņas pedagogi

Pirmsskolas pedagoga asistents, kurš intervijas laikā paliek kopā ar bērniem grupiņā

Mērķa grupas

Vecāki bērniem, kuri apmeklē pirmsskolas izglītības iestādi pēdējo gadu pirms pāriešanas uz skolu

Īstenošanai nepieciešamie materiāli

Rakstisks bērna mācību sasniegumu vērtējuma apraksts un ieteikumu saraksts.

Darba metodes un formas

Individuālas pārrunas ar bērna vecākiem

Kas jāizdara pirms aktivitātes īstenošanas (plānošana)

- Jāsagatavo drukāts bērna mācību snieguma vērtējuma apraksts, kurā ietvertas arī rekomendācijas turpmākajam attīstības un mācīšanās procesam. Saskaņā ar Noteikumiem par valsts pirmsskolas izglītības pamatnostādņiem un pirmsskolas izglītības programmu paraugiem, pirmsskolas izglītības posma noslēgumā pedagogs novērtē un apraksta bērna sasniegumus atbilstoši plānotajiem izglītības apguves rezultātiem, ko nosaka šajos nacionālajos noteikumos ietvertais obligātais saturs. Mācīšanās rezultāti tiek aprakstīti kā dati/informācija, kas iegūta, sistemātiski novērojot un novērtējot bērna sniegumu. Aprakstam jābūt rakstiskam, un pedagogs to nodod vecākiem.
- Jāsagatavo klusa un mierīga vieta netraucētai sarunai.

Solī aktivitātes īstenošanai praksē

- Aprīlī vecāki tiek informēti par gaidāmo individuālo sarunu, un viņiem ir jāpierakstās uz konkrētu datumu un laiku (pedagogi ir sagatavojuši grafiku divām nedēļām).
- Vecāks vai abi vecāki noteiktajā dienā un laikā ierodas uz individuālo sarunu. Viņus sagaida viens vai abi pedagogi (ja iespējams).
- Individuālās sarunas notiek atsevišķā telpā mierīgā atmosfērā.
- Pedagogs pastāsta vecākiem par bērna attīstības procesu un sasniegumiem; uzdod jautājumus par to, kā vecāki mājās papildina bērna zināšanas un prasmes; aicina viņus dalīties ar viedokli par bērna attīstību un uzdot jautājumus.
- Pedagogs nodod vecākiem bērna mācību snieguma vērtējuma aprakstu (oficiālu konkrētās izglītības iestādes dokumentu) un sarunas laikā izskaidro vecākiem tajā ietverto informāciju, uzsverot galvenos veiksmīgas pārejas aspektus, kā arī sniedz ieteikumus vecākiem par to, kā viņi var palīdzēt savam bērnam pārejas procesā.
- Tāpat pedagogs izskaidro vecākiem, ka, lai gan tas nav noteikts likumā, pārejas veiksmīgākai norisei un bērna interesēs būtu dalīties ar šo dokumentu ar nākamo bērna 1. klases skolotāju, un mudina vecākus to darīt.

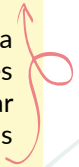

Īss stāstījums/bērna, vecāka apgalvojums, kas apliecina aktivitātes noderīgumu

- „Sarunā ar audzinātāju guvām atbildes uz neskaidrajiem jautājumiem par to, kā bērnam veiksmīgāk uzsākt mācības 1. klasē.” – pirmsskolnieces mamma.
- „Sarunas ar audzinātāju mani nomierināja un lika saprast, ka ar manu bērnu viss ir un būs kārtībā.” - pirmsskolnieka mamma.
- „Mūsu sarunas laikā es saņēmu padomus par to, ko es kā vecāks varu darīt, lai bērna pāreja no pirmsskolas uz skolu noritētu sekmīgāk.” –pirmsskolnieka mamma.
- „Audzinātāja paskaidroja, kāpēc būtu ieteicams parādīt 1. klases skolotājai pirmsskolas izsniegto bērna sasniegumu aprakstu.” - pirmsskolnieces mamma.

Rekomendācijas

Kā jau iepriekš minēts, tiek sagatavots un vecākiem izsniegts bērna mācību snieguma vērtējuma apraksts (konkrētas izglītības iestādes oficiāls dokuments). Bet, tā kā tas satur daudz informācijas, kura var palīdzēt atvieglot bērna pāreju uz skolu, ir ļoti svarīgi iedrošināt vecākus parādīt to nākamajam bērna pedagogam – 1. klases skolotājam.

Aktivitāti aprakstīja

Pirmsskolas skolotāja Evita Vēvere

4.1.3.3. Pirmsskolas izglītības iestāde Slovēnijā

Aktivitātes nosaukums

Nākamo pirmklasnieku vecāku kopīga tikšanās ar pirmsskolas izglītības iestādes konsultantu un skolas konsultantu

Iestādes nosaukums

Varoņa Janesa Hribarjas vārdā nosauktā sākumskola un pirmsskolas izglītības iestāde Polhek.

Kāpēc mēs to nolēmām prezentēt?

- Tāpēc, ka šī nav plaši izplatīta prakse.
- Tāpēc, ka vecāki ir paiduši apmierinātību ar informācijas sniegšanu šādā veidā.
- Tāpēc ka, lai bērns veiksmīgi iekļautos skolā, ir svarīga sadarbība starp skolu un pirmsskolas izglītības iestādi.

Nolūks

1. Iepazīstināt vecākus ar 5-6 gadus veca bērna būtiskajām īpašībām atbilstoši jomām – uz ko viņš jau ir spējīgs un kā var veicināt viņa attīstību mājās.
2. Sniegt vecākiem visu nepieciešamo informāciju par bērna uzņemšanu skolā un to, kā viņi var sagatavot bērnu skolas gaitu uzsākšanai.

Mērķi

1. Vecāki saņem pamata informāciju par iestāšanos skolā (kad, kur, kā).
2. Vecāki tiek iepazīstināti ar bērna gatavības pakāpi pārejai uz skolu un to, kas notiek, ja bērns vēl nav gatavs iestāties skolā (skolas gaitu uzsākšanas atlikšana).
3. Vecākiem liek apzināties, ar kādām problēmām viņu bērns var saskarties, iestājoties skolā.
4. Vecāki saņem konkrētus norādījumus, kas jādara, lai sekmētu viņu bērna attīstību dažādās attīstības jomās.
5. Atbildes uz vecāku jautājumiem par bērna pāreju no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu.

Biežums

Reizi gadā

Laika periods, kurā aktivitāte tiek īstenota

Februārī

Īstenošanas ilgums

1 stunda

No-līdz

17.00–18.00

Aktivitātes iniciators

Skolas konsultants

Aktivitātes organizēšanā, plānošanā un īstenošanā iesaistītie cilvēki un viņu uzdevumi

- Skolas konsultants (izsūta ielūgumus vecākiem, plāno tikšanos - Zoom platformā vai klātienē, piedalās prezentācijā, atbild uz vecāku jautājumiem)
- Pirmsskolas izglītības iestādes konsultants (piedalās prezentācijā, atbild uz vecāku jautājumiem)
- Direktors (atbild uz vecāku jautājumiem)

Mērķa grupas

Nākamo pirmklasnieku vecāki

Īstenošanai nepieciešamie materiāli

- Projektors (ja tikšanās notiek klātienē) un tāfele
- Dators
- Prezentācija ar pamata informāciju

Darba metodes un formas

- Lekcija visai grupai (vecākiem)
- Saruna ar visu grupu (vecākiem)

Kas jāizdara pirms aktivitātes īstenošanas (plānošana)

Pirmsskolas un skolas konsultantu tikšanās pirms vecāku sapulces (prezentācijas sagatavošana, pienākumu sadale, vienošanās par norises datumu, tikšanās organizāciju un īstenošanu)

Soļi aktivitātes īstenošanai praksē

Jāiekļauj pirmsskolas konsultatīvā dienesta un skolas konsultatīvā dienesta gada darba plānā kopīga vecāku sapulce nākamo pirmklasnieku vecākiem.

Īss stāstījums/bērna, vecāka apgalvojums, kas apliecina aktivitātes noderīgumu

“Mums to vajadzēja noklausīties jau sen.”

“Mums to vajadzētu daudzas reizes noklausīties.”

Vecāki arī vēl pēc tikšanās e-pasta vēstulēs saka paldies par noderīgo informāciju.

Rekomendācijas

Plānot tikšanos ir vieglāk, ja pirmsskolas izglītības iestāde un skola atrodas blakus ēkā vai pat vienā un tajā pašā ēkā.

Aktivitāti aprakstīja

Nataša Lavrič, pirmsskolas konsultante

4.1.3.4. Sākumskola Horvātijā

Aktivitātes nosaukums

Vecāku iesaistes stimulēšana

Iestādes nosaukums

Sisakas „Braća Bobetko” sākumskola

Kāpēc mēs nolēmām to prezentēt?

Mēs atklājām, ka mums ir neregulārs apmeklējums un tiek attaisnoti kavējumi, tāpēc nolēmām, ka jāuzlabo kvalitāte sadarbībai ar vecākiem. Mēs jautājām paši sev, kā varam palīdzēt vecākiem palīdzēt viņu bērniem.

Nolūks

Pedagogs paplašina pirmsskolas vecuma bērnu vecāku iespējas un atbalsta viņus atbilstošu mājas apstākļu veidošanā un stimulēšanā.

Ietekmēt bērna attīstību, pielāgošanās spējas skolai un veicināt sekmīgu tālākizglītošanos.

Galvenais nolūks:

Bērni iepazīstas ar skolas noteikumiem un pareizu attieksmi pret savām mantām un aksesuāriem; tā rezultātā viņiem pieaug pašapziņa un rodas motivācija uzsākt mācības pirmajā klasē; mēs veicinām savstarpējo sapratni un cieņu vienam pret otru; mēs radām uzticēšanās atmosfēru un vairojam vecāku pašapziņu un izpratni par viņu lomu bērna audzināšanā un izglītošanā.

Mērķi

Pedagogiem un vecākiem jānodrošina bērni palielināt pašregulācijas spējas; apgūt kultūras paradumus; attīstīt sociālās iemaņas (klausīšanās, jautājumu uzdošana un atbildēšana uz tiem, ievērojot norādījumus; ikviens bērns iepazīst ceļu no savām mājām uz skolu; izzina skolas telpas; viņi veido attiecības ar pedagogu un topošajiem klasesbiedriem; pārrunājot tēmas, kas saistītas ar audzināšanu un izglītību, paplašinās vecāku spējas; vecāki saprot, ka caur vienkāršām lietām savā dzīvē var sniegt bērniem jaunas zināšanas; satiekas ar pedagogiem un veido attiecības ar viņiem.

Biežums

No aprīļa līdz jūnijam (15 semināri) divas reizes nedēļā

Laika periods, kurā aktivitāte tiek īstenota

Mācību gada beigās vai mācību gada sākumā

Īstenošanas ilgums

90–120 minūtes

No-līdz

Dienas vidū pēc stundām

Aktivitātes iniciators

Skolotāji, kuri strādā ar attiecīgo klasi

Aktivitātes organizēšanā, plānošanā un īstenošanā iesaistītie cilvēki un viņu uzdevumi

Jaunāko klašu skolotāji

Mērķa grupas

Bērni, kuri uzsāks (vai uzsāk) mācības pirmajā klasē un viņu vecāki

Īstenošanai nepieciešamie materiāli

Didaktiskie materiāli un attēli, bilžu grāmatas, rakstīšanas un zīmēšanas piederumi

Darba metodes un formas

Individuāls darbs, darbs pāros un grupās

Kas jāpaveic pirms aktivitātes īstenošanas (plānošana)

Pirms semināru rīkošanas mums bija ļoti svarīgi noskaidrot, kuras tēmas par bērnu audzināšanu vecākus interesē; pirms-matemātisko un pirms-lasīšanas prasmju apguve; ģimenes tiesības un pienākumi; pieaugušo izglītība.

Organizācija:

- semināra norises vieta un laiks
- veids, kādā tiek aicināti vecāki (ielūguma makets, ielūgumu nosūtīšana)

Tehniskais atbalsts:

- Sisakas pilsēta (didaktiskie materiāli un attēli, bilžu grāmatas, rakstīšanas un zīmēšanas piederumi, dzērieni, saldumi...)
- direktors, sekretāre, skolas apkopēja un sētnieks
- apmetnes un bērnu dzīvesvietu apmeklējuma diena
- semināru grafiks
- vecāki ierodas uz semināriem kopā ar bērniem
- uzaicināt uz semināriem tos vecākus, kuri nedzīvo romu apmetnē
- pirmajā semināra daļā vecāki izzina tēmas, kas saistītas ar bērnu izglītību un audzināšanu; otrajā daļā vecāki strādā kopā ar saviem bērniem

Solī aktivitātes īstenošanai praksē

Semināru plānošana (struktūra):

- **Iesildīšanās** – spēles palīdz radīt atbilstošu atmosfēru
- **Pieredzes apmaiņa** – izmantojam aktivitātes no iepriekšējā semināra
- **Izglītojošā tēma** – mēs cenšamies likt vecākiem apzināties, ka viņiem piemīt visas bērnu audzināšanai nepieciešamās iemaņas, un iedrošināt viņus visiem kopā izlemt, kuras ir visatbilstošākās metodes viņu bērnu audzināšanā
- **Pirms-lasīšanas un pirms-matemātikas prasmes** – ar dažādu rotaļu un aktivitāšu palīdzību mēs iedrošinām vecākus radīt atbilstošu vidi arī mājās
- **Novērtējums** – šajā daļā vecākiem un bērniem tika dota iespēja paust savu apmierinājumu vadot un līdzdarbojoties semināros. Mēs secinājām, ka viņu novērtējums bija atbilstošs, jo vecāki regulāri nāk un labprāt sadarbojas.
- **Pārtraukums** – pārtraukumam bija svarīga nozīme pozitīvu attiecību veidošanā un šķietami mazsvarīgas informācijas apmaiņā, kas mums bija ļoti noderīga, lai gūtu pirmo priekšstatu par ģimenēm, ar kurām mēs strādājam.

Īss stāstījums/bērna, vecāka apgalvojums, kas apliecina aktivitātes noderīgumu

- Kad tikko sākām, jutāmies nedroši, un tagad mūsu pašapziņa ir pieaugusi. (vecāks)
- Semināri bija noderīgi un tik dažādi. Mans bērns noteikti iemācīsies vairāk nekā savā laikā iemācījies es. (vecāks)
- Nevaru vien sagaidīt otrdienu, jo mēs iemācāmies kaut ko jaunu, rotaļājamies un ēdam saldumus. (bērns)

Rekomendācijas

Aktivitāšu piemēri:

- vecāku loma, pašvērtējuma attīstīšana, pozitīva disciplīna, vēlamās uzvedības attīstīšana bērnos, emocijas, vecāku uzvedības stili, došanās uz skolu

Pirms-lasīšanas prasmju apguve

- burtu iemācīšanās, izmantojot ģimenes locekļu vārdus, vienādu burtu atrašanas spēle, burtu pareiza izlasīšana un izrunāšana, dzirdēto stāstu izspēlēšana, u.c..

Pirms-matemātikas prasmju apguve

- dažādu objektu saskaitīšana robežās līdz 10, priekšmetu grupēšana grupās līdz 10 priekšmetiem katrā, priekšmetu grupēšana (pēc krāsas, formas), formu, ciparu atpazīšana, saskaitīšana ar 1, matemātiskas mīklas

Aktivitāti aprakstīja

Refika Omerčehaić, klases audzinātāja

Svjetlana Balen, angļu valodas skolotāja

4.1.3.5. Sākumskola Latvijā

Aktivitātes nosaukums

1.klases skolotājas tikšanās ar bērnu un viņa/viņas vecāku/vecākiem

Iestādes nosaukums

Valmieras 5. vidusskola

Kāpēc mēs nolēmām to prezentēt?

Tā ir ļoti efektīva prakse.

Nolūks

Iepazīt citam citu.

Mērķi

Vecākam un bērnam:

- Iepazīties ar nākamo klases audzinātāju
- Iepazīt skolas un klases telpas
- Pārrunāt dažādus jautājumus

Klases audzinātājam:

- Iepazīties ar vecākiem un bērnu
- Pārrunāt pirmsskolas izglītības iestādes izsniegto vērtējumu*
- Pārrunāt dažādus jautājumus

* Pirmsskolas pedagogi sagatavo – bērna mācību sasnieguma novērtējuma aprakstu, novērtējot prasmes 7 jomās (dabas zinības, māksla, matemātika, sociālās un pilsoniskās zinības, tehnoloģijas, valoda, veselība un fiziskā attīstība) ar vienu no četriem burtiem / nosakot līmeni: S – sāka apgūt; T – turpina apgūt; A – apguva; P – apguva padziļināti.

Biežums

Dīvas reizes katru gadu

Laika periods, kurā aktivitāte tiek īstenota

Augusta beigās pirms mācību uzsākšanas pirmajā klasē

Īstenošanas ilgums

30 minūtes

No-līdz

Vecāki vienojas ar pedagogu par tikšanās laiku.

Aktivitātes iniciators

Tikšanos ierosina skolas vadība.

Aktivitātes organizēšanā, plānošanā un īstenošanā iesaistītie cilvēki un viņu uzdevumi

- Klases audzinātāja – plāno tikšanās grafiku ar visiem vecākiem.
- Vecāki – jūnija sapulcē vecāki izvēlas vienu no piedāvātajiem datumiem un laiku augusta sapulcei. Līdz augusta sākumam vecākiem jāiesniedz skolai bērna medicīnas kartīte un pirmsskolas izsniegts sertifikāts par pirmsskolas izglītības programmas apguvi, kā arī pirmsskolas izglītības iestādes izsniegtais bērna mācību sasnieguma novērtējuma apraksts.
- Vecāki un bērns – ierodas uz augusta tikšanos

Mērķa grupas

- Pirmsskolas audzēkņi pirms skolas gaitu uzsākšanas
- Vecāki

Īstenošanai nepieciešamie materiāli

- Bērna izglītības sasniegumu novērtējuma apraksts no pirmsskolas izglītības iestādes – ja vecāki vēlas dalīties ar tajā iekļauto informāciju.
- Kāda rotaļa vai uzdevums, lai sarunas laikā neformāli noskaidrotu bērna zināšanu un prasmju līmeni.

Darba metodes un formas

Saruna. Jautājumi un atbildes.

Kas jāizdara pirms aktivitātes īstenošanas (plānošana)

- Jāieplāno pedagoga un vecāku tikšanās.
- Jāizlasa bērna mācīšanās sasnieguma novērtējuma apraksts, ko izsniegusi pirmsskolas izglītības iestāde.
- Jāatrod spēle vai jāsagatavo uzdevumi, ar kuru palīdzību būs iespējams noskaidrot bērna zināšanu un prasmju līmeni.
- Jāsagatavo klases telpa vecākiem un bērniem.
- Jāsakārto galdi tā, lai pie tiem varētu risināt sarunu ar bērnu un viņa vecākiem.
- Jāsagatavo neliela dāvana (grāmatzīme, konfekte, u.c.).
- Jāsagatavo spēle (mozaīka) vai krāsojamais uzdevums, ar kuru nodarbināt bērnu, kamēr rit saruna ar vecākiem.

Solī aktivitātes īstenošanai praksē

Tikšanās laikā pedagogs vispirms labāk iepazīstas ar bērnu. Skolotāja palūdz, lai bērns iepazīstina ar sevi, pastāsta kaut ko vairāk par savām mājām, interesēm un citām tēmām, par kurām bērns pats labprāt grib pastāstīt. Pēc šī ievada pedagogs, piemēram, rosina, lai bērns uzraksta uz tāfeles savu vārdu, skaita, izlasa kādu teikumu, u.c. (bērna zināšanu un prasmju novērtējums). Pēc tam pedagogs aprunājas ar vecākiem par bērnu, par viņa/viņas raksturu, iespaidu par pirmsskolas izglītības iestādi un pārejas periodu, viņa/viņas veselību un mazliet vairāk par visu ģimeni kopumā, kā arī iedrošina vecākus uzdot jebkādus jautājumus, kādi viņiem radušies, un atbild uz tiem.

Īss stāstījums/bērna, vecāka apgalvojums, kas apliecina aktivitātes noderīgumu

- “Paldies, ka atbildējāt uz maniem jautājumiem. Tagad es visu saprotu daudz labāk.” (vecāka teiktais)

Bērnu citāti:

- “Man ļoti patīk mana klase!”
- “Nevaru sagaidīt pirmo skolas dienu!”
- “Man patīk, ka tāpat kā bērnudārzā, arī šeit būs vieta manām mantām.”

Rekomendācijas

- Rūpīgi izlasiet pirmsskolas izglītības iestādes izsniegto bērna mācīšanās sasnieguma novērtējuma aprakstu.
- Bērnam nevajadzētu sagatavot pārāk sarežģītus uzdevumus, un tiem jābūt individualizētiem (izvēlieties adekvātus uzdevumus atkarībā no bērna reakcijas).

Aktivitāti aprakstīja

Sākumskolas skolotāja Līga Veikšāne

4.1.3.6. Sākumskola Slovēnijā

Aktivitātes nosaukums

Nākamo pirmklasnieku vecāku kopīga sapulce ar pirmsskolas konsultantu un skolas konsultantu

Iestādes nosaukums

Varoņa Janesa Hribarjas vārdā nosauktā sākumskola un pirmsskolas izglītības iestāde Polhek.

Kāpēc mēs nolēmām to prezentēt?

- Tāpēc, ka šī ir reta prakse.
- Tāpēc, ka vecāki ir pauduši atzinību šādai informācijas apmaiņas formai.
- Tāpēc ka, lai bērns veiksmīgi iekļautos skolā, ir svarīga sadarbība starp skolu un pirmsskolas izglītības iestādi.

Nolūks

1. Iepazīstināt vecākus ar 5-6 gadus veca bērna būtiskajām īpašībām pa attīstības jomām – uz ko viņš jau ir spējīgs un kā var veicināt viņa attīstību mājās.
2. Sniegt vecākiem visu nepieciešamo informāciju par bērna uzņemšanu skolā un to, kā viņi var sagatavot bērna skolas gaitu uzsākšanai.

Mērķi

1. Vecāki saņem pamata informāciju par iestāšanos skolā (kad, kur, kā).
2. Vecāki tiek iepazīstināti ar bērna gatavības pakāpi pārejai uz skolu un to, kas notiek, ja bērns vēl nav gatavs iestāties skolā (skolas gaitu uzsākšanas atlikšana).
3. Vecākiem liek apzināties, ar kādām problēmām viņu bērns var saskarties, iestājoties skolā.
4. Vecāki saņem konkrētus norādījumus, kas jādara, lai sekmētu viņu bērna attīstību dažādās attīstības jomās.
5. Atbildes uz vecāku jautājumiem par bērna pāreju no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu.

Biežums

Reizi gadā

Laika periods, kurā aktivitāte tiek īstenota

Februāris

Īstenošanas ilgums

1 stunda

No-līdz

17.00–18.00

Aktivitātes iniciators

Skolas konsultants

Aktivitātes organizēšanā, plānošanā un īstenošanā iesaistītie cilvēki un viņu uzdevumi

- Skolas konsultants (izsūta ielūgumus vecākiem, plāno tikšanos - Zoom platformā vai klātienē, piedalās prezentācijā, atbild uz vecāku jautājumiem)
- Pirmsskolas izglītības iestādes konsultants (piedalās PPT prezentācijā, atbild uz vecāku jautājumiem)
- Direktors (atbild uz vecāku jautājumiem)

Mērķa grupas

Nākamo pirmklasnieku vecāki

Īstenošanai nepieciešamie materiāli

- Projektors (ja tikšanās notiek klātienē) un tāfele
- Dators
- Prezentācija ar tajā ietvertu pamatinformāciju

Darba metodes un formas

- Kopīga lekcija visai grupai (vecākiem)
- Kopīga saruna ar visu grupu (vecākiem)

Kas jāpaveic pirms īstenošanas (plānošana)

Pirmsskolas un skolas konsultantu tikšanās pirms vecāku sapulces (prezentācijas sagatavošana, pienākumu sadale, vienošanās par norises datumu, tikšanās organizāciju un īstenošanu)

Solī īstenošanai praksē

Jāiekļauj pirmsskolas konsultatīvā dienesta un skolas konsultatīvā dienesta gada darba plānā kopīga vecāku sapulce nākamo pirmklasnieku vecākiem.

Īss stāstījums/bērna, vecāka apgalvojums, kas apliecina aktivitātes noderīgumu

- “Kāpēc bērnudārzā nav “onkuļu” (vīriešu dzimtes pedagogu), kas mūs māca?” (bērns)
- “Es diez ko labi nerunāju angļu valodā, es labāk būšu slovēnis.” (bērns)

Rekomendācijas

Plānot tikšanos ir vieglāk, ja pirmsskolas izglītības iestāde un skola atrodas blakus ēkā vai pat vienā un tajā pašā ēkā.

Aktivitāti aprakstīja

Nataša Lavrič, pirmsskolas izglītības iestādes konsultants

4.2. Pedagoģiskā nepārtrauktība

4.2.1. Mazliet vairāk par pedagoģisko nepārtrauktību

Ar pedagoģisko nepārtrauktību mēs saprotam pedagoģiskos aspektus, kas atvieglo bērnu pāreju no agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes iestādes uz sākumskolu, tostarp mācību programmas un pedagoģiskās pieejas, mācību standartus un attīstības mērķus un strukturālos aspektus, kas ietekmē bērnu ikdienas pieredzi bērnu agrīnās pirmsskolas izglītības un attīstības iestādē un skolā (OECD, 2017).¹⁰

Pedagoģiskā nepārtrauktība ietver vienotu pirmsskolas pedagoga pedagoģisko praksi jeb pedagoģiskās pieejas grupās ar bērniem pirms iestāšanās skolā un skolas pedagoga pedagoģisko praksi/pieejas pirmajā klasē. Šajā kontekstā mēs runājam par to, kā pirmsskolas un skolas pedagogi veido mijiedarbību ar bērniem, kā viņi veicina mijiedarbību starp bērniem, kā pirmsskolas vai skolas pedagogi nodrošina stimulējošu mācību vidi (gan fizisko, gan psiholoģisko), kādas mācīšanas stratēģijas viņi izmanto, kā tas nodrošina iekļaušanos grupā vai klasē utt. Protams, pirmsskolas pedagogu un skolas pedagogu pieejas nav identiskas, jo viņi strādā ar atšķirīgām vecuma grupām, bet tām ir jābūt, cik vien iespējams, līdzīgām. Un ir svarīgi runāt par pirmsskolas iestādes ietekmi uz skolu, ne otrādi!

¹⁰ OECD (2017). Starting Strong V: Transitions from Early Childhood Education and Care to Primary Education, Starting Strong. OECD Publishing: Pariz. <https://doi.org/10.1787/9789264276253-en>

Ja mēs tiecamies uz bērncentrētas prakses īstenošanu, tai ir jābūt klātesošai abās vidēs:

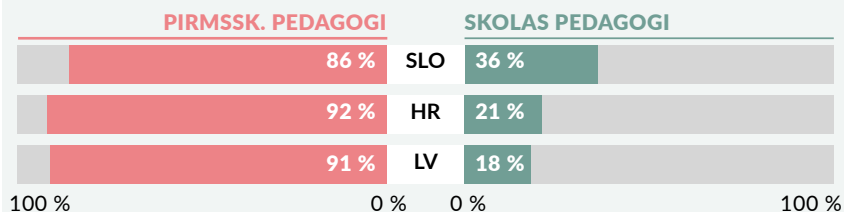
- Telpās tiek izveidoti aktivitāšu centri.
- Mācību process notiek dažādos mācību centros vienlaicīgi.
- Klases telpās ir redzami plakāti, fotogrāfijas, atrodas materiāli, rotaļlietas un grāmatas, kas atspoguļo daudzveidīgās un atšķirīgās bērnu identitātes grupā vai klasē nestereotipiskā veidā.
- Bērni tiek iesaistīti mācību procesā: ar viņiem sarunājas par to, ko viņi jau zina un ir apguvuši konkrētas tēmas ietvaros, ko viņi vēlas par šo tēmu uzzināt, un procesa noslēgumā par to, ko viņi ir iemācījušies.
- Mācīšanās process tiek organizēts tā, ka bērni strādā individuāli, pāros, nelielās grupās un vienā lielā grupā.
- Mācību procesa laikā bērni var pētīt un eksperimentēt.
- Tādas ikdienišķas darbības un aktivitātes kā rīta aplis, kurā piedalīties aicina ikvienu, rada un padziļina bērnos piederības sajūtu.
- Tiek nodrošināts aktīvs mācīšanās process.
- Klasē tiek nodrošināta demokrātiska atmosfēra (bērni paši pieņem lēmumus, viņi iesaistās uzvedības noteikumu izstrādāšanā...).
- Ar vecākiem norit sadarbība, un pret viņiem izturas kā pret partneriem.
- Katrs bērns tiek vērtēts un viņa vai viņas turpmākā attīstība plānota, balstoties uz viņa vai viņas portfolio, utt.
- Didaktiskie materiāli un rotaļlietas ir bērniem brīvi pieejami (materiāli un rotaļlietas atrodas bērniem viegli aizsniedzamās vietās, lai viņi tos paši varētu paņemt).
- Klases telpā bērniem ir pieejami dažādi nestrukturēti materiāli.
- Bērnu radītie darbiņi un citi materiāli tiek izvietoti pie sienas bērnu acu augstumā.
- Mācīšanās procesa ilgumu neierobežo skolas zvana skaņas.
- Dienas kārtība pirmsskolas mācību iestādē ir tāda pati kā skolā.

4.2.2. Ieskats pašreizējā situācijā pedagogiskās nepārtrauktības nodrošināšanā

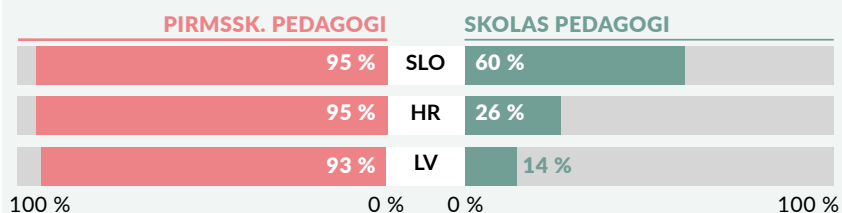
Zemāk atrodamajās tabulās esam apkopājuši dažus mūsu veikto pētījumu rezultātus attiecībā uz pedagogisko nepārtrauktību.

Prakses, kuras grupā/ klasē tiek izmantotas KATRU DIENU

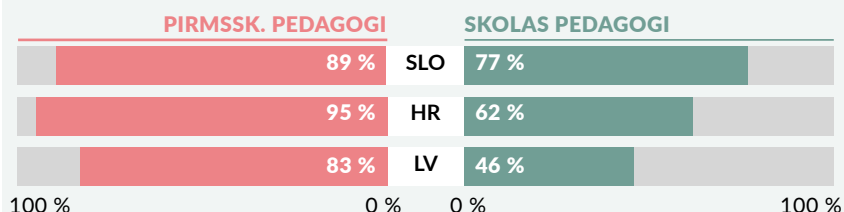
Mācīšanās process vienlaicīgi norit dažādos aktivitāšu centros.

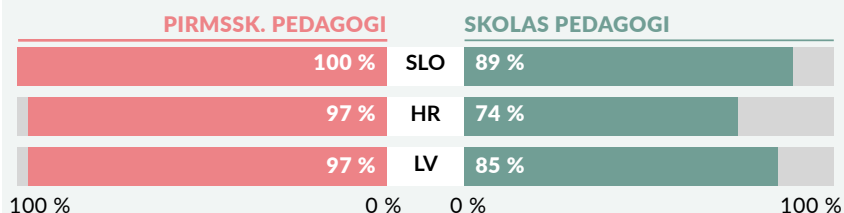
Ir pieejami vismaz trīs aktivitāšu centri.

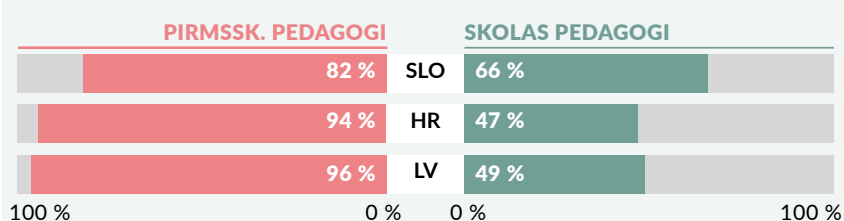
Klasē ir atrodama arī klusā zona, kurā bērni, ja nepieciešams, var izolēties no pārējās grupas, vai atpūsties, kad jūtas noguruši.

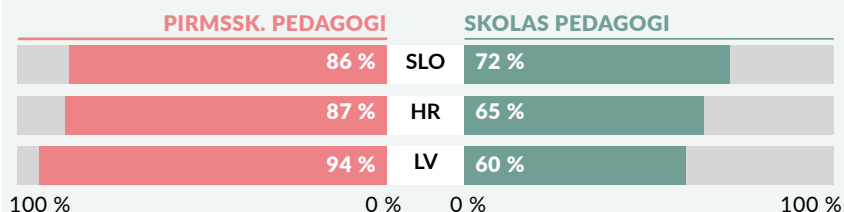
Didaktiskie materiāli un rotaļlietas ir bērniem brīvi pieejami izmantošanai (materiāli un rotaļlietas atrodas bērniem aizsniedzamā augstumā, un viņi paši tās var paņemt).

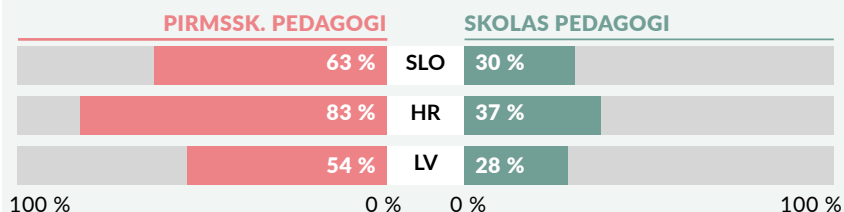
Klases telpā bērniem ir pieejami dažādi nestrukturēti materiāli.

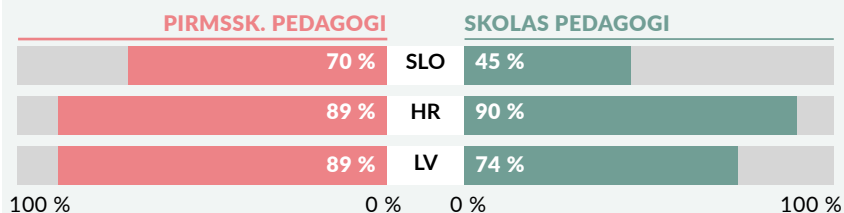
Mācību process tiek organizēts tā, lai bērni strādātu individuāli, pāros, mazās grupās un lielā grupā.

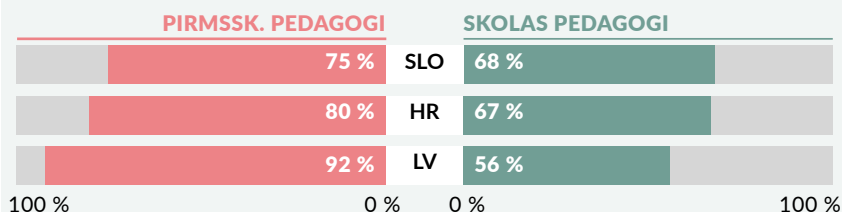
Mācīšanās procesa laikā es ļāvu bērniem pašiem visu izpētīt un eksperimentēt.

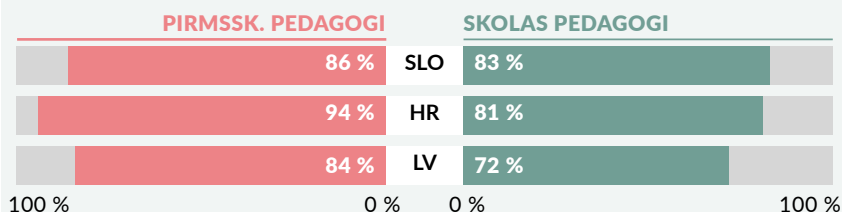
Es mudinu bērnus būt kritiskiem draugiem un atbalstīt citam citu (sekot līdž un virzīt klasesbiedru darbu un uzvedību, ja tas ir nepieciešams).

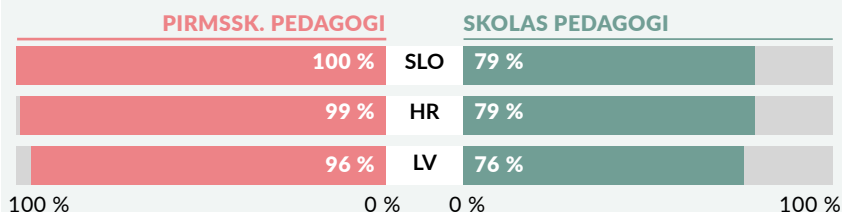
Dienas sākums ir veltīts sarunai ar bērniem par viņu domām, iespaidiem, emocijām u.c., ar ko viņi vēlas dalīties ar citiem.

Es plānoju un vadu aktivitātes, kuras ir vērstas uz sadarbības iemaņu attīstīšanu un rūpēm citam par citu.

Es atbildu bērniem ar apskāvienu, saņemu viņus aiz rokas, ņemu klēpī, utt., kad viņi izrāda kaut mazāko nepieciešamību pēc mierinājuma, kad viņi ierodas skolā un dodas projām no tās...

Tālāk doti daži komentāri, kas attiecas uz iepriekš tabulā pieminētajiem punktiem un parāda atšķirības pirmsskolas izglītības iestāžu un skolu pedagoģiskajā praksē. Dažas no šīm atšķirībām ir saistītas arī ar dažādu valstu kontekstu.

Atšķirības starp pirmsskolas un skolas pedagogiem attiecībā uz šo praksi atklāj atšķirības pirmsskolas un skolas pedagogu izpratnē par bērnu vajadzībām pēc tuvības, komforta un drošības sajūtas.

Horvātijā pirmsskolas un skolas pedagogi nodrošina visplašākās iespējas pētīt un eksperimentēt. Tajā pašā laikā vislielākā atšķirība starp pirmsskolas un skolas vidi novērota tieši šajā valstī. Tiecoties nodrošināt kvalitatīvu pedagoģisko praksi un raitu, vienmērīgu pāreju no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu, ir svarīgi nodrošināt bērniem daudzas iespējas pētīt un eksperimentēt abās vidēs.

Ļoti zemo aktivitāšu centru izmantošanu Horvātijas un Latvijas sākumskolās var izskaidrot ar to, ka aktivitāšu centru izmantošanu pirmsskolas izglītības vidē iesaka Valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijas, bet attiecībā uz skolas vidi šāds ieteikums neeksistē. Šī iemesla dēļ skolās klases visbiežāk tiek iekārtotas atbilstoši skolotājiem tik ierastajam frontālajam apmācību stilam.

Padomājiet par profesionālo nepārtrauktību jūsu valstī/jūsu mācību iestādes līmenī/jūsu praksē:

- Vai es zinu, kādas pedagoģiskās prakses tiek īstenotas pirmsskolas izglītības iestādē, no kuras bērni pārnāk uz mūsu skolu / skolā, kurā iestājas bērni no mūsu pirmsskolas izglītības iestādes?
- Kā šī prakse līdzinās manis īstenotajai praksei?
- Kādas ir atšķirības?
- Ko man vajadzētu izmainīt savā darbā, lai pedagoģiskā pieeja attiecībā uz mijiedarbību, stratēģijām, mācību vidi, u.c., būtu saskaņotāka? Kā es šādā gadījumā varu nodrošināt, ka pirmsskola ietekmē skolu, bet ne otrādi, utt.”

4.2.3. Labas prakses piemēri pedagogiskās nepārtrauktības nodrošināšanā

4.2.3.1. Pirmsskolas izglītības iestāde Horvātijā

Aktivitātes nosaukums

Rīta aplis

Iestādes nosaukums

PII Sisak Novi, Sisaka

Kāpēc mēs nolēmām to prezentēt?

Tāpēc, ka tā ir ļoti efektīva prakse.

Nolūks

Rīta aplis dod bērniem drošības sajūtu, iespēju ikvienam tikt pamanītam, sadzirdētam un sveiktam. Tas arī nostiprina piederības sajūtu grupai.

Mērķi

1. Grupas saliedētības veidošana
2. Pašregulācijas un patstāvības attīstīšana
3. Jūtu kontrolēšana, empātijas attīstīšana
4. Mācīšanās iemaņu attīstīšana (koncentrēšanās spējas, skatīšanās, klausīšanās, runāšana, domāšana)

Biežums

Katru dienu

Laika periods, kurā aktivitāte tiek īstenota

Katru dienu no rīta pēc brokastīm

Īstenošanas ilgums

15–20 minūtes

No-līdz

Pēc brokastīm – ap 9.00–9.20

Aktivitātes iniciators

Pirmsskolas pedagogs

Aktivitātes organizēšanā, plānošanā un īstenošanā iesaistītie cilvēki un viņu uzdevumi

Pirmsskolas pedagogs (izvēlas tēmu un sagatavo materiālus aktivitātēm)

Mērķa grupas

Pirmsskolas izglītības iestādes audzēkņi (viena vecuma grupiņa)

Īstenošanai nepieciešamie materiāli

Slepenās somas vai kastes, rotaļlietas, tērpi, īsie stāsti, dzejoļi, dziesmas, laika prognoze, plakāts, kurā parādītas nedēļas dienas

Darba metodes un formas

- Kopīga saruna ar visu bērnu grupiņu
- Individuāla demonstrācija

Kas jāpaveic pirms īstenošanas (plānošana)

- 1) Tēmas izvēlēšanās
- 2) Fiziskās vides (telpas) un materiālu sagatavošana

Solji īstenošanai praksē

- 1) Ar īpašu vārdu izziņo rīta apla sākumu.
- 2) Sākumā visi aplī dzied un izpilda grupas deju (kā daļu no īpašā grupas rituāla). Pēc dejas visi apsēžas.
- 3) Rīta sasveicināšanās (iespējams kombinēt verbālu sveicienu ar konkrētu kustību – rokas mājieni, rokas paspiešanu, draudzīgu pieskārienu vai kāda priekšmeta nodošanu no rokas rokā).
- 4) Sarunas – par iepriekšējo dienu, kopā ar ģimeni pavadītu nedēļas nogali, par to, kas mūs iepriecina un apbēdina...
- 5) Grupas aktivitāte – tās mērķis ir iegūt akadēmiskās prasmes, iemācīties definēt problēmas...
- 6) Jaunumi un paziņojumi – paziņojums par tajā dienā paredzamajām aktivitātēm.

Īss stāstījums/bērna, vecāka apgalvojums, kas apliecina aktivitātes noderīgumu

- “Man aplis ļoti patīk, jo mēs tajā norunājam, ka lietosim tikai jaukus vārdus.” Lamija, 6 gadi
- “Mūsu aplī notiek apspriedes, un mēs pārrunājam problēmu un visi kopā to atrisinām.” Mila, 6 gadi

Rekomendācijas

Lai tas kļūtu par ieradumu, ir labi sākt rīta apli jau pavisam agrā vecumā (2-3 gadus veciem bērniem). To var darīt, vienkārši sastājoties aplī, kopā nodziedot kādu īsu dziesmiņu un sasveicinoties citam ar citu.

Ja to dara regulāri un turpina darīt arī skolā, aplis palīdz mazināt nedrošību un stresu pārejas laikā no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu.

Aktivitāti aprakstīja

Tihana Barač, pirmsskolas pedagogs

Marija Ščetko, pirmsskolas konsultants

4.2.3.2. Pirmsskolas izglītības iestāde Latvijā

Aktivitātes nosaukums

Bērnu pašnovērtējums pirmsskolas izglītības iestādē

Iestādes nosaukums

Valmieras PII "Ezītis"

Kāpēc mēs nolēmām to prezentēt?

Tā ir reta prakse.

Nolūks

Bērnu pašnovērtēšanas pieredze palīdz attīstīt pozitīvu attieksmi pret mācīšanās procesu un palīdz bērnam labāk sagatavoties pašnovērtējumam skolā, tādējādi nodrošinot nepārtrauktību.

Mērķi

- Prast runāt par mācību procesu.
- Spēt salīdzināt savus darbus un redzēt personisko izaugsmi.
- Nebaidīties kļūdīties un uztvert kļūdīšanos kā daļu no mācību procesa.

Biežums

Ikvienas apgūtās tēmas vai noslēgtās aktivitātes nobeigumā

Laika periods, kurā aktivitāte tiek īstenota

Visu mācību gadu

Īstenošanas ilgums

Atkarībā no bērna spējām sevi novērtēt. Pašvērtēšanas process ietver pārrunas ar pedagogu par to, kāpēc bērns savu darbu vērtē tieši tā.

No-līdz

Mācīšanās procesa laikā

Aktivitātes iniciators

Pirmsskolas pedagogs

Aktivitātes organizēšanā, plānošanā un īstenošanā iesaistītie cilvēki un viņu uzdevumi

- Pirmsskolas pedagogs (plānošana, organizēšana, īstenošana)
- Pirmsskolas pedagoga palīgs (palīdz organizēt un īstenot aktivitāti)

Mērķa grupas

Pirmsskolas izglītības iestādes audzēkņi

Īstenošanai nepieciešamie materiāli

- 3 spainīši ar vērtējuma uzlīmēm
- Ielaminētas bērnu vārdu kartiņas

Darba metodes un formas

Pašnovērtējums, individuālas pārrunas

Kas jāizdara pirms īstenošanas (plānošana)

- Jānosaka mācīšanās procesā sasniedzamais rezultāts.
- Jāizvirza bērnam saprotami vērtēšanas kritēriji.

Soļi īstenošanai praksē

- Iepazīstināt bērnus ar mācīšanās aktivitātes rezultātiem un vērtēšanas kritērijiem, kā arī vēlreiz pārrunāt ikvienas vērtēšanas uzlīmes nozīmi.
- Kad darbs padarīts, bērns pats novērtē tā rezultātu – ieliek savu vārda kartīti atbilstošajā spainītī un tad pārrunā to ar pedagogu.

Īss stāstījums/bērna, vecāka apgalvojums, kas apliecina aktivitātes noderīgumu

- „Ir tik grūti to izdarīt pareizi, bet es cenšos!”
- „Jā, es redzu, ka agrāk mēdzu krāsot pāri malām, bet tagad es krāsoju rūpīgāk!”

Rekomendācijas

Turpināt pašvērtēšanu skolā.

Aktivitāti aprakstīja

Pirmsskolas pedagogs Evita Vēvere

4.2.3.3. Pirmsskolas izglītības iestāde Slovēnijā

Aktivitātes nosaukums

Pirmsskolas aktivitāšu centri pirmsskolas nodaļā

Iestādes nosaukums

Varoņa Janesa Hribarjas vārdā nosauktā sākumskola un pirmsskolas izglītības iestāde Polhek.

Kāpēc mēs nolēmām to prezentēt?

Tā mēs ikdienā strādājam, un mēs ticam, ka šī ir laba izglītības metode darbā ar bērniem; tā ir moderna un raisa bērnos vēlmi mācīties visas dzīves garumā.

Nolūks

Darbs aktivitāšu centros ļauj strādāt individuāli, un ir pilnībā vērsts uz bērniem. Aktīvi iesaistoties aktivitātēs, katrs bērns attīstās sev atbilstošā tempā. Tiek rosināta bērnu un pieaugušo sadarbība, kas veicina kvalitatīvu starppersonu attiecību attīstību. Bērniem tiek dotas izvēles iespējas, līdz ar to sekmējot neatkarības un atbildības sajūtas. Tādējādi bērniem tiek piedāvātas mācību iespējas un tādu zināšanu apguve, kuras būs svarīgas viņu turpmākajā dzīvē un iemaņu attīstībā.

Mērķi

- Mācīšanās rotaļājoties, mācīšanās no personiskās pieredzes.
- Attīstības līmenim atbilstošu mācīšanās iespēju nodrošināšana ikvienam bērnam – individualizācija.
- Bērnu aktivitātes, sadarbības starp bērniem rosināšana; radošuma, patstāvības, pētniecības, problēmu risināšanas iemaņu attīstīšana.
- Aktīva mācīšanās nelielās grupās.

Biežums

Katru dienu

Laika periods, kurā tiek īstenota aktivitāte

Mācību gada laikā

Īstenošanas ilgums

Viens mācību gads

No-līdz

Visa diena

Aktivitātes iniciators

Pirmsskolas izglītības iestādes pedagogs, pedagoga asistents

Aktivitātes organizēšanā, plānošanā un īstenošanā iesaistītie cilvēki un viņu uzdevumi

Pirmsskolas izglītības iestādes pedagogs, pedagoga asistents

Mērķa grupas

Visi bērni grupā

Īstenošanai nepieciešamie materiāli

Didaktiskie un grafiskie materiāli, mēbeles

Darba metodes un formas

- Metodes: spēles, sarunas, demonstrācijas, analīze, pētījumi, novērojumi, klausīšanās, stāstīšana...
- Individuāls darbs, pāru darbs, grupas darbs

Kas jāizdara pirms īstenošanas (plānošana)

- Jāveic bērnu novērošana
- Analīze
- Aktivitāšu plānošana
- Telpas iekārtošana
- Materiālu sagatavošana un izstrādāšana

Soļi īstenošanai praksē

- Aktivitāšu centru plānošana un iekārtošana
- Mācību līdzekļu, didaktisko un grafisko materiālu sagatavošana
- Aktivitāšu īstenošana
- Novērošanas veidi, progressa uzraudzība, atgriezeniskā saikne
- Novērtējums

Konkrēti:

RĪTA TIKŠANĀS

Mērķi:

- bērnam veidojas piederības sajūta grupai;
- bērns uzzina, kur dzīvo viņa vienaudži;
- bērns atpazīst sava vārda sākuma skaņu.

Metodes: klausīšanās, ziņošana, grupas veidotas pēc nejaušības principa

Formas: kopīgs darbs, individuāls darbs

Didaktiskie rīki: telefons, Bluetooth skaļrunis, pildspalva ar dzēšgumiju, balons, kalendārs, pastmarkas (laika apstākļu simboli)

- Pedagoģa palīgs dod norādījumus klātesošo bērnu saskaitīšanai. Bērni tiek saskaitīti, un tiek noskaidrots, kuri bērni nav ieradušies. Mēs nosūtām gaisa skūpstus iztrūkstošajiem bērniem uz viņu dzīves vietām. Tālāk seko dienas un datuma rakstīšana uz balona, kur katrs balons ilustrē vienu dienu, un laikapstākļu ierakstīšana kalendārā.
- Kustības dziesmas pavadījumā.
- Iepazīstināšana ar aktivitāšu centriem.
- Sadalīšana grupās atbilstoši bērna vārda sākuma skaņai (pedagoģs nosauc skaņu M, un Matīass, Manja... tiek nosūtīti darboties konkrētā aktivitāšu centrā). Nākamajā reizē, izvēloties aktivitāšu centru, pedagoģs raugās, lai pārējie bērni vispirms izmēģinātu šo aktivitāti.

AKTIVITĀŠU CENTRS A (BIBLIOTĒKA)

Bērnu skaits: 6

Mērķi:

- bērns iemācās bibliotēkāra un bibliotēkas apmeklētāja lomas;
- iejūtas pieaugušā lomā;
- apgūst uzvedības etiķeti bibliotēkā;
- attīsta komunikācijas prasmes;
- izbauda prieku, komforta sajūtu, jautrību, ko spēj sniegt grāmata;
- iepazīst grāmatu kā informācijas avotu;
- attīsta iztēli;
- attīsta pirms-lasīšanas un pirms-rakstīšanas iemaņas;
- mācās patstāvīgi atstāstīt.

Metodes: uzdevumi par tekstu, lomu spēles, saruna, klausīšanās

Formas: darbs pāros, individuālais darbs

Didaktiskie rīki: grāmatas (izglītojošas, kartona, pasaku grāmatas, dzeja, jaunākajiem bērniem, žurnāli), brilles, kaklarota, čības, dators, norādes, krēslu spilveni, kārtis, telefons, piezīmju klade, pildspalvas, krāsainie krītiņi, plakāti, uzvedības noteikumi, grafiks

Aktivitāšu stūrītis tiek sadalīts divās daļās: lasītavā, kur atrodami žurnāli, labirintu uzdevumi, krustvārdu mīklas un tamlīdzīgi materiāli, un otrā daļā, kur izvietotas grāmatas. Bērni sadala lomas. Bibliotekāre/-s, ja nepieciešams, uzliek brilles un atbilstoši sagērbjas. Bibliotekāru pienākums ir pārrakstīt lasītāja vārdu no kartiņas klādē un dot padomus grāmatu izvēlē. Lasītājs izšķirsta grāmatas un parāda tās bibliotekārei/-am. Bibliotekārs/-e pieraksta paņemto grāmatu skaitu pretī attiecīgā lasītāja vārdam. Bibliotekārs/-e organizē lasīšanas brīdi. Viņš/viņa, skatoties uz attēliem grāmatā, vai arī no galvas pastāsta kādu stāstu. Klausīšanās aktivitātei seko attēlojums.

AKTIVITĀŠU CENTRS B (RADOŠAIS STŪRĪTIS)

Bērnu skaits: 4

Mērķi:

- bērns izzina grāmatas izgatavošanas procesu;
- attīsta pirkstu prasmes, smalko motoriku;
- meklē risinājumus;
- attīsta iztēli.

Metodes: video darbs, novērojumi, prāta vētra, darba novērtēšana

Formas: individuāls darbs

Materiāli: dators, dažādi papīra veidi, līme, līmlente, skavotājs, šķēres, papīra nazis, žurnāli, uzlīmes

Avots: <https://www.youtube.com/watch?v=4XxCneGvmo0>

Bērni noskatās video klipu, kurā parādīta grāmatas izgatavošana ar rokām. Tad viņi izdomā, kā no pirmsskolas izglītības iestādē pieejamajiem materiāliem izgatavot grāmatu. Viņi katrs izgatavo savu grāmatu, ja nepieciešams, lūdzot palīdzību no saviem grupas biedriem. Viņi izdomā stāstu, ilustrē to un prezentē savus darinājumus.

AKTIVITĀŠU CENTRS C (BIROJS)

Bērnu skaits: 4

Mērķi:

- attīstīt pirkstu prasmes, smalko motoriku;
- attīstīt precizitāti un neatlaidību.

Metodes: novērošana, demonstrēšana

Formas: individuāls darbs

Materiāli:

pincetes, *pom pom* bumbiņas, gumijas, naglu pamatnes, burtu trafareti, paterni, kinētiskās smiltis, dažādu krāsu un izmēru pogas, darba lapas, rokassprādzes ar amuletiem, mūzikas ieraksti, austiņas

Bērni var izvēlēties no plaša aktivitāšu klāsta. Ar pincetes palīdzību viņi liek *pom pom* bumbiņas atverēs. Viņi ar pinceti izlasa no kinētiskajām smiltīm tur sabērtās pogas un sašķiro tās atbilstoši izmēram. Viņi ar gumijas palīdzību veido rakstus uz naglu pamatnes. Mēs piesienam bērnam pie abu plaukstu locītavām tukšos traukus. Bērni ņem pogas no pamatnes, vienu ar kreiso roku, tad vienu ar labo roku, un šķirodami liek traukos, kas piestiprināti viņiem pie rokām. Viņiem jāuzmanās, lai neizbērtu pogas no traukiem. Viņi ar taisnām, izliektām, slīpām, vertikāli noslēgtām, nenoslēgtām un citādām līnijām piezīmju kladē zīmē dažādus rakstus. Strādādami viņi klausās mūziku vai stāstus pēc pašu izvēles.

AKTIVITĀŠU CENTRS D (GALDA SPĒLES)

Bērnu skaits: 4

Mērķi:

- bērns iemācās atpazīt vārda pirmo skaņu;
- bērns attīsta valodas prasmes visos valodas līmeņos (sākot no fonētiskā un morfoloģiskā līdz sintaktiskajam un semantiskajam).

Metodes: skaidrojums, darbs ar sīktēliem

Formas: individuāls darbs

Materiāli: atmiņas spēle

Pirms atmiņas spēles veicam prāta vingrinājumu un, balstoties uz rezultātu, vienojamies, kurš bērns sāks spēli. Bērni spēlē atmiņas spēli. Viņi nosauc pirmo burtu vārdā, kurš rakstīts blakus katram attēlam. Kad viņi atrod atbilstošo pāri, papildus vārda sākuma skaņai, bērni veido arī jēgpilnu teikumu.

Pedagogi visu laiku palīdz bērniem. Ir paredzams, ka ilgāka pedagogu klātbūtne un atbalsts var būt nepieciešams B un D centros.

Īss stāstījums/bērna, vecāka apgalvojums, kas apliecina aktivitātes noderīgumu

Zēns rotaļājas aktivitāšu centrā "bibliotēka". Kad pirmsskolas pedagogs vēršas pie viņa ar lūgumu aizņemties grāmatu, zēns paņem brilles bez lēcām (rotaļu brilles), "notīra" T krekļā briļļu lēcas un uzliek brilles uz acīm. Tad viņš sāk plauktā meklēt attiecīgo grāmatu.

Rekomendācijas

Ja nepieciešams, aktivitāšu centrus var aizstāt ar citiem. Paredzamais rotaļu laiks vienā centrā ir 20-30 minūtes. Kad bērni pabeidz aktivitāti, viņi var doties uz citu centru, kurā ir brīva vieta. Centros aktivitātes paliek nemainīgas, līdz visi bērni tās ir izmēģinājuši, ja vien par tiem saglabājas interese; ir iespēja papildināt/mainīt aktivitātes atbilstoši bērnu vajadzībām.

Aktivitāti aprakstīja

Valerija Škrbec

4.2.3.4. Sākumskola Horvātijā

Aktivitātes nosaukums

Rīta aplis

Iestādes nosaukums

Sākumskola „Braća Bobetko”, Sisaka

Kāpēc mēs nolēmām to prezentēt?

Tāpēc, ka šī ir ļoti efektīva prakse.

Nolūks

- Galvenais nolūks ir palīdzēt katram bērnam iejusties grupā, vienlaikus attīstot kopības sajūtu un grupas kultūru.
- Šī aktivitāte palīdz izstrādāt rutīnu, kas pozitīvi ietekmē pašregulācijas prasmes un veicina neatkarību un iekšējo drošības sajūtu.
- Regulāra rīta apla norise ir īpaši svarīga bērniem ar īpašām vajadzībām; tā ir viņu audzināšanas būtiska sastāvdaļa.

Mērķi

Rīta apla norise katru dienu ir nemainīga:

1. Mēs visi apsēžamies aplī, un pedagogs sāk ar sekojošām aktivitātēm
2. Sasveicināšanās – bērni mācās verbālo komunikāciju, kas ietver arī obligātu acu kontaktu. Šis solis ir svarīgs sociālo kontaktu nodibināšanā.
3. Kalendārs – ierakstām klases kalendārā datumu, nedēļas dienu un laika apstākļus.
4. Tiek izklāstīta konkrētās dienas aktivitāšu programma – mēs vienojamies par visas dienas grafiku. Tādējādi bērni jūtas droši un dienu pavada mierīgākā noskaņojumā, jo viņi zina, kāda būs nākamā aktivitāte.
5. Dziesma – patīkamam rīta apla noslēgumam mēs nodziedam dziesmu "Īsta draudzība".

Biežums

Katru dienu

Laika periods, kurā aktivitāte tiek īstenota

Pirmā stunda, ko bērni pavada grupā

Īstenošanas ilgums

10–15 minūtes

No-līdz

7.50–8.05

Aktivitātes iniciators

Pedagogs

Aktivitātes organizēšanā, plānošanā un īstenošanā iesaistītie cilvēki un viņu uzdevumi

Pedagogs

Mērķa grupas

Vienas klases audzēkņi

Īstenošanai nepieciešamie materiāli

Vērtēšanas kalendārs

Darba metodes un formas

- Diskusija ar visiem bērniem grupā
- Individuāla demonstrācija
- Darbs pāros

Kas jāizdara pirms īstenošanas (plānošana)

1. Jāizvēlas tēma, jāpieņem lēmumi par tās sastāvdaļām, fizisko vidi aktivitātes norisei
2. Jāsagatavo aprīkojums un materiāli

Soļi īstenošanai praksē

1. Rīta sveiciens – iespēja iemācīties citu bērnu vārdus un tos pareizi izrunāt, attīstīt verbālās un neverbālās komunikācijas prasmes, mācīties cienīt citam citu (to iespējams panākt, apvienojot verbālu sveicienu ar kādu īpašu kustību – mājieni, rokas spiedienu, draudzīgu pieskārienu, u.c., vai kāda priekšmeta nodošanu no rokas rokā).
2. Dalīšanās – iespēja vairāk uzzināt citam par citu, attīstīt empātijas spējas, vingrināties sagaidīt savu kārtu, praktizēt verbālu komunikāciju.
3. Grupas kopīga aktivitāte – tā var veicināt akadēmisko prasmju attīstību, kalpot kā viegla pāreja uz konkrētajā dienā apgūstamo mācību saturu vai arī kā atslodze pēc sarežģītu tēmu aplūkošanas
4. Ziņas un paziņojumi – aplūkojamās tēmas pieteikums

Īss stāstījums/bērna, vecāka apgalvojums, kas apliecina aktivitātes noderīgumu

- „Lasīšanas un rakstīšanas iemaņas nav pašas svarīgākās, tās bērni parasti apgūst ļoti ātri. Svarīgāk ir spēt pielāgoties, būt disciplinētiem, gataviem sadarboties, cienot citus cilvēkus, un to mana bērna klasē iemāca ar rīta apla palīdzību”. (vecāks)
- „Bērniem patiešām patīk rīta aplis, un viņi negrib to pazaudēt”.
- “Skolotāj, es nemūžam neaizmirsīšu mūsu rīta apli! Tie man skolā patika vislabāk!” (bērns)

Rekomendācijas

Ievērojiet rīta apla soļu secību un padariet to par ikdienas praksi!

Aktivitāti aprakstīja

Refika Omerčehaić, klases audzinātāja

Svjetlana Balen, angļu valodas skolotāja

4.2.3.5. Sākumskola Latvijā

Aktivitātes nosaukums

Bērna pašnovērtējums

Iestādes nosaukums

Valmieras 5. vidusskola

Kāpēc mēs nolēmām to prezentēt?

Šī ir reta prakse.

Nolūks

Gūto iemaņu un/vai zināšanu pašnovērtējums stundas/aktivitātes noslēgumā

Mērķi

- Izvirzīt stundas/aktivitātes mērķi – sasniedzamo rezultātu (stundas/aktivitātes sākumā).
- Pašam/-ai novērtēt stundas /aktivitātes laikā gūtās zināšanas un prasmes (stundas/aktivitātes noslēgumā).

Biežums

Apgūtas tēmas noslēgumā

Laika periods, kurā tiek īstenota aktivitāte

Visu mācību gadu

Īstenošanas ilgums

Vērtējums aizņem apmēram 5 minūtes; projekta/grupas/pāru darba novērtējums prasa vairāk laika. Tas ir atkarīgs no sasniedzamā rezultāta.

No-līdz

Mācīšanās procesa laikā

Aktivitātes iniciators

Priekšmeta skolotājs

Aktivitātes organizēšanā, plānošanā un īstenošanā iesaistītie cilvēki un viņu uzdevumi

Priekšmeta skolotājs:

- Nosaka stundā/aktivitātes laikā apgūstamās zināšanas un prasmes.
- Sagatavo uzdevumus, kuri palīdzēs bērniem apgūt jaunas zināšanas un iegūt prasmes.
- Sagatavo skolnieku pašvērtējuma anketu.

Bērni

- Iepazīstas ar stundā/aktivitātē apgūstamajām zināšanām un iegūstamajām prasmēm.
- Izpilda uzdevumus, kuri palīdz apgūt jaunas zināšanas un iegūt prasmes.
- Novērtē sevi.

Vecāki

- Iepazīstas ar bērna pašvērtējumu un redz bērna zināšanas un prasmes konkrētās tēmas ietvaros.

Mērķa grupas

Sākumskolas skolotāji

Īstenošanai nepieciešamie materiāli

- Stundas gaitā nepieciešamie mācību materiāli
- Izdales materiāls-pašvērtējuma anketa

Darba metodes un formas

Darba metodes un formas ir atkarīgas no stundā/aktivitātē sasniedzamā mērķa un iegūstamajām prasmēm, un apgūstamajām zināšanām.

Kas jāizdara pirms īstenošanas (plānošana)

- Jānosaka stundā/ aktivitātes laikā apgūstamās zināšanas un prasmes.
- Jāsagatavo uzdevumi, kuri palīdzēs bērniem apgūt jaunas zināšanas un iegūt prasmes.
- Jāsagatavo skolnieku pašvērtējuma anketa.

Solī īstenošanai praksē

- Izskaidro skolēniem stundā/aktivitātes laikā sasniedzamo rezultātu.
- Iepazīstina skolēnus ar stundā paveicamajiem uzdevumiem.
- Novēro un vada skolēnus mācīšanās procesa laikā. Ja nepieciešams, palīdz un paskaidro.
- Pārrunā pašvērtējuma nozīmi un kritērijus.
- Izdala pašvērtējuma anketas.
- Pārrunā pašvērtējuma rezultātus.

Īss stāstījums/bērna, vecāka apgalvojums, kas apliecina aktivitātes noderīgumu

Biežākie bērnu pašvērtējumi:

- “Es to jau zinu ļoti labi. / Es to jau saprotu. / Es jau varu to izdarīt.”
- “Man jāturpina to mācīties.”
- “Man jābūt uzmanīgākam...”
- “Nākamajā reizē es to darīšu citādi. / Nākamajā reizē es centīšos to izdarīt labāk.”

Rekomendācijas

- Lai pārejas process noritētu raitāk, ir ļoti svarīgi turpināt attīstīt pašnovērtējuma iemaņas, kuras bērni jau ieguvuši pirmsskolas izglītības iestādē, izmantojot bērniem jau iepriekš zināmās tehnikas un kritērijus.
- Pedagoģs var ievākt pašvērtējuma anketas, lai redzētu, ko bērni jau prot izdarīt un ko viņi zina, bet pie kā vēl jāpiestrādā. Tādējādi pedagoģs var arī vieglāk izsekot pašvērtējuma atbilstībai.
- Turklāt ir ļoti svarīgi kopā ar bērniem pārrunāt vērtējumu – kāpēc viņi savu darbu novērtēja tieši tā, kas viņiem lika tā domāt, utt.?

Aktivitāti aprakstīja

Sākumskolas pedagoģs Līga Veikšāne

	S Sāku mācīties	T Turpinu mācīties	A Apguvu	P Apguvu padziļināti
Es protu atšķirt pāra un nepāra skaitļus.				
Es protu nosaukt divciparu skaitļus.				
Es protu aizskaitīt līdz 100.				
Es esmu uzmanīgs/-a.				

4.2.3.6. Sākumskola Slovēnijā

Aktivitātes nosaukums

Aktivitāšu centri un stundu organizācija pirmajā klasē

Iestādes nosaukums

Varoņa Janesa Hribarjas vārdā nosauktā sākumskola Stari trg pri Ložu

Kāpēc mēs nolēmām to prezentēt?

- Šī ir ļoti efektīva prakse.
- Šādā veidā skolēni ātrāk apgūst jaunas, padziļinātas zināšanas un nostiprina jau agrāk apgūto.
- Tas veicina savstarpēju izpalīdzīgumu un sadarbšanos.

Nolūks

Stundu organizēšana aktivitāšu centros sekmē jaunu zināšanu apguvi un agrāk iegūto zināšanu nostiprināšanu. Tādā veidā skolēnam tiek piedāvāta iespēja piedalīties mācību procesā vai arī pārtraukt dalību, ja viņš/-a to nevēlas turpināt. Dotaī materiāls ir pieejams izmantošanai ilgākā laika periodā; skolēni to izmanto atbilstoši viņu interesēm kā rīku mācīšanās mērķu sasniegšanā. Darbs nelielās grupās ir efektīvs, tas prasa aktīvāku pašu skolēnu iesaistīšanos un veicina savstarpēju izpalīdzēšanu un sadarbību.

Mērķi

- Aktivitāšu centri ļauj plānot uz skolēniem vērstas mācību stundas.
- Tie mudina uz rīcību, veicina iniciatīvu, autonomiju, konstruktīvismu, sadarbību, atbildības attīstību, sekmē panākumus.
- Tie nodrošina aktīvu mācīšanos.

Biežums

Vairākas reizes gadā

Laika periods, kurā tiek īstenota aktivitāte

Visu mācību gadu

Īstenošanas ilgums

Mācību gads

No-līdz

Visu rītu vai atsevišķas stundas

Aktivitātes iniciators

Pedagogs

Aktivitātes organizēšanā, plānošanā un īstenošanā iesaistītie cilvēki un viņu uzdevumi

Pirmās klases skolotāji

Mērķa grupas

Pirmās klases skolēni

Īstenošanai nepieciešamie materiāli

Didaktiskie materiāli un attēli

Darba metodes un formas

Individuālais, pāru un grupas darbs

Kas jāizdara pirms īstenošanas (plānošana)

- Klases iekārtošana
- Aktivitātes plānošana
- Materiālu sagatavošana un izgatavošana

Konkrēti: Daži aktivitāšu centri klases telpā ir pastāvīgi, piemēram, matemātikas centrs (iekārtojums tiek mainīts atbilstoši apgūstamajai tēmai un atkārtojamajai vielai). Daži aktivitāšu centri tiek izveidoti atbilstoši apgūstamajai tēmai un tā brīža aktivitātēm (piemēram, cilvēka ķermenis, maņu orgāni, laika apstākļi...)

Dažreiz darbs tiek organizēts atbilstoši skolēnu spējām. Tādā gadījumā mēs uz kādu laiku materiālus atstājam klasē, lai skolēni tos varētu izmantot, kad vien vēlas.

Solī īstenošanai praksē

- Plānošana un aktivitāšu centru iekārtošana
- Aksesuāru, mācību palīgīdzekļu, didaktisko materiālu un attēlu sagatavošana.
- Aktivitāšu īstenošana
- Novērošanas metodes, progresa uzraudzīšana, atgriezeniskā saikne
- Novērtēšana
- Konkrēti: matemātikas, lasīt un rakstīt pratības, radošais, mūzikas un lasīšanas aktivitāšu centri

Īss stāstījums/bērna, vecāka apgalvojums, kas apliecina aktivitātes noderīgumu

„Pēc tam, kad bērni bija strādājuši aktivitāšu centros, mēs viņiem pajautājām, ko viņi tajā dienā ir iemācījušies. Viens no zēniem sacīja: “Mēs šodien vispār neko nemācījāmies, mēs vienkārši rotaļājāmies. Bija tik jauki.””

Rekomendācijas

Telpa jāiekārto atbilstoši skaidri definētiem mērķiem un stundas vai tēmas saturam. Visām aktivitātēm jābūt saistītām un iecerētām atbilstoši mācību programmas mērķiem, kā arī atbilstoši skolēnu spējām un vajadzībām.

Jābūt skaidri noteiktām robežām starp aktivitāšu centriem, un materiālus jāsakārto atbilstoši prasmei, kuru skolēni cenšas iegūt vai kuru praktizē. Noteikumiem ikvienā aktivitāšu centrā jābūt stingri definētiem (parādītiem attēlos), un tie nedrīkst mainīties.

Aktivitāti aprakstīja

Nataša Vesel Plos, skolotāja

Helena Novak Obreza, skolotāja

4.3. Profesionālā nepārtrauktība

4.3.1. Vairāk par profesionālo nepārtrauktību

Profesionālā nepārtrauktība ir pirmsskolas pedagogu un sākumskolas skolotāju gatavība atvieglot bērnu pāreju uz sākumskolas izglītību. Lai to panāktu:

- visiem darbiniekiem un pedagogiem jāsaņem atbilstoša apmācība un jāturpina tālākizglītība (jāsaskaņo un jāveido satura pāreja, jāsaņem pārejas nodrošināšanai atbilstoša specifiskā izglītība, jānodrošina kopīgas apmācības pirmsskolas pedagogiem kopā ar sākumskolas skolotājiem, veidojot starpinstitūciju mācību kopienas (pirmsskolas pedagogi, skolotāji, konsultanti), utt.)
- nepieciešams strukturālās un procesuālās vides, kurā pedagogi darbojas, atbalsts (līdzvērtīga darba vide, alga un bonusu sistēma, un salīdzināma pakāpe, līdz kurai pirmsskolas un sākumskolas profesionāļu statusa un atzinības līmeņi var atšķirties, juridisks nodrošinājums informācijas apmaiņai, laiks un fiziskie apstākļi sekmīgai sadarbībai, utt.).

Profesionālo nepārtrauktību var uzskatīt par veicinošu faktoru vai pat priekšnoteikumu pedagoģiskās un attīstības nepārtrauktības nodrošināšanai (OECD, 2017).¹¹

Ja pamēģinām uz to paskatīties konkrētāk, profesionālo nepārtrauktību var nodrošināt:

- ja eksistē vienota pirmsskolas un skolas pedagogu formālās izglītības sistēma
- vienlaicīgi ieviešot tālākizglītības programmas abām mērķa grupām (tātad, ja pirmsskolas un skolas pedagogi piedalās kopīgās apmācībās par noteiktām tēmām, kas saistītas ar veiksmīgas pārejas nodrošināšanu)
- nodarbinot pirmsskolas pedagogu kā otru profesionāli 1. klasē (lai nodrošinātu pedagoģisko nepārtrauktību), ja izglītības sistēma (kā Slovēnijā) ļauj vienlaicīgi vienā klasē strādāt diviem pedagogiem)
- cikliski pārceļot agrīnās bērnības izglītības un aprūpes profesionāļus no pirmsskolas izglītības iestādes uz sākumskolu, ja sistēma (kā Slovēnijā) ļauj pirmsskolas pedagogiem atrasties “pārejā” starp pirmsskolas izglītības iestādi un skolu – tas nozīmē, ka pirmsskolas pedagogs kopā ar bērniem no pirmsskolas izglītības iestādes pāriet uz 1. klasi, vienu gadu tur strādā un tad atgriežas pirmsskolas izglītības iestādē
- izveidojot starpinstitūciju mācīšanās kopienas, kurās pirmsskolas un skolas pedagogi satiekas, lai pārrunātu pedagoģiskās prakses un veidotu kopīgu izpratni par to, kas šajā vecuma periodā ir svarīgākais, utt.

¹¹ OECD (2017). Starting Strong V: Transitions from Early Childhood Education and Care to Primary Education, Starting Strong. OECD Publishing: Paris. <https://doi.org/10.1787/9789264276253-en>

4.3.2. Ieskats pašreizējā situācijā profesionālās nepārtrauktības nodrošināšanā.

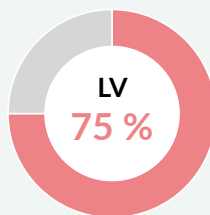
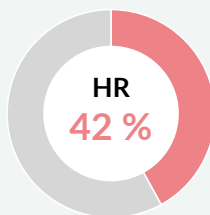
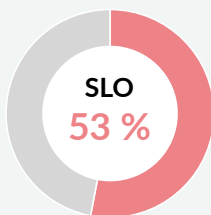
Mēs pajautājām pirmsskolas pedagogiem, vai viņi pēdējo 5 gadu laikā ir piedalījušies kopīgās pirmsskolas un sākumskolas pedagogu apmācībās.

Kā redzam sekojošā tabulā, diezgan daudzi apstiprināja, ka ir piedalījušies tādās apmācībās, bet jāatzīmē, ka Slovēnijā un Latvijā lielākā daļa no šiem pedagogiem pēdējo piecu gadu laikā šādas apmācības ir apmeklējuši retāk kā reizi gadā, kamēr vairums pedagogu no Horvātijas apliecina, ka pēdējo piecu gadu laikā šādas apmācībās piedalījušies biežāk kā reizi gadā.

Ir svarīgi uzsvērt, ka no dalībnieku atbildēm nebija iespējams noteikt, vai kopīgo apmācību saturs attiecās uz veiksmīgas pārejas nodrošināšanu. Šādā kontekstā ir gandrīz neiespējami interpretēt iegūtos skaitļus.

Pirmsskolas pedagogi

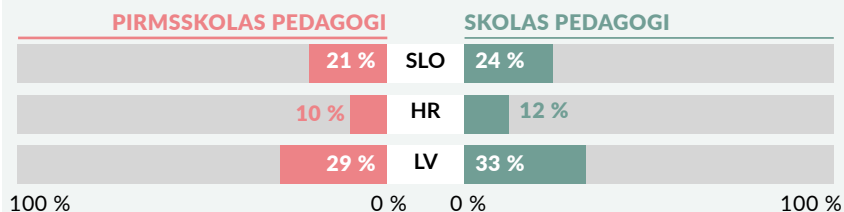
Piedalīšanās kopīgās pirmsskolas un sākumskolas pedagogu apmācībās pēdējo 5 gadu laikā

Mēs jautājām pirmsskolas un skolas pedagogiem, vai viņi ir piedalījušies pedagogiskās prakses vērojumos pirmsskolas mācību iestādē/ sākumskolā pēdējā mācību gada laikā.

Kā varam redzēt sekojošajā tabulā, tikai trešā daļa vai pat mazāk pedagogu ir vērojuši praksi citā mācību iestādē. Tomēr jāuzsver, ka procents būtu vēl mazāks, ja tiktu ņemti vērā tikai tie citas mācību iestādes apmeklējumi, kuri bijuši paredzēti tieši šim nolūkam. Vairums pedagogu apliecināja, ka tas bijis vienreizējs pasākums un visbiežāk noticis pirmsskolas mācību iestādes pedagogam kopā ar bērniem apmeklējot sākumskolu vai otrādi.

Vai jūs pēdējā mācību gada laikā vērojāt praksi pirmsskolā / sākumskolā?

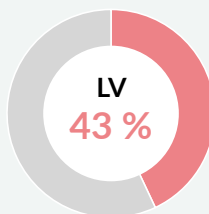
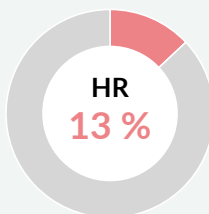
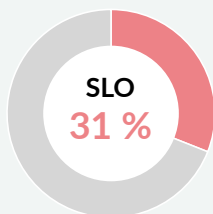
Mēs jautājām skolas pedagogiem, vai viņi kopā ar pirmsskolas izglītības iestādes pedagogiem pēdējā mācību gada laikā ir piedalījušies tikšanās reizēs ar mērķi vienādot izglītības pieejas pirmsskolā un sākumskolā.

Kā redzam sekojošā tabulā, visās trijās valstīs ir daži skolas pedagogi, kuri ir piedalījušies šādās tikšanās reizēs ar pirmsskolas pedagogiem ar mērķi pielīdzināt izglītības pieejas pirmsskolā un sākumskolā. Lielākā daļa pedagogu, kuri piedalījās tādās tikšanās reizēs, apgalvoja, ka tas bija vienreizējs pasākums, bet vairums to pedagogu, kuriem nav šādas pieredzes, kā iemeslu minēja to, ka viņiem netika dota iespēja/netika piedāvāts apmeklēt šādas tikšanās.

Skolas skolotāji

Vai jūs iepriekšējā mācību gada laikā 2018./19. piedalījāties sapulcēs/ tikšanās reizēs ar pirmsskolas pedagogiem ar mērķi vienādot izglītības pieejas pirmsskolas izglītības iestādē un sākumskolā?

■ Jā

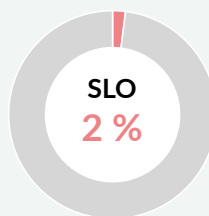
Mēs jautājām Slovēnijas pirmsskolas izglītības iestādes pedagogiem, vai viņiem ir cikliskas pārejas pieredze, t.i., vai viņi kopā ar savas grupas pirmsskolas bērniem pāriet no pirmsskolas uz skolu, vienu gadu nostrādā skolā un tad atgriežas pirmsskolas izglītības iestādē.

Kā redzam zemāk atrodamajā tabulā, tikai 2% aptaujāto pedagogu apliecināja, ka viņiem patiešām ir šāda pieredze, lai gan šāda iespēja tiek sistemātiski piedāvāta valsts līmenī. Tam ir juridisks pamatojums un, balstoties uz to, skola var vienu gadu nodarbināt pirmsskolas pedagogus, kuri ir darba attiecībās pirmsskolas izglītības iestādē.

Pirmsskolas pedagogi

Vai jums ir pieredze kopā ar saviem pirmsskolas grupas bērniem pāriet no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu, vienu gadu nostrādāt skolā un tad atgriezties pirmsskolas izglītības iestādē?

■ Jā

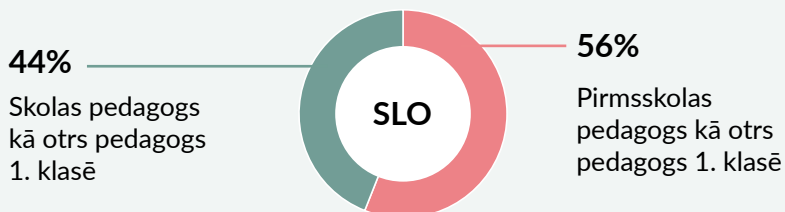

Mēs lūdzām, lai Slovēnijas skolas pedagogi norāda, kāda izglītība ir otram pedagogam viņu klasē – mums interesēja, vai kā otrs pedagogs viņu klasē strādā pirmsskolas vai skolas profesionālis.

Saskaņā ar sekojošajā tabulā redzamo informāciju mazliet vairāk kā pusē gadījumu (56%) 1. klasē kā otrs pedagogs tiek nodarbināts skolas skolotājs, bet 44% gadījumu kā otrs profesionālis tiek nodarbināts pirmsskolas izglītības iestādes pedagogs. Šāda iespēja, kas Slovēnijā arī tiek nodrošināta valsts līmenī, lai veicinātu pedagoģisko pēctecību, bieži vien netiek realizēta, jo vadībai no organizatoriskā viedokļa ir daudz vieglāk nodarbināt skolas pedagogu (šādā gadījumā ir vieglāk organizēt pedagoga aizstāšanu slimības atvaļinājuma gadījumā u.c.).

Skolas skolotāji

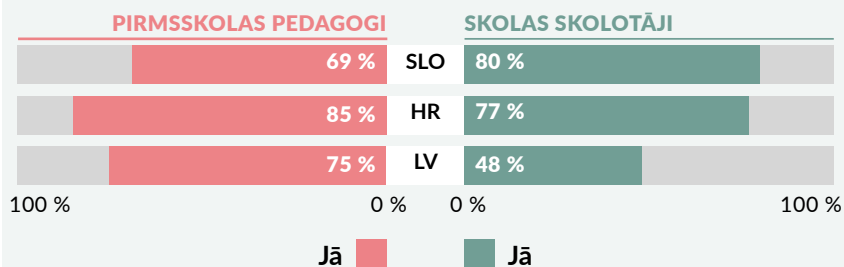
Lūdzu, norādiet jūsu klasē strādājošā otra pedagoga izglītību

Mēs jautājām pirmsskolas un skolas pedagogiem, vai viņi apmeklētu papildus apmācības par vienmērīgu pāreju no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu, lai pārejas procesā nodrošinātu labāku atbalstu bērniem.

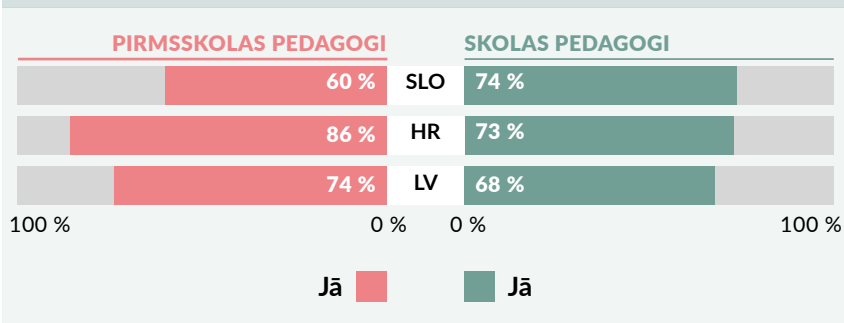
Kā redzams zemāk atrodamajā tabulā, apmēram 70% pirmsskolas un skolas pedagogu no visām trijām valstīm labprāt apmeklētu papildus apmācības. Vienīgi Latvijas skolu pedagogi nav tik ieinteresēti. Šī informācija var noderēt izglītības iestādēm, kuras sagatavo pedagogus, un profesionālās tālākizglītības sniedzējiem.

Vai jūs apmeklētu papildus apmācības par veiksmīgu pāreju no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu, lai pārejas procesā nodrošinātu labāku atbalstu bērniem?

Mēs jautājām pirmsskolas skolotājiem vai, viņuprāt, regulāras tikšanās ar pirmsskolas izglītības iestādes pedagogiem palīdzētu samazināt mācību vides atšķirības pirmsskolas izglītības iestādē un skolā. Pēc tam mēs šo pašu jautājumu uzdevām arī skolas pedagogiem.

Jūsaprāt, vai regulāras tikšanās ar pirmsskolas izglītības iestādes pedagogiem palīdzētu samazināt mācību vides atšķirības starp pirmsskolas izglītības iestādi un sākumskolu?

Padomājiet par profesionālo nepārtrauktību jūsu valstī/jūsu mācību iestādes līmenī/jūsu praksē:

- Vai man ir pieejama informācija par pirmsskolas pedagogu un skolotāju kopīgām apmācībām?
- Cik bieži es tās apmeklēju?
- Ja šādas apmācības nav pieejamas, pie kā es varu vērsties ar iniciatīvu?
- Vai man ir kontakts ar pirmsskolas izglītības iestādi, no kuras nākamajā gadā nāks mani 1. klases skolēni? / Vai man ir kontakts ar skolas pedagogu, pie kā nākamajā gadā nonāks mana grupa?
- Cik bieži es vēroju praksi pirmsskolas izglītības iestādē? / Cik bieži es vēroju praksi 1. klasē?
- Kāda rīcība seko pēc novērošanas?
- Kādus instrumentus es izmantoju, lai atvieglotu sev novērošanu?
- Vai mums ir starpinstitucionālas mācīšanās kopienas, kurās pirmsskolas un skolas pedagogi var satikties, lai apspriestos un dalītos pārdomās par savu pedagogisko praksi un attīstītu kopīgu izpratni par to, kas ir svarīgākais šajā periodā, utt. Ja nē, kur es varu iegūt vairāk informāciju par to?
- Kurš var uzņemties iniciatīvu par šo?

4.3.3. Labas prakses piemēri profesionālās nepārtrauktības nodrošināšanā

4.3.3.1. Sākumskola Horvātijā

Aktivitātes nosaukums

Profesionālā mācīšanās kopiena (PMK)

Iestādes nosaukums

PII Sisak Novi, Sisaka

Kāpēc mēs nolēmām to prezentēt?

Tāpēc, ka šī ir ļoti reta prakse. Mūsu izglītības sistēmā pastāv vāja saikne starp pirmsskolas un skolas pedagogiem. Vairumā gadījumu viņi sadarbojas pavisam reti, un vēl retāk viņiem ir iespēja satikties un mācīties kopā un vienam no otra.

Nolūks

Šīs aktivitātes mērķis ir dot iespēju pirmsskolas un skolas profesionāļiem (pirmsskolas izglītības iestādes pedagogiem un konsultantiem, un skolas skolotājiem un konsultantiem) rosināt pārmaiņas un uzlabot darba kvalitāti savās iestādēs, bērniem pārejot no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu.

Mērķi

1. Attīstīt pirmsskolas un skolas darba profesionāļu kopīgu izpratni par stimulējošu mācību vidi
2. Pārrunāt un uzlabot mācīšanas kvalitāti
3. Vērot un pārdomāt video ierakstus, kuros atspoguļotas kvalitatīvas prakses
4. Apmainīties ar labas prakses piemēriem
5. Atrast un tālāk izstrādāt jaunus veidus pedagoģiskās un attīstības nepārtrauktības sasniegšanai un nodrošināšanai

Biežums

Reizi mēnesī

Laika periods, kurā aktivitāte tiek īstenota

Pēcpusdienās no 16.00 līdz 18.00

Īstenošanas ilgums

Viens gads

No-līdz

No oktobra līdz maijam

Aktivitātes iniciators

Skolas un pirmsskolas izglītības iestādes vadība

Aktivitātes organizēšanā, plānošanā un īstenošanā iesaistītie cilvēki un viņu uzdevumi

- Pirmsskolas izglītības iestādes vadītājs un skolas direktors (abi vienojas par sadarbību un dalību PMK)
- Pirmsskolas izglītības iestādes konsultante (aicina un motivē pirmsskolas pedagogus pēdējā gadā, pirms bērni uzsāk skolas gaitas, piedalīties PMK; piedalās arvien jaunu ceļu meklēšanā, lai sasniegtu pedagoģisko un attīstības nepārtrauktību).
- Skolas konsultante (aicina un motivē 4. klases pedagogus skolā piedalīties PMK; piedalās arvien jaunu ceļu meklēšanā, lai sasniegtu pedagoģisko un attīstības pēctecību)
- Pirmsskolas izglītības iestādes pedagogs (sagatavo aktivitātes un didaktiskos materiālus, kādi nepieciešami novērošanai)
- Skolas pedagogs (sagatavo aktivitātes, mācību palīg līdzekļus un didaktiskos materiālus, kādi nepieciešami novērošanai)
- PMK vadītājs (sagatavo un izstrādā tikšanos darba kārtību, veido tikšanos grafikus, palīdz tikšanos norisē)

Mērķa grupas

- Pirmsskolas izglītības iestādes pedagogi pēdējā gadā pirms bērni uzsāk mācības skolā
- Pirmās klases skolotāji
- Pirmsskolas un skolas konsultanti

Īstenošanai nepieciešamie materiāli

- Dators
- Projektors
- Rīcības plāna lapas

Darba metodes un formas

- Prezentācija
- Novērošana
- Pārdomas
- Grupas diskusija

Kas jāizdara pirms īstenošanas (plānošana)

- Jāpastāsta pirmsskolas un skolas pedagogiem par to, kas ir PMK
- Jāvienojas par tikšanās laiku un vietu
- Jāvienojas par uzvedības normām
- Jāizvēlas tēmas kvalitātes uzlabošanai

Soļi īstenošanai praksē

- Iesildīšanās aktivitāte
- Pēdējās tikšanās laikā veikto aktivitāšu pārdomāšana un pārspriešana – balstoties uz video ierakstu
- Vienotas izpratnes veidošana par kvalitatīvu praksi – diskusija par vienu kvalitātes rādītāju, balstoties uz dažādu materiālu un aktivitāšu izmantošanu (kopīga profesionālās literatūras lasīšana, video skatīšanās...)
- Nākamo soļu plānošana – individuālo rīcības plānu izstrādāšana – jāieplāno, kuras no apspriestajām idejām tiks īstenotas līdz nākamajai tikšanās reizei
- Sapulces noslēgums – secinājumi un novērtējums

Īss stāstījums/bērna, vecāka apgalvojums, kas apliecina aktivitātes noderīgumu

“Drīz pēc PMK sākuma es nodomāju – kāpēc es to daru, kā es to grasos īstenot, bet tagad, tuvojoties noslēgumam, manas domas ir pilnīgi mainījušās. Priecājos, ka iesaistījos; es jutos patiešām labi, es daudz ko iemācījos par sevi un no citiem.” (Pirmsskolas pedagogs)

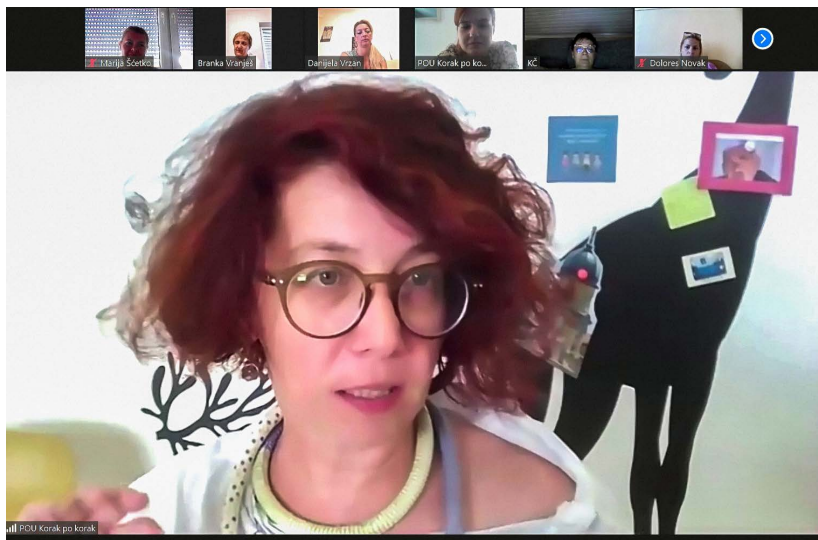
Rekomendācijas

Piedalīties PMK pedagogiem jāļauj brīvprātīgi, jo tas tiešā veidā ietekmē viņu motivāciju darboties.

Aktivitāti aprakstīja

Sandra Kramarić, pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja

Marija Ščetko, pirmsskolas izglītības iestādes konsultante

4.3.3.2. Sākumskola Latvijā

Aktivitātes nosaukums

Pieredzes apmaiņas tikšanās pirmsskolas izglītības iestādes pedagogiem un 1. klases skolotājiem vienā skolā un vienā pirmsskolas izglītības iestādē.

Iestādes nosaukums

Valmieras PII "Ezītis"

Kāpēc mēs nolēmām to prezentēt?

Tāpēc, ka tā ir ļoti efektīva prakse

Nolūks

Nostiprināt sadarbību starp pirmsskolas izglītības iestādi un skolu, un paplašināt informētību par šādas sadarbības nozīmi pārejas veiksmīgā norisē

Mērķi

- Vienotas izpratnes par pārejas procesu veidošana
- Savstarpēja iepazīšanās starp abām iestādēm un tajās īstenotajām praksēm, vērojot mācību procesu pirmsskolas izglītības iestādē un diskutējot par to
- Kopīgu rekomendāciju izstrādāšana, lai veicinātu veiksmīgas pārejas nodrošināšanu:
 - skolas pedagogiem – rekomendācijas noderīgu pedagoģisko paņēmieni pārnemšanai 1. klasē skolā
 - pirmsskolas izglītības iestādes pedagogiem – rekomendācijas par topošajiem pirmklasniekiem nepieciešamajām iemaņām un zināšanām

Biežums

Reizi gadā

Laika periods, kurā aktivitāte tiek īstenota

Martā

Īstenošanas ilgums

2–3 stundas

No-līdz

9.00–12.00

Aktivitātes iniciators

Pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja un vadītājas vietniece

Aktivitātes organizēšanā, plānošanā un īstenošanā iesaistītie cilvēki un viņu uzdevumi

- Pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja un vadītājas vietniece – vienojas ar konkrētās skolas vadību par iespējamo tikšanās laiku un datumu.
- Vadītājas vietniece – plāno un organizē tikšanās norisi, informē par to un vienojas ar pirmsskolas izglītības iestādes pedagogiem un viņu palīgiem par piedalīšanos.
- Pirmsskolas izglītības iestādes pedagogi (kuri strādā ar bērniem pēdējā gadā pirms skolas gaitu uzsākšanas) – demonstrē mācīšanās procesu un piedalās diskusijā pēc demonstrācijas.
- Pirmsskolas pedagogu asistenti – piedalās mācību procesa organizēšanā demonstrācijas laikā.

Mērķa grupas

- Skolas pedagogi
- Pirmsskolas izglītības iestādes pedagogi (kuri strādā ar bērniem pēdējā gadā pirms skolas gaitu uzsākšanas)

Īstenošanai nepieciešamie materiāli

Dators, video kamera un interneta savienojums, ja tikšanās notiek attālināti vai tad, ja pirmsskolas pedagogi arī ir nolēmuši nodemonstrēt kādus mācīšanās procesu ierakstus.

Darba metodes un formas

- Mācību procesa demonstrācija.
- Grupas diskusija (pirmsskolas izglītības iestādes pedagogi, skolas pedagogi, vadītājas vietniece).

Kas jāizdara pirms īstenošanas (plānošana)

- Vienošanās par datumu un laiku.
- Vadītājas vietniece informē pirmsskolas izglītības iestādes pedagogus un viņu asistentus par sākumskolas pedagogu apmeklējumu.
- Jautājumu un rekomendāciju sagatavošana sākumskolas pedagogiem.
- Pirmsskolas izglītības iestādes pedagogi informē grupiņas bērnus par sākumskolas pedagogu apmeklējumu.

Soļi īstenošanai praksē

- Sākumskolas pedagogi ierodas pirmsskolas izglītības iestādē, kur viņus sagaida vadītāja un vadītājas vietniece.
- Sākumskolas pedagogi vēro mācīšanās procesu.
- Grupas diskusija (pirmsskolas izglītības iestādes pedagogi, skolas pedagogi, vadītājas vietniece) par vēroto mācīšanās procesu pirmsskolā un līdzībām un atšķirībām starp mācīšanās procesiem abās iestādēs.

Īss stāstījums/bērna, vecāka apgalvojums, kas apliecina aktivitātes noderīgumu

Sākumskolas skolotāji:

- “Mēs atradām atskaites punktu, no kura sākt mācību procesu ar topošajiem pirmklasniekiem.”;
- “Bērnudārza audzēkņi ir daudz zinošāki un attīstītāki nekā mēs agrāk domājām.”.

Rekomendācijas

Regulāra pieredzes apmaiņa starp sākumskolas un pirmsskolas pedagogiem ir ļoti noderīga. Tā ne tikai dod iespēju izprast bērnu uzvedības tendences un mācīšanās spējas, bet arī palīdz stiprināt sadarbību, kas balstīta uz savstarpēju sapratni starp pirmsskolas izglītības iestādi un skolu. Ar vienu tikšanās reizi nepietiek, lai nodrošinātu vienmērīgu pāreju, bet tā var būt labs sākumpunkts sadarbībai un partnerattiecībām nākotnē.

Aktivitāti aprakstīja

Pirmsskolas pedagoge Evita Vēvere

4.3.3.3. Pirmsskolas izglītības iestāde Slovēnijā

Aktivitātes nosaukums

Profesionālas pirmsskolas un sākumskolas skolotāju tikšanās

Iestādes nosaukums

Varoņa Janesa Hribarjas vārdā nosauktā sākumskola un pirmsskolas izglītības iestāde Polhek, Stari trg pri Ložu

Kāpēc mēs nolēmām to prezentēt?

Tāpēc, ka tā ir ļoti efektīva prakse.

Nolūks

Nodrošināt labāku sadarbību starp skolu un pirmsskolas izglītības iestādī, un palīdzēt bērniem sadarboties citam ar citu.

Mērķi

- Pieredzes un labas prakses piemēru apmaiņa, veidojot rīcības plānus
- Dilemmu un problēmu risināšana
- Sadarbība starp skolu un pirmsskolas izglītības iestādī

Biežums

Divreiz gadā

Laika periods, kurā tiek īstenota aktivitāte

Novembrī/decembrī un jūnijā

Īstenošanas ilgums

Viena stunda

No-līdz

15.00–16.00

Aktivitātes iniciators

Skolas direktore un pirmsskolas izglītības iestādes asistents

Aktivitātes organizēšanā, plānošanā un īstenošanā iesaistītie cilvēki un viņu uzdevumi

- Tikšanās vadītāja (viņa sagatavo tikšanās saturu, izsūta ielūgumus citiem pedagogiem, vada tikšanos)
- Pirmsskolas/skolas pedagogi – (viņi sagatavo dažādus materiālus, ierosinājumus, dilemmas, ja nepieciešams. Viņi atskaitās par iepriekšējā tikšanās reizē saņemto uzdevumu izpildi. Viņi sagatavo kopīgas aktivitātes bērniem.

Mērķa grupas

Pirmsskolas izglītības iestādes/skolas pedagogi

Īstenošanai nepieciešamie materiāli

- Datori
- Interaktīvā tāfele

Darba metodes un formas

- - Kopīga lekcija visai pedagogu grupai
- - Diskusija visā pedagogu grupā, individuāli pāros

Kas jāizdara pirms īstenošanas (plānošana)

1. Vadītājs sagatavo tikšanās saturu, izsūta ielūgumus.
2. Vadītājs sagatavo dažādus materiālus.
3. Pedagogi sagatavojas sanāksei; viņi sagādā dažādus materiālus un sagatavo atskaiti par līdzšinējo darbu.

Soļi īstenošanai praksē

1. Profesionāļu tikšanās atbilstošā vietā skolā
2. Tikšanās dienas kārtības prezentēšana un tās vadīšana
3. Darba grupu izveidošana kopīgam darbam (viena pirmsskolas grupiņa un viena skolas klase)
4. Rīcības plāna izstrādāšana, atskaite par agrāko darbu
5. Iniciatīvas, piedāvājumi, turpmākie norādījumi

Īss stāstījums/bērna, vecāka apgalvojums, kas apliecina aktivitātes noderīgumu

Kad sākām aktīvu apmaiņu starp bērnudārzu un skolu, mēs bieži aizdomājāmies par šādas kopā sanākšanas mērķiem; bijām skeptiski noskaņoti, varbūt pat mums šķita, ka tas ir bezjēdzīgi. Protams, ikviens sākums ir grūts. Bet, kad tagad atskatāmies uz ceļu, ko esam nogājuši, mēs redzam progresu un saprotam, ka lieki baidījāmies. Mēs bieži vien paši smejamies un jokojam par savām sākotnējām bažām un pretestību.

Rekomendācijas

Kad bija notikušas jau vairākas tikšanās, mēs sapratām, ka varam iekļaut šajā aktivitātē arī vecāko klašu skolēnus. Tādēļ mēs iesakām, ka skolas skolēni varētu ar pirmsskolas audzēkņiem pārrunāt savus vaļaspriekus, iesaistīties interesantās aktivitātēs vai vienkārši palīdzēt pusdienot .

Aktivitāti aprakstīja

Mirjam Štefančič, skolotāja

4.3.3.4. Sākumskola Horvātijā

Aktivitātes nosaukums

Starpinstitucionāla prakses novērošana

Iestādes nosaukums

Sākumskola “Braća Bobetko Sisak”, Sisaka

Kāpēc mēs nolēmām to prezentēt?

Tāpēc, ka šī ir ļoti reta prakse. Praktizējošiem pedagogiem Horvātijā parasti nav priekšstata par citā sistēmā praktizējošu pedagogu praksi.

Nolūks

Gūt ieskatu citās iestādēs praktizējošu pedagogu darbā un praktizējošo pedagogu starpā izveidot vienotu izpratni par noteiktiem pedagogijas konceptiem.

Mērķi

1. Pirmsskolas izglītības iestādē un skolā strādājoši pedagogi iepazīst cits citu un veido uzticēšanos savā starpā
2. Apmainīties ar idejām un dalīties ar pieredzi
3. Dot iespēju pārrunāt izaicinājumus un gūtos panākumus ar uzticamiem kolēģiem.

Biežums

Katru mēnesi viena mācību gada ietvaros

Laika periods, kurā aktivitāte tiek īstenota

No oktobra līdz maijam

Īstenošanas ilgums

- Ja Zoom platformā, izmantojot video sižetus – 16.00–17.30
- Ja klātienē vērojot prakses – 9.00–10.30/11.00

No-līdz

Aptuveni 1,5–2 stundas

Aktivitātes iniciators

Skolas un pirmsskolas izglītības iestādes konsultanti

Aktivitātes organizēšanā, plānošanā un īstenošanā iesaistītie cilvēki un viņu uzdevumi

- Pirmsskolas izglītības iestādes pedagogs (viņa sagatavo aktivitātes un novērošanai nepieciešamos didaktiskos materiālus)
- Skolas pedagogs (viņa sagatavo aktivitātes un mācību palīgīdzekļus, un didaktiskos materiālus, kas nepieciešami novērošanai)
- Pirmsskolas izglītības iestādes konsultants (viņa aicina un motivē pirmsskolas izglītības iestādes pedagogus, kuri strādā ar bērniem pēdējā gadā pirms skolas gaitu uzsākšanas, piedalīties novērošanas praksē, piedalās video filmēšanā)
- Skolas konsultants (viņa aicina un motivē skolas pedagogus, kuri strādā ar pirmās klases audzēkņiem, piedalīties novērošanas praksē, piedalās video filmēšanā)
- Pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja un skolas direktore/-s (viņi vienojas par sadarbību un piedalīšanos novērošanas praksē)

Mērķa grupas

- Pirmsskolas izglītības iestādes pedagogi, kuri strādā ar bērniem pēdējā gadā, pirms viņi uzsāk skolas gaitas
- Skolotāji, kuri strādā pirmajā klasē
- Pirmsskolas izglītības iestādes un skolas konsultanti

Īstenošanai nepieciešamie materiāli

- Videokamera
- Dators
- Projektors
- Novērošanas rīki

Darba metodes un formas

- Individuāla demonstrācija
- Novērošana
- Pašanalīze
- Grupas diskusija un pārrunas par redzēto

Kas jāizdara pirms īstenošanas (plānošana)

1. Praktiķu grupas izveidošana
2. Laika grafika izveidošana aktivitātes īstenošanai
3. Vienošanās par novērošanas un atspoguļošanas veidiem
4. Novērošanas aktivitāšu plānošana un nepieciešamo mācību palīgīdzekļu un didaktisko materiālu sagatavošana
5. Ja tikšanās notiek Zoom platformā, aktivitāšu īstenošana un video ieraksta veikšana

Soļi īstenošanai praksē

1. Iesildīšanās rotaļa / “Iedlauzis”
2. Pedagogu pašrefleksija (skolotājs, kurš tiks novērots, precizē prakses jomu, kura tiks novērota un analizēta, un runā par gaidām un atgriezenisko saikni, kādu vēlas gūt no kolēģu pārdomām)
3. Saruna pirms prakses novērošanas (skolotājs izskaidro novērošanas kontekstu, lai novērotāji labāk izprastu konkrētās nodarbības/aktivitāšu pamatojumu; turklāt tas dod iespēju veidot uzticēšanos praktizētāju starpā)
4. Prakses novērošana (novērotāji var izdarīt piezīmes par redzētajiem vai dzirdētajiem faktiem)
5. Pedagoga un novērotāja pārdomas (pedagogs, kurš tika novērots, īsumā pastāsta par veiktajām aktivitātēm un saviem novērojumiem un dilemmām; novērotāji uzdod jautājumus, lūdz sīkākus paskaidrojumus, dalās pieredzē, piedāvā savas idejas prakses uzlabošanai; pedagogs, kurš tika novērots, var izteikt komentārus, un gūst iespēju izteikt savu viedokli par to, kuri ieteikumi, pēc viņu domām būs noderīgi)
6. Saruna pēc novērošanas (ikvienam tiek dota iespēja pastāstīt, ko viņi ir iemācījušies, par ko viņiem lika padomāt redzētā prakse, ko viņi izmantos savās praksēs...)

Īss stāstījums/bērna, vecāka apgalvojums, kas apliecina aktivitātes noderīgumu

Pirmo reizi man bija iespēja redzēt, kas un kā tiek darīts pirmsskolas izglītības iestādē. Man jāatzīst, ka es pirms tam domāju, ka bērni tur tikai rotaļājas. Tagad es redzu, ka pirmsskolas bērni prot daudz ko izdarīt un daudz ko iemācās rotaļājoties. (Skolas pedagogs)

Rekomendācijas

Lai sasniegtu vislabākos rezultātus, mēs iesakām veikt starpinstitūciju prakses novērojumus profesionālās mācīšanās kopienas (PMK) ietvaros. Mūsu pieredze rāda, ka tad, ja tikšanās notiek Zoom vai kādā citā tiešsaistes platformā, ir nepieciešams ilgāks laiks, lai radītu uzticēšanos dalībnieku vidū, īpaši tad, ja viņi pirms šīs tikšanās nav bijuši savā starpā pazīstami.

Aktivitāti aprakstīja

Refika Omerčehaić, klases audzinātāja
Svjetlana Balen, angļu valodas skolotāja

4.3.3.5. Sākumskola Latvijā

Aktivitātes nosaukums

Kopīgs mācību pasākums Valmieras novada pirmsskolas un skolas pedagogiem – dalīšanās pieredzē par mācību procesu vieniem un tiem pašiem bērniem apmeklējot pirmsskolas izglītības iestādi un pēc tam 1. klasi

Iestādes nosaukums

Valmieras 5. vidusskola

Kāpēc mēs nolēmām to prezentēt?

Šī ir ļoti inovatīva prakse

Nolūks

Veicināt vienmērīgu pāreju, iepazīstinot ar darba metodēm pirmsskolas izglītības iestādē un 1. klasē.

Mērķi

- 1) Parādīt video stundas, kurās tiek atspoguļota mācību stundas uzbūve un dažādas mācīšanas metodes
- 2) Pārrunāt kopīgās un atšķirīgās mācīšanas metodes un paņēmienus pirmsskolas izglītības iestādē un sākumskolā
- 3) Atbildēt uz kolēģu jautājumiem par stundu

Biežums

Reizi gadā, divus gadus pēc kārtas

Laika periods, kurā aktivitāte tiek īstenota

Februārī vai martā

Īstenošanas ilgums

2–3 stundu garas tikšanās, vienu nedēļu katru dienu

No-līdz

14.00–17.00

Aktivitātes iniciators

Pašvaldības pirmsskolas izglītības un sākumskolas izglītības jomu koordinatori

Aktivitātes organizēšanā, plānošanā un īstenošanā iesaistītie cilvēki un viņu uzdevumi

- Pašvaldības pirmsskolas izglītības un sākumskolas izglītības jomu koordinatori
- Pirmsskolas izglītības iestādes pedagogi, kuri strādā ar 6 gadus veciem bērniem
- Sākumskolas pedagogi, kuri:
 - strādās ar šiem bērniem (aktivitātes pirmajā gadā).
 - strādā ar šiem bērniem (aktivitātes otrajā gadā).

Mērķa grupas

Valmieras novada pirmsskolas un sākumskolas pedagogi

Īstenošanai nepieciešamie materiāli

Mācību materiāli, fotoaparāts, dators, mikrofons

Darba metodes un formas

- Video stundas prezentācija
- Diskusija

Kas jāizdara pirms īstenošanas (plānošana)

70 pirmsskolas izglītības iestāžu un sākumskolas pedagogi filmē savas vadītās stundas un pārdomā stundās izmantotās mācību metodes.

Solī īstenošanai praksē

Vienā tikšanās reizē tiek parādīti 5-7 video, kas sagrupēti atbilstoši tēmām (pedagogi var izvēlēties apmeklēt mācīšanās aktivitāti par konkrētu tēmu). Pēc video noskatīšanās tiek apspriesta stundas struktūra un dažādas mācību metodes pirmsskolā un sākumskolā, kopīgi pētot iespējas šīs prakses satvināt, lai atvieglotu vienmērīgu pāreju.

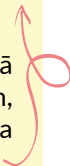
Īss stāstījums/bērna, vecāka apgalvojums, kas apliecina aktivitātes noderīgumu

Skolotāju komentāri tiešsaistes tikšanās laikā.

- “Tagad es redzu, kā ikdienā norit dzīve sākumskolā”
- “Es arī skolā pamēģināšu izmantot rīta apli. Varbūt, ka tas palīdzēs bērniem labāk sagatavoties dienas darbiem”
- “Pirmsskolā bērni daudz laika pavada ārpus telpām, arī mācās tur. Es arī to izmēģināšu.”
- “Bija ļoti noderīgi paskatīties, ko bērni dara aktivitāšu centros.”
- “Es redzēju reālo mācību procesu skolā. Dažas idejas es izmantošu arī savā ikdienas darbā.”

Rekomendācijas

Šīs tikšanās ir ļoti noderīgas pirmsskolas pedagogiem, kuri nākamajā gadā strādās ar sagatavošanas grupu, un sākumskolas skolotājiem, kuri mācīs pirmklasniekus. Šīs kopīgās mācību aktivitātes īstenošana tiešsaistē ļauj tajā iesaistīties liels skaits skolotāju.

Aktivitāti aprakstīja

Sākumskolas skolotāja Dace Ciguze.

4.3.3.6. Sākumskola Slovēnijā

Aktivitātes nosaukums

Skolotāja asistenta (otra skolotāja) / pirmsskolas pedagoga loma pirmajā klasē

Iestādes nosaukums

Varoņa Janesa Hribarjas vārdā nosauktā sākumskola, Stari trg pri Ložu

Kāpēc mēs nolēmām to prezentēt?

Citās valstīs šī ir inovatīva prakse. Slovēnijā šāda darba kārtība ir izveidota kopš deviņgadīgās skolas ieviešanas.

Nolūks

Ar savām metodēm pirmsskolas pedagogs kā otrs skolotājs klasē nodrošina maigāku pieeju mācīšanai. Balstoties uz darbā ar jaunākiem bērniem iegūto pieredzi un zināšanām, šie pedagogi ienes skolā citādas metodes un darba formas. Sadarbība starp klases audzinātāju/ skolotāju un pirmsskolas pedagogu ir ļoti svarīga, jo bērni šajā attīstības pakāpē galvenokārt mācās no didaktiskajām rotaļām, attēliem, kustību aktivitātēm u.c.

Ir svarīgi, lai abi skolotāji plānotu, īstenotu un novērtētu aktivitātes, un strādātu kopā kā komanda.

Mērķi

- Viņi kopīgi plāno darbu un aktivitātes izvirzīto mērķu sasniegšanai.
- Viņi māca.
- Viņi uzrauga un vērtē skolēnu darbu un progresu.
- Viņi gatavo aktivitātes atbilstoši bērnu individuālajām vajadzībām, kā arī visas klases kopējām vajadzībām.

Biežums

Atbilstoši 1. klasē noteiktajam standarta skolēnu skaitam ir paredzētas:

- 10 stundas nedēļā (15 -23 skolēni klasē)
- 15 stundas nedēļā (24- 28 skolēni klasē)

Laika periods, kurā tiek īstenota aktivitāte

Pirms pusdienlaika

Īstenošanas ilgums

Gads

No-līdz

1. septembris – 24. jūnijs

Aktivitātes iniciators

/

Aktivitātes organizēšanā, plānošanā un īstenošanā iesaistītie cilvēki un viņu uzdevumi

- 1. klases skolotājs un pirmsskolas pedagogs
- Skolas direktors (izveido darba grupu)

Mērķa grupas

Pirmās klases skolēni

Īstenošanai nepieciešamie materiāli

/

Darba metodes un formas

Pastāvīgas pārrunas, vērtēšana, plānošana, mācīšana

Kas jāizdara pirms īstenošanas (plānošana)

- Darba grupas atlase (skolas direktors)
- Klasē veicamo aktivitāšu plānošana
- Aksesuāru un mācību līdzekļu sagatavošana
- Aktivitāšu ieviešana
- Progresu novērošanas un vadīšanas metodes, atgriezeniskā saikne
- Novērtējums

Solji īstenošanai praksē

- Domu un ideju apmaiņa starp abiem skolotājiem.
- Mācīšanas lomu sadale atbilstoši katra pedagoga stiprajām pusēm – zināšanu un prasmju nodošana.
- Iespēja cieši sekot skolēnu progresam.
- Mācīšana tiek vēl vairāk individualizēta, diferencēta un personalizēta.

Īss stāstījums/bērna, vecāka apgalvojums, kas apliecina aktivitātes noderīgumu

- Pirmklasnieki savā brīvajā laikā bieži vien spēlē lomu spēles. Novērošanas laikā viņi bieži starp diviem skolēniem vienam iedala skolotāja lomu.
- Kāds skolēns lepni sacīja: “Man ir divi skolotāji, un tie ir paši jaukākie skolotāji mūsu skolā. Es ļoti gribētu, lai viņi paliek kopā ar mums līdz pat devītajai klasei.”

Rekomendācijas

Sadarbība starp pirmsskolas pedagogu un 1.klases skolotāju ir īpaši izdevīga bērniem. Viņi gūst labākus panākumus un ir vairāk motivēti darbam; stundas ir interesantas un, iespējams, tās notiek mazākās grupās. Līdz ar to abiem skolotājiem tiek dota iespēja ciešāk novērot skolēnus un vadīt viņu mācīšanās progresu un kontrolēt zināšanas.

Aktivitāti aprakstīja

Nataša Vesel Plos, Helena Novak Obreza

5

SVARĪGĀKĀS VADLĪNIJAS VEIKSMĪGAS PĀREJAS TĀLĀKAI ATTĪSTĪBAI

Vadlīniju mērķis ir sniegt atbalstu un dot padomus pirmsskolas un sākumskolas pedagogiem un izglītības iestāžu administrācijai par to, kā uzlabot pāreju viņu konkrētajā kontekstā, lai saglabātu pirmsskolas izglītības pozitīvo ietekmi un ļautu bērniem viegli pāriet no pirmsskolas uz skolu, un nodrošinātu vienlīdzīgus izglītības rezultātus visiem bērniem¹², kā arī vērstu pašvaldības un valsts līmeņa politikas veidotāju uzmanību uz to, cik svarīgi ir nodrošināt vienmērīgu pāreju no pirmsskolas uz skolu.

¹² OECD (2017), Starting Strong V: Transitions from Early Childhood Education and Care to Primary Education. https://read.oecd-ilibrary.org/education/starting-strong-v_9789264276253-en#page17

5.1. Vadlīnijas pirmsskolas pedagogiem un sākumskolas skolotājiem

1. **Nepārtrauktības nodrošināšana** (mācību plānu/mācību programmu nepārtrauktība, attīstības mērķi, pedagogija un pedagogiskās pieejas, utt.) ir būtisks vienmērīgas pārejas nosacījums. Pāreju var atvieglot un nepārtrauktību nodrošināt, samazinot atšķirības starp pirmsskolu un skolu. Tas, savukārt, prasa savstarpēju izpratni un zināšanas par otras iesaistītās puses darbu un praksi. To var panākt dažādos veidos:

- **Kopīgu sapulču/ tikšanos organizēšana pirmsskolas pedagogiem / sākumskolas skolotājiem un piedalīšanās tajās ar mērķi vienādot izglītības pieejas.**

Šādas tikšanās var organizēt kā sekojošas aktivitātes pēc prakses novērošanas, lai pārrunātu dilemmas un pieejas, kādas pamanītas novērošanas laikā. Ja nav iespējams veikt novērošanu, šādas tikšanās var notikt arī bez tās, ar mērķi prezentēt un pārrunāt izglītības pieejas un atrast to apvienošanas elementus katras institūcijas kontekstā.

- **Savstarpēji pirmsskolas un sākumskolas prakses novērojumi**

Iespēja pirmsskolas skolotājiem novērot pedagogisko praksi skolā un skolas skolotājiem - pirmsskolas izglītības iestādē, ir viens no vienkāršākajiem un tajā pašā laikā efektīvākajiem veidiem, kā iepazīt praksi otrā izglītības iestādē. Tādā veidā skolas pedagogs var patiešām redzēt, cik liels mācību darbs notiek un kā tas notiek pirmsskolas izglītības iestādē, un pirmsskolas skolotāji var labāk saprast, kuriem aspektiem attiecībā uz bērnu sagatavošanu skolai jāpievērš lielāka uzmanība un kuriem mazāka. Ir svarīgi, ka pirmsskolas pedagogi necenšas bērniem iemācīt tās prasmes un dot zināšanas, kuras viņi vēlāk apgūs skolā. No otras puses, skolas skolotājiem ir jāredz, ko bērni jau zina, ir jābalstās uz to un nedrīkst pieļaut, ka, uzsākot skolas gaitas, bērni to aizmirst.

- **Uz bērnu vērstas pieejas nostiprināšana un atbalstīšana, ļaujot bērniem pētīt un mācīties ar rotaļu starpniecību**

Ir svarīgi nostiprināt un uzturēt uz bērnu vērstu pieeju gan pirmsskolas izglītības iestādē, gan skolā, ļaujot bērniem mācīties aktīvi un patstāvīgi. Gan pirmsskolā, gan skolā ir svarīgi nodrošināt bērniem plašas iespējas aktīvi pētīt un eksperimentēt. Turklāt, tā kā galvenā mācīšanas un mācīšanās forma pirmsskolā ir mācīšanās caur rotaļu vai nodarbības, kuru pamatā ir rotaļas, pāreju var atvieglot, turpinot izmantot rotaļu elementus arī skolā.

- **Ikdienas rutīnas elementu vienādošana**

Labi zināmi un pazīstami ikdienas rutīnas elementi ir vēl viens faktors, kurš atvieglo bērnu pāreju no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu. Ir vairāki ikdienas rutīnas elementi, kurus skolas pedagogi var veiksmīgi pārņemt no pirmsskolas pedagogiem, un otrādi, un tas ir ikviena pedagoga paša ziņā izlemt, kuri no šiem elementiem vislabāk piemēroti bērnu vajadzībām konkrētās klases kontekstā. Rīta aplis ir viegli izmantojams piemērs, kuram ir būtiska ietekme uz bērnu labsajūtu pārejas procesa laikā. Tas ir ikdienas rituāls, kuru plaši izmanto pirmsskolas izglītības iestādēs un kurš ir viegli pielietojams arī skolā, jo tam nav nepieciešams iekārtot īpašu telpu. Savukārt pirmsskolas pedagogi varētu apsvērt iespēju piedāvāt tiem bērniem, kuri vairs nevēlas gulēt, pavadīt laiku klusi rotaļājoties nevis, kā ierasts pirmsskolā, pēc pusdienām gulēt pusdienlaiku.

- **Mācību vides organizācija**

Pieredzes apmaiņa un labas prakses pārņemšana attiecībā uz mācību vides iekārtojumu skolas un pirmsskolas izglītības iestādes pedagogu starpā ir vēl viens aspekts, kurš palīdz nodrošināt sekmīgu pāreju. Runājot par mācību vidi, vislielākā atšķirība starp pirmsskolas izglītības iestādi un skolu ir vērojama attiecībā uz aktivitāšu centriem. Ja 98–100% pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu savās grupās veido vismaz 3 aktivitāšu centrus, aktivitāšu centru izmantošana ikdienas praksē skolās

¹³ TIM, Transition is our Mission, 2022 http://iic.lv/wp-content/uploads/2022/01/TIM_international-Brochure.pdf

samazinās par 17 līdz 70%, dodot vietu tradicionālākam klases iekārtojumam atbilstoši skolotāja frontālajam mācību stilam.¹³ Aktivitāšu centri kā bērniem labi zināms un pazīstams mācību vides elements ne tikai atvieglo pāreju uz skolu, bet arī palīdz nodrošināt individuālu pieeju ikvienam bērnam, un palielina nestrukturētu materiālu pieejamību bērniem viņu mācīšanās procesā – arī šajā ziņā atšķirība starp pirmsskolu un skolu samazinās par 20% līdz 50%. Pirmsskolas pedagogu pieredze var būt labs atbalsts skolu pedagogiem aktivitāšu centru izveidē un izmantošanā, nodrošinot kvalitatīvu pedagoģisko praksi un vienmērīgu pāreju.

2. Vienmērīgu pāreju var sasniegt tikai cieši un mērķtiecīgi sadarbojoties pirmsskolas izglītības iestādei ar skolu. Ja šādas sadarbības nav, jebkurš pedagogs, kurš apzinās pārejas nozīmi, var būt sadarbības iniciators - vienalga, vai viņš/-a strādā pirmsskolas izglītības iestādē vai skolā. Ja starp pirmsskolas izglītības iestādi un skolu jau pastāv sadarbība, pedagogi var to atbalstīt, iesaistoties un dodot savu ieguldījumu aktivitātēs, kuras viņiem tiek piedāvātas. Sadarbība var ietvert sekojošas aktivitātes/ prakses:

- Kopīgas apmācības pirmsskolas un skolas pedagogiem;
- Pirmsskolas pedagogu un skolas skolotāju tikšanās ar mērķi uzzināt par otras iestādes pedagogu praksēm, vienādot pieejas, dalīties ar informāciju par bērnu attīstību, utt.;
- Piedalīšanās pirmsskolas pedagogu un skolu skolotāju profesionālajās mācīšanās kopienās(PMK);
- Kopīga dažādu aktivitāšu plānošana un īstenošana ar mērķi atvieglot pārejas procesu;
- Labās pieredzes nodošana un apmaiņa: starp skolu un pirmsskolas izglītības iestādi, starp skolām, starp pirmsskolas izglītības iestādēm;
- Sadarbības bagātināšana ar jautriem, priecīgiem pasākumiem gan pirmsskolas, gan skolas pedagogiem, lai saglabātu rotaļas elementus mācībās un paaugstinātu motivāciju.

¹³ TIM, Transition is our Mission, 2022 http://iic.lv/wp-content/uploads/2022/01/TIM_international-Brochure.pdf

3. Sadarbības nodrošināšana starp dažādiem kontekstiem

Veiksmīgu pāreju nevar panākt, fokusējot uzmanību tikai un vienīgi uz bērnu: ir nepieciešama pozitīva komunikācija un sadarbība, jāveicina savstarpēja izpratne un kopīgi centieni ne tikai starp pirmsskolas un skolas pedagogiem, bet arī starp vecākiem, ģimenēm un pārējiem šajā procesā iesaistītajiem cilvēkiem. Sadarbību var nodrošināt sekojošā veidā:

- Piedāvājot dažādas aktivitātes, lai palielinātu vecāku izpratni par pāreju, un attīstot inovatīvas darbības, lai iesaistītu vecākus pārejas procesā.
- Ieklausoties vecākos – vecākiem var būt radušies jautājumi par pirmo gadu skolā, bažas un cerības. Skolotājam ir svarīgi noskaidrot tās, un to var paveikt sarunu ceļā, intervējot vecākus, lūdzot viņus aizpildīt aptaujas, utt.
- Sniedzot vecākiem visaptverošu, savlaicīgu un skaidru informāciju par jautājumiem, kas saistīti ar pāreju, lai atbildētu uz viņu jautājumiem un kļiedētu viņu bažas. Saziņai ar ģimenēm ir svarīgi izmantot dažādas stratēģijas, pielāgojot tās katras ģimenes iespējām un vajadzībām. Tās var būt tiešsaistes konferences vai telefona zvani, ziņapmaiņas grupas vai e-pastī, individuālas vai grupu tikšanās, sociālie mēdiji, u.c., bet vissvarīgāk ir nodrošināt, lai visa informācija sasniedz visus vecākus un, jo īpaši, neaizsargātākās ģimenes.
- Informējot vecākus, daloties ar informāciju par bērnu attīstību vienkāršā, vecākiem draudzīgā un skaidrā valodā.
- Organizējot individuālas tikšanās ar vecākiem / katra bērna ģimeni pirms pirmsskolas izglītības iestādes beigšanas (pirmsskolas izglītības iestādes pedagogi) un skolas gaitu uzsākšanas (skolas pedagogs).
- Rūpīgi izvērtējot bērnu uzskatus un vēlmes, pievēršot uzmanību viņu vajadzībām un cenšoties tās apmierināt. Var izmantot anketas bērniem vai sarunāties ar viņiem par to, ko viņi domā, ko sagaida no skolas.

- Izstrādājot dažādas aktivitātes, ar kuru palīdzību bērni un viņu vecāki tiek iepazīstināti ar jauno vidi. Tās var būt aktivitātes, kuru laikā pirmsskolas bērni apmeklē skolu un piedalās stundās, vai skolas bērni apmeklē pirmsskolas izglītības iestādi un runā ar tās audzēkņiem par savu skolas pieredzi, kā arī aktivitātes, kuras paredzētas tikai vecākiem vai kopīgas aktivitātes ģimenēm. Jo vairāk dažādu aktivitāšu tiek piedāvātas un īstenotas, jo labāk bērni un ģimenes locekļi iepazīs skolu, un tas savukārt ļaus viņiem justies pārliecinātākiem, pārejot no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu.
- Nodrošinot speciālā atbalsta bērniem un viņu ģimenēm saņemšanas nepārtrauktību. Bieži vien bērni un viņu ģimenes jau pirmsskolas izglītības iestādē saņem individuālu atbalstu atbilstoši viņu vajadzībām. Ir svarīgi, lai šis atbalsts tiktu sniegts arī pārejas periodā un turpinātos, bērnam uzsākot skolas gaitas.
- Apzinoties nepieciešamību saņemt papildus atbalstu un pieprasot to – tā kā vienmērīgas pārejas nodrošināšana ir ļoti sarežģīts process, kurā iesaistīts plašs cilvēku loks, skolotājam nav jājūtas vientuļam, saskaroties ar grūtībām un izaicinājumiem, un nav jācenšas pārvarēt visas problēmas vienatnē, kas patiesībā nemaz nav iespējams. Tā vietā ir svarīgi meklēt atbalstu un palīdzību, pirmkārt un galvenokārt pie kolēģiem un savas iestādes vadības, bet arī pie vecākiem, kolēģiem no citām izglītības iestādēm un dažādiem speciālistiem.

5.2. Pirmsskolas izglītības iestāžu un skolu administrācijai

Lai gan tiešie kvalitatīvas pārejas īstenotāji ir pedagogi, atbildība par veiksmīgas pārejas nodrošināšanu lielā mērā ir pirmsskolas izglītības iestāžu un skolu administrāciju rokās. Tieši izglītības iestādes vadība ir atbildīga par visa nepieciešamā atbalsta nodrošināšanu pedagogiem, lai tie varētu veikt savu darbu kvalitatīvi un profesionāli, arī nodrošinot bērnu vienmērīgu pāreju. Un tieši administratīvais personāls var izveidot spēcīgu un vienlīdzīgu partnerību starp pirmsskolas izglītības iestādi un skolu, kas ir būtiska bērnu veiksmīgai pārejai no pirmsskolas uz skolu un ko paši skolotāji atzīst par piemērotāko papildu atbalstu pārejas procesā.

Administratīvā personāla loma veiksmīgas pārejas nodrošināšanā ietver daudzus aspektus, un to var īstenot, izmantojot plašu aktivitāšu klāstu:

- **Kopīgu apmācību organizēšana pirmsskolas izglītības iestādes un skolas pedagogiem**

Izglītības iestāžu vadībai ir vispārēja atbildība par savas iestādes pedagogu profesionālo izaugsmi. Lai pedagogi spētu nodrošināt veiksmīgu pāreju, viņiem jābūt labi sagatavotiem gan pārejas procesam, gan sadarbībai, un tas ir būtisks veiksmīgas pārejas priekšnoteikums. Pirmsskolas izglītības iestādes un skolas pedagogu kopīgas apmācības par kvalitatīvu pāreju ir viens no veidiem, kā šo vajadzību atrisināt. Ir ļoti svarīgi, lai izglītības iestādes vadība saprastu, cik svarīga ir pāreja no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu, un atbalstītu pedagogu profesionālo attīstību šajā jomā, ierosinot un organizējot kopīgas apmācības un mudinot, un dodot iespēju skolotājiem piedalīties šādās apmācību programmās.

- **Spēcīgu un vienlīdzīgu partnerattiecību veidošana starp pirmsskolas izglītības iestādī un skolu**

Izglītības iestādes vadībai ir nozīmīga loma arī sadarbības ierosināšanā un uzturēšanā ar citām izglītības iestādēm, un tikai ar vadības atbalstu un aktīvu līdzdalību šāda sadarbība var kļūt par vienlīdzīgām partnerattiecībām. Ir svarīgi atcerēties, ka izglītības iestāžu vadītāji ir paraugs skolotājiem – redzot sadarbību izglītības iestādes vadības līmenī, skolotāji arī paši jutīs lielāku motivāciju sadarboties.

- **Abu iestāžu skolotāju aktīvas sadarbības iespēju veicināšana un nodrošināšana**

Tas ietver dažādu aktivitāšu ierosināšanu un organizēšanu sadarbības veicināšanai, piemēram, savstarpējus prakses vērojumus, tikšanās pedagogisko pieeju vienādošanai vai informācijas apmaiņai par bērna attīstību, atgriezeniskās saites nodrošināšanu no sākumskolas uz pirmsskolas izglītības iestādī un otrādi, savstarpējas vizītes un citas. Tas ietver arī tehnisko atbalstu, piemēram, nodrošinot pedagogiem laiku, vietu, u.c. iepriekšminēto aktivitāšu īstenošanai.

- **Starpinstitūciju profesionālo mācīšanās kopienu (PMK) izveidošana**

PMK ir metode, kura nodrošina regulāru un nepārtrauktu sadarbību starp pirmsskolas izglītības iestādes un skolas profesionāliem, lai veidotu kopīgu izpratni par pāreju un kopīgi darbotos, lai nodrošinātu tās kvalitatīvu izpildi. Ir svarīgi, lai administratīvais personāls ne tikai būtu iesaistīts PMK veidošanā, bet arī kopā ar pedagogiem aktīvi piedalītos tajās. Vadības pārstāvju piedalīšanās PMK darbībā ne tikai vēlreiz pedagogiem apliecina pārejas nozīmīgumu, bet arī kalpo kā papildus motivators sadarbībai, palīdz izveidot kopīgu vīziju un kolektīvi izplānot attīstības ceļus, un palīdz vadībai sekot procesam.

- **Sadarbības ar vecākiem nodrošināšana**

Izglītības iestāžu vadībai ir ļoti nozīmīga loma sadarbības organizēšanā ar vecākiem, ne tikai veidojot tiešos kontaktus ar vecākiem un piedaloties pārejas procesā, bet arī iedrošinot un motivējot pedagogus sadarboties ar ģimenēm. Vadībai kopā ar skolotājiem ir svarīgi izplānot aktivitātes sadarbības un vecāku atbalsta veicināšanai pārejas procesā. Šajā plānā jāiekļauj virkne aktivitāšu vecāku informēšanai – jāatrod labākais veids, kā nodrošināt vecākus ar visu vajadzīgo informāciju par izglītības iestādēm un pāreju, tādējādi mazinot vecāku bažas un kļiedējot neziņu, un veicinot viņu informētību par pāreju, kā arī aktivitātēm, kas vecākiem sniedz dažādas iespējas aktīvi piedalīties pārejas procesā.

- **Līdzsvara nodrošināšana starp informācijas apmaiņu un personu datu aizsardzību**

Izglītības iestāžu vadībai vajadzētu atvieglot informācijas apmaiņu starp pirmsskolas izglītības iestādes un skolas pedagogiem, un tajā pašā laikā viņiem ir jānodrošina tas, ka tiek ievēroti visi personu datu aizsardzības likumi un noteikumi. Tas nozīmē, ka vadībai ir jāsniedz pedagogiem un pārējam personālam skaidri norādījumi par to, ar kādu informāciju viņi drīkst dalīties un ar kādu viņiem ir jādalās, mudinot viņus pārrunāt to informāciju, kas var palīdzēt sniegt vislabāko atbalstu katram atsevišķam bērnam, pārejot no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu.

- **Papildus atbalsta vai speciālistu nodrošināšana**

Lai nodrošinātu kvalitatīvu pedagoģisko darbību jebkurā izglītības iestādē, ir svarīgi, lai iestādes vadība būtu atvērta uz klausīt un ņemt vērā pedagogu vajadzības un ierosinājumus attiecībā uz papildus atbalsta nepieciešamību, lai bērniem nodrošinātu vienmērīgu pāreju no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu. Lai gan skolotāji atzīst, ka viņi saņem kolēģu, vadības un vecāku atbalstu pārejas laikā, satraucošs skaits pedagogu, īpaši pirmsskolas iestāžu pedagogu vidū, nesaņem nekādu atbalstu, un šim faktam būtu jāklūst par zīmi, kas liecina, ka ir nepieciešama vadības iejaukšanās.¹⁴ Situācijās, kurās pedagogiem nepieciešams tādu speciālistu kā psihologs vai logopēda atbalsts, vadībai ir jāuzņemas atbildība, atbildot uz šīm vajadzībām, un jāspēr nepieciešamos soļus, lai piesaistītu papildus speciālistu atbalstu, ja izglītības iestādē atbilstoša speciālista nav.

- **Labas pārejas prakses uzraudzība un veicināšana**

Tieši izglītības iestāžu vadība var dot lielu ieguldījumu gan sabiedrības, gan politikas veidotāju izpratnes veidošanā par to, cik svarīgi ir nodrošināt veiksmīgu pāreju no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu. Tieši izglītības iestāžu vadītāji var objektīvi izvērtēt labās prakses piemērus un, daloties ar kolēģiem citās izglītības iestādēs, kā arī informējot savu pašvaldību, veicināt šādas labas prakses izplatību, kā arī vietējo politikas veidotāju izpratni un atbalstu veiksmīga pārejas procesa nodrošināšanā.

- **Izglītības pieejamības nodrošināšana visiem bērniem**

Izglītības pieejamības nodrošināšana ir viens no izglītības iestādes vadītāju tiešajiem pienākumiem, tādēļ ir ļoti svarīgi panākt, ka ne tikai pārejas process, bet arī izglītības iestāde kopumā ir iekļaujoša. Ir svarīgi apzināties, ka integrācija, daudzveidība un daudzvalodība iegūst arvien lielāku nozīmi iekļaujošās pārejas veicināšanā, lai izvairītos no nejaušas izslēgšanas prakses riska.

¹⁴ TIM, Transition is our Mission, 2022 http://iic.lv/wp-content/uploads/2022/01/TIM_international-Brochure.pdf

5.3. Politikas veidotājiem

Lai vienmērīga pāreja no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu kļūtu par ierastu praksi, tās nozīmīgums jāapzinās ne tikai izglītības iestāžu darbiniekiem, bet arī sabiedrībai un politikas veidotājiem itin visos līmeņos. Apzinoties pārejas ietekmi, politikas veidotāji savas kompetences ietvaros var sniegt plaša spektra atbalstu vienmērīgas pārejas veicināšanā. Politikas veidotājiem ir iespēja ne tikai radīt atbalstošu normatīvo un politisko vidi veiksmīgai pārejai no pirmsskolas uz skolu, bet arī nodrošināt nepieciešamos līdzekļus. Lai politikas veidotāju ieguldījumam būtu nozīmīgāka ietekme uz veiksmīgas pārejas veicināšanu, ir jāņem vērā šādi aspekti:

- Ir svarīgi, lai politikas veidotājiem būtu holistisks skatījums uz izglītību kopumā, nevis sadrumstalots dažādos izglītības posmos. Tādēļ pāreju no pirmsskolas izglītības iestādes uz skolu nevajadzētu skatīt izrautu no konteksta, bet tā jāuztver kā svarīgs kvalitatīvas pedagoģiskās prakses elements. Tajā pašā laikā ir svarīgi arī pāreju pašu par sevi uztvert kā holistisku praksi, jo tā skar pedagoģiskos, attīstības un profesionālos aspektus, iesaistot skolotājus, pirmsskolas un skolu darbiniekus un vadītājus, vecākus un citas attiecīgās ieinteresētās personas.
- Cieša un jēgpilna sadarbība starp pirmsskolas izglītības iestādi un skolu veiksmīgas pārejas nodrošināšanā ir ļoti svarīga. Lai šī sadarbība kļūtu par līdzvērtīgu partnerību, ir jāsamazina neatbilstība starp pirmsskolas un sākumskolas pedagogu statusu un perspektīvām. Tas var ietvert pasākumus darba laika, algas un pabalstu saskaņošanai, lai pirmsskolas pedagogu darbs tiktu novērtēts "tāpat kā līdzvērtīgs darbs sākumskolā ar līdzīgām pedagogu kvalifikācijām un kompetencēm."¹⁵
- Apzinoties, ka laba un sistemātiska sadarbība starp pirmsskolas izglītības iestādi un skolu atvieglo pāreju, politikas veidotājiem ir jāizmanto visas iespējas viņu kompetences ietvaros, lai veicinātu šādu sadarbību. To var izdarīt, nodrošinot piemērotu tiesisko vidi un dodot pirmsskolas un skolu personālam pietiekami daudz laika sadarbīties, atvēlot laiku arī plānošanai un pārejas prakses kopīgai veidošanai.

- Vēl viena iespēja veicināt sadarbību varētu būt investīcijas starpinstitutionu preofesionālajās mācīšanās kopienās (PMK), kuru sastāvā ir pirmsskolas un skolas skolotāji, izglītības iestāžu vadošais personāls un pirmsskolas un skolas konsultanti. PMK, regulāri un nepārtraukti sadarbojoties, palīdz veidot kopīgu pedagoģisko izpratni par pārejas procesiem, vienādot pedagoģiskās pieejas un izmainīt darba kultūru un praksi abās iestādēs.
- Īpaši jāuzsver pirmsskolas un skolas skolotāju kopīgas apmācības par kvalitatīvu pāreju kā nepieciešama profesionālās vai tālākizglītības apmācības sastāvdaļa. Pirmsskolas un sākumskolas pedagogiem jāmacās par pāreju gan pirms profesionālās darbības uzsākšanas, gan profesionālajā tālākizglītībā.
- Mazāk labvēlīga personāla un bērnu skaita attiecība pirmajā skolas gadā, salīdzinot ar pēdējo gadu pirmsskolā, mudina meklēt veidus, kā samazināt bērnu skaitu klasē, īpaši, ja tiek iekļauti bērni ar īpašām vajadzībām vai migrantu bērni. Vēl viens risinājums pārejas atvieglošanai varētu būt Slovēnijas pieredze, atbilstoši kurai pirmajā klasē noteiktu stundu skaitu strādā divi pedagogi.
- Būtu svarīgi izstrādāt skaidri formulētas vadlīnijas par personu datu aizsardzības ievērošanu un konfidencialitātes noteikumiem, lai tie netraucētu profesionālai informācijas apmaiņai par bērnu attīstību starp pirmsskolas izglītības iestādes un skolas pedagogiem.
- Pedagoģiskā prakse liecina, ka abu izglītības līmeņu – pirmsskolas un skolas – integrācija vienās telpās arī ir viens no faktoriem, kurš atvieglo vienmērīgu pāreju. Atsevišķi izvietotas pirmsskolas izglītības iestāde un skola var veidot fizisku barjeru nepārtrauktības nodrošināšanai, padarot pārejas koordinēšanu laiktietpīgāku. Tādēļ ir svarīgi nopietni apsvērt iespējas izvietot pirmsskolas izglītības iestādi un skolu vienuviet.

¹⁵ OECD (2017), Starting Strong V: Transitions from Early Childhood Education and Care to Primary Education. https://read.oecd-ilibrary.org/education/starting-strong-v_9789264276253-en#page17

- Diezgan plaši ir izplatīta situācija, ka skolā un pirmsskolas izglītības iestādē ir atšķirīgas ekspektācijas par to, kā bērniem jābūt sagatavotiem skolai. Ir svarīgi atcerēties, ka šādās situācijās ir jāmaina uzmanības fokuss no bērniem, kas gatavi skolai, uz izglītības iestādi, kas ir gatava bērniem. Papildus pasākumi, ko varētu veikt šajā situācijā, ietver mācību programmu reformu (vai jaunas programmas izveidi), lai nodrošinātu labāku pedagoģisko nepārtrauktību. Rezultātā ir jāiegūst līdzsvarota un integrēta mācību programma ar sabalansētu uzsvaru uz rotaļām, pašregulāciju un pirmsakadēmiskām aktivitātēm, kas izstrādāta, aktīvi piedaloties pirmsskolas un sākumskolas pedagogiem.
- Tā kā vienmērīgas pārejas procesā būtiska loma ir arī vecākiem, politikas veidotāji var sniegt savu ieguldījumu, atbalstot vecāku izglītību un palielinot viņu izpratni par pārejas nozīmi. To var paveikt, veicinot dažādu atbalsta materiālu vecākiem izstrādāšanu un sagādāšanu, kā arī iedrošinot un motivējot izglītības iestādes piedāvāt vecākiem dažādas iespējas piedalīties pārejas procesā.
- Bieži gadās situācijas, kad pirmsskolas izglītības iestāžu un skolu pedagogiem ir nepieciešams papildus atbalsts viņu kopīgajos pūliņos nodrošināt veiksmīgu pāreju. Vajadzība pēc atbalsta dažādās situācijās, dažādos kontekstos atšķiras. Šādu atbalstu atkarībā no konkrētās situācijas var sniegt profesionāļi – konsultanti, psihologi, logopēdi vai skolotāja palīgi bērniem ar mācīšanās traucējumiem. Ir ļoti svarīgi, lai šāds atbalsts būtu pieejams pārejas procesa laikā, jo ļoti iespējams, ka tas mazinās nepieciešamību pēc vēlākas kompensējošas izglītības atbalsta politikas (Fabian & Dunlop, 2006).

